

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Förändringar i Undersökningarna av levnadsförhållandena 2006–2008

En studie av jämförbarheten över tid för
välfärdsindikatorerna

2010:4

I serien Bakgrundsfakta presenteras bakgrundsmaterial till den statistik som SCB producerar inom området befolkning och välfärd. Det kan röra sig om produktbeskrivningar, metodredovisningar samt olika sammanställningar av statistik som kan ge en överblick och underlätta användandet av statistiken.

Utgivna publikationer från 2001 i serien Bakgrundsfakta till Befolknings- och välfärdsstatistik

- 2001:1 Hälsindex
- 2001:2 The role of official statistics in a democratic society: statistics as an investment-free for users
- 2001:3 Co-operations project "Population Statistics"
- 2001:4 Uppdatering av immigrationsuppgifter med anpassning till den nya RTB-strukturen
- 2001:5 Flergenerationsregistret – The Multi-Generation Register
- 2001:6 Utredning om komplettering och utvidgning av Flergenerationsregistret
- 2001:7 Konferens om välfärdsstatistik den 27 mars 2001
- 2002:1 Komplettering av Flergenerationsregistret – resultat från provregistrering av personakter över avlidna 1947 – 1967
- 2002:2 Ett nytt system för Register över totalbefolkningen. Bättre kvalitet och nya möjligheter – A new population register system. Better quality and new possibilities.
- 2002:3 Slutrapport: Översyn av SCB:s Intäkts- och kostandsundersökning för flerbostadshus. Bilaga: Minnesanteckningar från programmet boende. Byggnad och bebyggelse om IKU den 22 maj 2001.
- 2002:4 Befolkningens boende – idé till årlig sammanställning över nationell och internationell boendestatistik
- 2002:5 Översyn av SCB:s Bostads- och Hyresundersökning (BHU)
- 2002:6 Kvalitetssäkringsprogram av postenkätundersökningar. BV/ENK:s kvalitetssäkringsprogram
- 2003:1 Longitudinellt barnregister
- 2003:2 Översyn av HBS (HUT, HBU, Utgiftsbarometern) inför 2003 års undersökning
- 2003:3 Manuell registrering eller skanning
- 2003:4 BV-avdelningens Utvecklingsplan 2003
- 2003:5 Flergenerationsregistret 2002, En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2003:5.1 Multi-Generation Register 2002, A description of contents and quality
- 2003:6 Barns hälsa – Förslag till utbyggnad av SCB:s årliga statistik om Barn och deras familjer
- 2003:7 Översyn av Outhyrda lägenheter i flerbostadshus 2002 - 2003-09-12
- 2003:8 Studie av bortfallet i 2000-års undersökning av levnadsförhållanden (ULF)
- 2003:9 Alternativa datainsamlingsmetoder för ULF
- 2003:10 Slutrapport från projektet för översyn av produktionssystemet för framställning av tabeller till publikationer
- 2003:11 Ensamstående och sammanboende i folkbokföringen, taxeringen och i verkligheten

Fortsättning på omslagets tredje sida!

Ovannämnda rapporter, liksom övriga SCB-publikationer, kan beställas från:
Statistiska centralbyrån, SCB, Publikationstjänsten, 701 89 ÖREBRO,
telefon 019-17 68 00 eller fax 019-17 64 44.

Du kan också köpa SCB:s publikationer i **Statistikbutiken**:
Karlavägen 100, Stockholm

Bakgrundsfakta

Förändringar i Undersökningarna av levnadsförhållandena 2006–2008

**En studie av jämförbarheten över tid för
välfärdsindikatorerna**

Befolknings- och välfärdsstatistik 2010:4

**Statistiska centralbyrån
2010**

Background Facts

Population and Welfare Statistics 2010:4

Changes in the Life Conditions Survey 2006–2008

A study in the Comparability of Welfare Indicators over Time

Statistics Sweden
2010

Tidigare publicering se omslagets insida
Previous publication listed at the inside of the cover

Producent SCB, avdelningen för befolkning och välfärd
Producer Statistics Sweden, Population and Welfare Department
Box 24300
SE-104 51 Stockholm

Förfrågningar Philip Andö +46 8 506 944 23
Inquiries philip.ando@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Bakgrundsfakta, Befolknings- och välfärdsstatistik 2010:4, *Förändringar i
Undersökningarna av levnadsförhållandena 2006–2008. En studie av jämförbarheten
över tid för välfärdsindikatorerna.*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Background Facts, Population and Welfare Statistics 2010:4,
*Changes in the Life Conditions Survey 2006–2008. A study in the Comparability of Welfare
Indicators over Time.*

ISSN 1654-4331 (online)

URN:NBN:SE:SCB-2010-BE96BR1004_pdf (pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se.

This publication is only available in electronic form on www.scb.se.

Förord

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför på uppdrag av Sveriges riksdag från och med år 1975 löpande undersökningar av svenska folkets levnadsförhållanden. Uppgifterna samlas från och med år 2007 i huvudsak in genom telefonintervjuer med ett urval av Sveriges vuxna befolkning, 16 år och uppåt. Resultaten publiceras i SCB:s serie Levnadsförhållanden.

Under de senaste åren har undersökningen genomgått stora förändringar. Datainsamlingsmetoden har förändrats från huvudsakligen besöksintervjuer med pappersblankett till att ha datorstödda telefonintervjuer som huvudsaklig datainsamlingsmetod. Dessutom har undersökningen EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions), integrerats i ULF.

I denna rapport finns en redogörelse av de förändringar som skett samt hur de har påverkat resultaten i ULF samt möjligheten att göra jämförelser över tid.

Rapporten baseras på uppgifter som insamlats åren 1998–2009 och har utarbetats av Philip Andö och Anna Nyman. Värdefulla synpunkter har lämnats av övriga medarbetare vid enheten.

Statistiska centralbyrån i oktober 2010.

Stina Andersson

Anders Ljungberg

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 147.

Förord	3
Sammanfattning	11
Inledning	13
Förändringar i Undersökningarna av levnadsförhållanden	13
Rapportens innehåll	13
Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)	15
Urval	16
Byte av datainsamlingsmetod	17
Bakgrund till metodbytet	17
Effektivisering	17
Metodbyte – fas 1	18
Att intervjua genom besök respektive telefon	18
Test av telefonintervjuer	19
Metodbyte – fas 2	20
Intervjuer både genom besök och telefon	20
Mätteknisk utvärdering av ULF-medlyssning	20
Beslut om byte av datainsamlingsmetod	21
Beslutskriterium för övergång till telefonintervjuer	21
Beslut om övergång till telefonintervjuer	22
Utvärdering av metodbytet	22
Utvärdering av metodbytet inverkan på tidsserierna	22
Övergång till telefonintervjuer	23
Koefficienter – ett försök att hantera metodbytet	24
Integrering av EU-SILC	25
EU-SILC	25
Kort översikt av EU-SILC	25
ULF och EU-SILC blir till ULF-SILC	26
Urvalets storlek och fördelning	26
Ändringar i frågeformuläret	27
Utvärdering av SILC-integreringens inverkan på tidsserierna	27
Bortfallet och dess konsekvenser	29
En konsekvens av bortfallsstudien – nya vikter	29
Summering – utvecklingen sedd utifrån SCB:s kvalitetsbegrepp	31
Statistikens innehåll	31
Statistiska målstorheter	31
Fullständighet	31
Statistikens tillförlitlighet	32
Osäkerhetskällor	32
Statistikens aktualitet	32
Framställningstid	32
Statistikens jämförbarhet och sammanvändbarhet	32
Jämförbarhet över tiden	32
Sammanvändbarhet med annan statistik	33
Statistikens tillgänglighet och förståelighet	33
Spridningsformer	33

Referenser	35
Statistikkällor	35
Referenser	35
Bilagor.....	37
Bilaga 1– Boende	37
Boende i flerbostadshus (flerfamiljshus).....	38
Boende i hyresrätt.....	39
Boende i äganderätt	40
Utrymmesstandard	41
Trångboddhet norm 2.....	41
Trångboddhet enligt norm 3.....	42
Hög utrymmesstandard	42
Genomsnittligt antal boende per 100 rumsenheter	43
Bilaga 2– Materiella tillgångar.....	46
Tillgång till bil.....	46
Tillgång till dator.....	48
Tillgång till internet.....	48
Bilaga 3 – Hälsa	52
Allmänt hälsotillstånd	52
Svåra besvär av långvarig sjukdom.....	55
I hög grad nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom	58
Svår värk.....	58
Besvär av ängslan, oro eller ångest.....	59
Sömnbesvär	62
Rörelsehinder	62
Nedsatt hörsel	63
Nedsatt syn.....	64
Röker dagligen.....	64
Snusar dagligen	67
Överviktiga respektive feta.....	68
Läkarbesök de senaste tre månaderna	71
Tandläkarbesök det senaste året	73
Bilaga 4 – Fritid	74
Tillgång till fritidshus	74
Motion.....	76
Semesterresa minst en vecka	77
Bokläsning	78
Läsning av skönlitteratur	81
Bilaga 5 – Sysselsättning	84
Sysselsättningsfrågorna till och med år 2005	84
Sysselsättningsfrågorna år 2006–2007	84
Sysselsättningsfrågorna år 2008 och framåt	85
Jämförbarhet.....	85
Huvudaktivitet	85
Yrkesställning	86
Personer som arbetar vid sidan av.....	87
Sysselsättningsindikatorer	87
Förvärvsarbetande	87
Anställda.....	88
Socioekonomisk indelning (SEI)	91

Bilaga 6 – Arbetsmiljö	93
Jämförbarhet.....	93
Arbetsmiljöindikatorer	94
Olycksfall.....	94
Tunga lyft, dagligen	94
Kraftiga skakningar och vibrationer.....	95
Buller i arbetet, hela tiden och öronbedövande.....	96
Jäktigt och enformigt (tempoarbeta).....	97
Psyiskt ansträngande arbete	98
Möjligheter att lära nya saker i arbetet.....	98
Omorganisation på arbetsplatsen	99
Bilaga 7 – Utbildning	101
Jämförbarheten	101
Högst förgymnasial utbildning	101
Gymnasial utbildning 3 år eller längre.....	104
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre	106
Kursdeltagande senaste året	108
Kursdeltagande senaste året på arbetstid	109
Bilaga 8 – Medborgerliga aktiviteter	110
Medlem i politiskt parti	110
Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året.....	112
Är aktiv i politiskt parti	114
Aktiviteter inom fackliga organisationer	116
Intresse för politik.....	117
Deltar oftast i politiska diskussioner	117
Deltar ej i politiska diskussioner	118
Förmåga att överklaga myndighetsbeslut	119
Bilaga 9 – Trygghet.....	121
Våld och hotelser	121
Utsatt för något våld eller hot.....	121
Utsatt för något våld	124
Utsatt för något bostadsvåld eller hot	124
Utsatt för något gatuvåld eller hot.....	125
Utsatt för något våld eller hot i yrket	126
Oro för våld	126
Stöld och skadegörelse.....	129
Oro för andra förhållanden.....	130
Oro för hushållets ekonomi.....	131
Oro för inbrott i bostaden.....	131
Orolig för sin egen hälsa.....	132
Bilaga 10 – Sociala relationer.....	133
Ensamboende.....	133
Har egen familj.....	134
Umgänge med nära anhörig varje vecka	136
Inget umgänge med nära anhöriga.....	137
Umgänge med nära vänner varje vecka.....	139
Har ingen nära vän.....	139
Bilaga 11 – Ekonomi	141
Svårt att klara löpande utgifter.....	141
Ekonomisk kris	141
Saknar kontantmarginal	141
Bilaga 12 – Urvalsstorlek och bortfall	142
Bilaga 13 – Översikt för välfärdsindikatorerna	143

In English	147
Summary.....	147
List of tables.....	148
List of graphs.....	149

Tabellförteckning

Boende i småhus.....	38
Boende i flerbostadshus.....	38
Boende i hyresrätt.....	40
Boende i äganderätt.....	41
Trångboddhet (Norm 2).....	41
Trångboddhet (Norm 3).....	42
Hög utrymmesstandard.....	43
Antal boende per 100 rumsenheter.....	45
Tillgång till bil.....	47
Tillgång till dator.....	48
Tillgång till Internet.....	50
Gott hälsotillstånd.....	54
Svåra besvär av långvarig sjukdom.....	57
Besvär av ängslan, oro eller ångest.....	61
Röker dagligen.....	66
Överviktiga eller feta.....	70
Läkarbesök för egen sjukdom under de senaste månaderna.....	72
Tillgång till fritidshus.....	75
Motionerar aldrig.....	77
Semesterresa minst en vecka.....	78
Bokläsning varje vecka.....	80
Läsning av skönlitteratur varje vecka.....	83
Andel förvärvsarbetande i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	88
Andel anställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–09.....	89
Andel heltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	90
Andel deltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	90
Andel tidsbegränsat anställda av alla anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	91
Olycksfall i arbetet senaste året, andel av huvudsakligen förvärvs- arbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	94
Tunga lyft dagligen i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvs- arbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	95
Kraftiga skakningar eller vibrationer i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	96
Buller i arbetet hela tiden och öronbedövande, andel av huvudsak- ligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	97
Jäktigt och enformigt arbete (tempoarbete), 16–64 år, ULF 1998–2009.....	97
Jäktigt och enformigt arbete, andel av huvudsakligen förvärvs- arbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	97
Psykiskt ansträngande arbete, andel av huvudsakligen förvärvs- arbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	98
Möjligheter att lära nya saker i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	99
Omorganisation på arbetsplatsen senaste 12 månaderna, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	100

Förgymnasial utbildning	103
Gymnasial utbildning 3 år eller längre	105
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre	107
Kursdeltagande senaste året	109
Kursdeltagande senaste året på arbetstid	109
Medlem i politiskt parti	111
Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året	113
Är aktiv i politiskt parti	115
Möte med facklig organisation	116
Medlem i facklig organisation	117
Deltar oftast i politiska diskussioner	118
Deltar ej i politiska diskussioner	119
Förmåga att överklaga myndighetsbeslut	120
Utsatt för något hot eller våld	123
Utsatt för något våld	124
Utsatt för något bostadsvåld eller hot	125
Utsatt för något gatuvåld eller hot	126
Utsatt för något våld eller hot i yrket	126
Avstått från att gå ut på kvällen	128
Ensamboende	133
Har egen familj	135
Umgänge med nära anhörig varje vecka	137
Inget umgänge med nära anhörig varje vecka	138
Umgänge med nära vänner varje vecka	139
Har ingen nära vän	140

Diagramförteckning

Boende i småhus	37
Boende i flerbostadshus	38
Boende i hyresrätt	40
Boende i äganderätt	40
Trångboddhet (Norm 2)	41
Trångboddhet (Norm 3)	42
Hög utrymmesstandard	43
Antal boende per 100 rumsenheter	44
Tillgång till bil	46
Tillgång till dator	48
Tillgång till internet	49
Gott respektive dåligt hälsotillstånd 2000–2009 enligt ULF och enligt Folkhälsoenkäten (FHI). Andel (procent) bland män och kvinnor i befolkningen	53
Gott hälsotillstånd	53
Dåligt hälsotillstånd	53
Långvarig sjukdom samt Svåra besvär av långvarig sjukdom	56
Svår värk	59
Besvär av ängslan, oro eller ångest	60
Svåra besvär av ängslan, oro eller ångest	60
Sömnbesvär	62
Rörelsehinder	63
Nedsatt hörsel	63
Nedsatt syn	64
Röker dagligen	65

Snusar dagligen	67
Överviktiga.....	68
Feta	68
Läkarbesök för egen sjukdom under de senaste månaderna.....	71
Tandläkarbesök under det senaste året.....	73
Tillgång till fritidshus	74
Motionerar aldrig	77
Semesterresa minst en vecka	78
Bokläsning varje vecka	79
Läsning av skönlitteratur varje vecka.....	82
Andel förvärvsarbetande i befolkningen 16–64 år, ULF 1998–2009.....	87
Andel anställda i befolkningen 16–64 år, ULF 1998–2009	89
Andel heltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009	89
Andel deltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009	90
Andel tidsbegränsat anställda av alla anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009	90
Olycksfall i arbetet senaste året 16–64 år, ULF 1998–2009	94
Tunga lyft dagligen i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	95
Kraftiga skakningar eller vibrationer i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009	96
Buller i arbetet, hela tiden och öronbedövande, 16–64 år, ULF 1998–2009	96
Psykiskt ansträngande arbete, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	98
Möjligheter att lära nya saker i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	99
Omorganisation på arbetsplatsen senaste 12 månaderna, anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009.....	100
Förgymnasial utbildning.....	102
Gymnasial utbildning 3 år eller längre.....	104
Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre.....	106
Kursdeltagande senaste året	108
Kursdeltagande senaste året	109
Medlem i politiskt parti	110
Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året.....	112
Är aktiv i politiskt parti	114
Möte med facklig organisation.....	116
Medlem i facklig organisation	117
Deltar oftast i politiska diskussioner	118
Deltar ej i politiska diskussioner	119
Förmåga att överklaga myndighetsbeslut	120
Utsatt för något hot eller våld.....	122
Utsatt för något våld	124
Utsatt för något bostadsvåld eller hot	125
Utsatt för något gatuvåld eller hot.....	125
Utsatt för något våld eller hot i yrket	126
Avstått från att gå ut på kvällen.....	127
Ensamboende.....	133
Har egen familj.....	134
Umgänge med nära anhörig varje vecka	136
Inget umgänge med nära anhörig varje vecka.....	137
Umgänge med nära vänner varje vecka.....	139
Har ingen nära vän.....	140

Sammanfattning

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) har under åren 2006–2008 genomgått stora förändringar. Databasinsamlingsmetoden har förändrats från huvudsakligen besöksintervjuer med pappersblankett till datorstödda telefonintervjuer som huvudsaklig databasinsamlingsmetod. I samband med detta arbetades frågeformuläret om för att passa en telefonintervju. I vissa fall ändrades frågor för att bättre passa den nya metoden. Dessutom har undersökningen EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions) integrerats i ULF. Det har medfört att vissa frågor samt definitioner av olika variabler har förändrats för att stämma överens med vad som gäller i SILC.

Rapporten innehåller en genomgång av de förändringar som gjorts. Såväl metodbytet som integreringen av SILC och de förändringar det har medfört kan ha betydelse för resultaten, och kan påverka möjligheterna att göra jämförelser över tid. I rapportens bilagor finns en redovisning av de olika frågeområdena, eller komponenterna. Där finns en redogörelse för hur varje indikator, eller fråga, har förändrats med avseende på eventuella ändringar i frågeformulering eller definition, samt i vilken utsträckning dessa ändringar samt metodbytet har påverkat resultaten. De indikatorer vi valt att titta närmare på är de som publiceras årligen på SCB:s hemsida.

Inledning

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) har under åren 2006–2009 genomgått stora förändringar som på olika sätt påverkat resultaten och möjligheten att kunna göra jämförelser över tid. Syftet med denna rapport är att ge en bakgrund till och en redogörelse för de förändringar som gjorts inom ULF. Genom en redogörelse för de förändringar som gjorts samt en beskrivning av hur undersökningens olika komponenter, eller frågeområden, påverkats av dessa händelser kan användarna få vägledning i hur de ska tolka förändringarna i statistiken.

Förändringar i Undersökningarna av levnadsförhållanden

ULF har genomförts varje år sedan 1975. Från starten ända fram till och med år 2005 har besöksintervju varit den dominerande insamlingsmetoden. Under år 2006 inleddes emellertid en övergång till att använda telefonintervjuer som datainsamlingsmetod. Bytet av insamlingsmetod har väckt frågan om hur jämförbarheten över tid har påverkats. I samband med att den europeiska undersökningen EU Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC) har integrerats med ULF har även frågeformläret ändrats. Dessa förändringar, samt hur de har påverkat statistiken, står i centrum i denna rapport.

Rapportens innehåll

Rapporten inleds med ett kapitel om ULF, där undersökningen beskrivs i korthet. Nästa kapitel handlar om övergången från besöks- till telefonintervjuer. Här beskrivs såväl vilka skäl som låg bakom bytet av datainsamlingsmetod som hur arbetet med metodbytet har gått till. Efter det kommer ett kapitel om SILC. En kortfattad beskrivning av EU-SILC följs av en genomgång av hur ULF och EU-SILC blivit till ULF-SILC. Sedan följer en beskrivning av hur en bortfallsanalys av ULF 2007 ledde till att ett nytt viktningssystem har tagits fram. Nästa kapitel är en slags summering, där förändringarna i ULF bedöms utifrån SCB:s kvalitetsbegrepp.

Sist i rapporten finns bilagor, en för varje komponent (frågeområde). I varje komponentbilaga finns en redogörelse av hur de enskilda indikatorerna har påverkats av de senaste årens förändringar i undersökningen. De indikatorer som beskrivs är de som publiceras årligen på SCB:s hemsida. Även de redovisningsgrupper som används i jämförelserna är samma som på hemsidan. Denna redogörelse är avsedd att ligga till grund för bedömningar av hur statistiken förändrats och i vilken utsträckning det går att jämföra resultaten för tiden innan respektive efter metodbytet och integreringen av SILC.

Det nya viktningssystem som har tagits fram används på SCB:s hemsida från och med publiceringen av 2008–09 års resultat. I denna rapport används dock det gamla viktsystemet även för dessa år. Det beror på att det blir lättare att bedöma effekten av metodbytet och SILC-integreringen om samma viktsystem används för alla de aktuella åren. Det medför att de resultat som presenteras för år 2008–09 i denna rapport kan skilja sig från de resultat som presenteras för samma år på SCB:s hemsida.

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

Genom Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) mäter och följer vi utvecklingen av levnadsförhållanden i Sverige. Det huvudsakliga syftet med undersökningen är att belysa välfärdens fördelning mellan olika grupper i befolkningen. Undersökningen har genomförts årligen sedan 1975 på uppdrag av Sveriges Riksdag.

ULF tar upp olika områden, eller välfärdskomponenter som de också kallas, nämligen arbetsmiljö, boende, ekonomi, hälsa, fritid, materiella tillgångar, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och arbetstider, transporter och kommunikationer, trygghet och säkerhet samt utbildning.

Undersökningen beskriver levnadsförhållanden för Sveriges befolkning i åldrarna 16 år och uppåt. Under åren 1975–1979 ingick endast personer som var 16–74 år gamla. Från och med 1980 ingick personer 16–84 år (ingen övre åldersgräns år 1988–89), och sedan år 2002 finns ingen övre åldersgräns.

ULF är en urvalsundersökning med en årlig urvalsstorlek fram till och med år 2007 på cirka 7 500 personer. De som intervjuas ska vara bosatta, alltså folkbokförda, i Sverige. Från undersökningens början till och med år 2005 var den huvudsakliga intervjumetoden i ULF besöksintervjuer med pappersblankett. Telefonintervjuer användes vid bortfallsuppföljning samt om någon uppgiftslämnare speciellt önskade detta. Under åren 1998–2004 varierade andelen telefonintervjuer mellan 18 och 24 procent. År 2005 var andelen 26 procent. År 2006 inleddes en omläggning av undersökningen från besöks- till telefonintervjuer. Uppgifterna samlas i dag in främst genom telefonintervjuer. Läs mer om metodbytet från besöks- till telefonintervjuer i kapitlet *Byte av datainsamlingsmetod* samt i de olika komponentbilagorna.

I varje årgång av ULF ingår ett antal centrala mått från varje område. Därtill ställs ett antal frågor som krävs för att bilda bakgrundsvariabler, till exempel familjesituation, ursprung och socioekonomisk grupp. Andra frågor ingår för att ge underlag för kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på olika områden. Med jämna mellanrum, vart åttonde år, belyses olika välfärdsområden mer ingående. Sedan 1979 tillämpas en indelning i fyra huvudteman; sociala relationer, arbetslivet, hälsa och omsorg och fysisk miljö, som återkommer med viss periodicitet (så kallad komponentrotation). Ett huvudtema utgör ett fördjupningsområde under två på varandra följande år. Tabellen visar vilka områden som fördjupats och under vilka år.

HUVUDTEMA	År				
SOCIALA RELATIONER					
Politiska resurser	1978	1984–85	1992–93	2000–01	2008–09
Trygghet	1978	1984–85	1992–93	2000–01	2008–09
Sociala relationer, familj	1976	1984–85	1992–93	2000–01	
ARBETSLIVET					
Sysselsättning och arbetsmiljö	1975/77	1979	1986–87	1994–95	2002–03
Ekonomi	1975/77	1979	1986–87	1994–95	2002–03
Utbildning	1975/77	1979	1986–87	1994–95	2002–03
HÄLSA OCH OMSORG	1975/77	1980–81	1988–89	1996–97	2004–05
FYSISK MILJÖ					
Boendeförhållanden	1975	1982–83	1990–91	1999	2006–07
Transporter	1978	1982–83	1990–91	1999	2006–07
Fritid	1976	1982–83	1990–91	1999	2006–07

Urval

I undersökningen ingår ett stort antal variabler för vilka kraven på statistisk precision varierar. Något underlag för bestämning av en exakt urvalsstorlek finns därför inte, utan dimensioneringen av urvalet sker utifrån en sammanvägning av behovet av redovisning av resultaten i olika redovisningsgrupper och tillgängliga ekonomiska resurser. Med redovisningsgrupper menas delgrupper av en population för vilka särskilda resultat tas fram.

Urvalet dras systematiskt efter ålder ur Registret över totalbefolkningen (RTB) och torde vara likvärdigt med ett obundet slumpmässigt urval (OSU). Från urvalet avlägsnas de personer som varit med i ULF under de senaste sju åren. Urvalet utgörs av en paneldel, som återkommer vart åttonde år, och en tvärsnittsdel. En tabell över hur urvalsstorlek och bortfall utvecklats under 1975–2009 finns i bilaga 12.

Byte av datainsamlingsmetod

ULF utgör en viktig källa för kunskap om den svenska välfärden och användningen av statistik och mikrodata från undersökningen är omfattande. Kostnaderna för undersökningen har ökat samtidigt som användare av statistiken har framfört önskemål om fler frågor inom vissa områden och redovisning av mindre grupper, vilket skulle kräva ett större urval.¹ En lösning på detta var att byta datainsamlingsmetod. Telefonintervjuer tar omkring 40–45 minuter att genomföra medan besöksintervjuerna tog 70 minuter. Dessutom medförde besöksintervjuer även andra kostnader, exempelvis resor till intervjupersonerna.

För mer information om metodbytet utöver det som ges i rapporten finns ett antal rapporter på undersökningens hemsida www.scb.se/ulf.

Bakgrund till metodbytet

SCB:s Programråd för social välfärdsstatistik (nuvarande Användarrådet för välfärdsstatistik) tog år 2002 initiativ till en analys av vad som skulle krävas för att ULF bättre skulle tillgodose de ökande kraven på statistiken. En slutsats var att urvalet borde ökas, vilket skulle kräva ett större ekonomiskt tillskott. Man diskuterade också om det vore möjligt att rationalisera datainsamlingen, exempelvis genom att övergå till telefonintervjuer, för att med oförändrad budget kunna öka urvalet. Då kom man fram till att en övergång till telefonintervjuer inte gav tillräckligt stora fördelar.² Detta medförde att SCB i budgetunderlaget 2003–2005 förde fram behov av finansiering för ett utökat urval för ULF. SCB fick inte någon anslagsökning för detta och för att ändå möjliggöra en utökning av urvalet aktualiserades åter frågan om övergång från besöks- till telefonintervjuer.

Effektivisering

Ett mål för SCB är att verksamheten ska bedrivas på ett rationellt och effektivt sätt. Detta synsätt medförde att SCB började undersöka möjligheten att effektivisera produktionsprocessen i ULF på ett sådant sätt att en kraftig urvalsökning kunde genomföras, vilken skulle ge utrymme både för att integrera EU-SILC och tillmötesgå nationella önskemål. Det större urvalet skulle leda till mindre varianser, bättre möjligheter att redovisa små befolkningsgrupper och ökade möjligheter att redovisa välfärdsutvecklingen i olika regioner.³

Diskussionerna kring metodbytet påbörjades år 2002/03 på grund av ökade krav från användarna om mer detaljerad redovisning av statistiken inom ULF. Vid årsskiftet 2002/03 startade således SCB ett metodprojekt för att utreda alternativa datainsamlingsmetoder i ULF. Man fastslog att telefonintervjuer och enkätundersökningar är betydligt billigare än besöksintervjuer. En annan omständighet som talade mot den gamla metoden var att man då använde sig av både besöks- och telefonintervjuer (telefoninter-

¹ SCB (2002) Innehållslig översyn av ULF, Davidsson & Vogel, s. 5-6

² SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 10

³ SCB (2003) Alternativa datainsamlingsmetoder för ULF, s. 7-8

vjuer användes vid uppföljning samt om någon uppgiftslämnare specifikt önskade detta), och att kvaliteten i dessa telefonintervjuer var oklar, eftersom de genomfördes med en blankett anpassad för besöksintervju. De höga vägrar- och kompletteringsandelarna kunde tolkas som indikationer på brister i den gamla metoden. En utgångspunkt var att skillnaden i mätkvalitet mellan enkätundersökning, telefon- och besöksintervju inte var så stor. Genom att i frågeutformningen ta hänsyn till förutsättningarna i telefon respektive besök trodde man sig kunna förhindra att allvarliga brister skulle uppkomma vid ett byte av datainsamlingsmetod.

Utifrån dessa resultat beslutade SCB, bland annat efter diskussioner i Programrådet för social välfärdsstatistik, att gå vidare med en metodstudie. Studien skulle ske i två faser och innefatta olika prov och kontrollerade experiment. Syftet var att samla information för att kunna belysa de farhågor som fanns rörande alternativa datainsamlingsmetoder, och kunna fatta ett välgrundat beslut rörande val av framtida metod för datainsamling.⁴

Metodbyte – fas 1

Ett krav för att det skulle vara aktuellt att göra datainsamlingen via telefon var att kostnaden för telefonintervjuer skulle vara lägre än den tidigare metoden för datainsamling. Metodstudiens första fas, som genomfördes under hösten 2004, syftade till att belysa detta.⁵

Inför 2004 års prov med datorstödda telefonintervjuer genomfördes fyra provintervjuer som medlyssnades direkt utan någon inspelning. Syftet var att se hur hela intervjusituationen fungerade – om uppgiftslämnarna förstod frågorna, om programmeringen av hoppinstruktionerna var korrekt, hur lång tid intervjun tog och så vidare.⁶ En förutsättning för att kunna prova hur telefonintervjuer skulle fungera i ULF var att en blankett anpassad för telefonintervjuer togs fram.

Att intervju genom besök respektive telefon

Det är vanligtvis inte möjligt att bara ta frågor som använts i en pappersblankett för besöksintervjuer och använda vid en telefonintervju istället. Oftast måste frågorna anpassas till telefon- och/eller datorsituationen.⁷ Rent generellt gäller att en telefonintervju är mer formell än en besöksintervju. I telefon är det ännu viktigare att frågorna är konkreta och utformade så att intervjuarna har ett bra stöd. Tanken är att intervjuaren i en besöksintervju kan ställa följdfrågor och utreda saker tillsammans med uppgiftslämnaren. Det går också att använda visuella hjälpmedel, som exempelvis svars kort, för frågor som kan upplevas som besvärliga. Det kan till exempel gälla frågor med många svarsalternativ eller frågor där man använder olika typer av skalor. Detta måste hanteras annorlunda i en telefonintervju. Ett exempel är att man vid kartläggningen av intervjupersonens sysselsättning i besöksintervjun visade upp ett svars kort vilket gav intervjupersonen möjlighet att själv se vilka typer av huvudsakliga aktiviteter (exempelvis heltidsanställd, arbetssökande eller pensionär) frågan

⁴ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 10-11

⁵ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 11

⁶ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 5

⁷ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 5

handlade om, och sedan tala om vilken av dessa som gällde för honom eller henne. I en telefonintervju måste man istället ställa specifika frågor för var och en av de efterfrågade aktiviteterna för att kunna fånga in vad som gäller för intervjupersonen.

I en besöksintervju kan det också förekomma en rad observationsfrågor, alltså frågor där intervjuarna själva noterar svaret utan att behöva ställa någon fråga. Ett exempel på en sådan fråga är vilken typ av boende intervjupersonen har. I telefon måste man ställa frågan till intervjupersonen.

I en pappersblankett är det också vanligt att man har frågor där man samlar in flera svar i en och samma fråga. Vid behov ställer intervjuaren en följdfråga för att kunna markera rätt svarsalternativ eller ett fullständigt svar. I ULF finns till exempel en fråga om läkarbesök som är en ja/nej-fråga. Vid en besöksintervju förväntas intervjuaren själv följa upp ett ja-svar med en följdfråga om antal gånger uppgiftslämnaren varit hos läkaren under den aktuella perioden, vilket skrivs in i ett svarsfält. I en datorstödd telefonintervju bedöms det vara mer lämpligt att dela upp ursprungsfrågan i två eller flera frågor.⁸

Test av telefonintervjuer

Under hösten 2004 genomfördes ett prov med ett urval på drygt 800 personer i åldrarna 16–84 år där syftet var att se om det överhuvudtaget var möjligt att genomföra en så lång (65–70 minuter) intervju som ULF på telefon. Provet genomfördes som datorstödda telefonintervjuer av intervjuarna i SCB:s centrala telefongrupp.⁹ Resultatet blev att andelen svarande i telefon var likvärdig med den gamla metoden under detta år. Man uppskattade att den lägre kostnaden för telefonintervjuerna skulle ge en kostnadsbesparing som motsvarade en ökning av urvalet med 60–70 procent. Resultaten behandlades bland annat i Programrådet för social välfärdsstatistik och vid ett möte med SCB:s Vetenskapliga råd.

Det framkom också att den blankett som utvecklades till testet inte var tillräckligt väl anpassad till den "nya" intervjusituationen. Det berodde både på tidsbrist och på att man inte på förhand visste vilka problem som skulle uppstå med frågorna i telefon- och datormiljö. Därför beslöts att utvärdera frågorna i testet. En medlyssning genomfördes i form av inspelningar av intervjuer som sedan kodades. Efter testet diskuterades resultatet i en fokusgrupp där några av de intervjuare som arbetat med testet ingick. Samtliga intervjuare som arbetat med testet fick också besvara en enkät om vad som fungerat bra respektive dåligt i testet. Man genomförde även ett kognitivt test av frågorna. Resultaten från de olika utvärderingarna användes sedan som underlag i utvecklingen av blanketten inför fortsatta experiment år 2006. Med utgångspunkt i resultaten från fas 1 beslutade man att gå vidare med fas 2.¹⁰

⁸ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 8–9

⁹ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 5

¹⁰ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 11

Metodbyte – fas 2

När man planerade fas 2 i metodprojektet var en utgångspunkt att det i efterhand skulle vara möjligt att göra metodjämförelser av nivåskattningar på relativt detaljerad redovisningsnivå. Det skulle också vara möjligt att göra metodjämförelser mellan besöks- och telefonintervjuer avseende mätkvalitet, bortfallsfelets storlek och svarsandelen i Barn-ULF. Dessutom skulle det finnas underlag för en studie av uppgiftslämnarnas motivation att delta i en sådan undersökning.¹¹

Intervjuer både genom besök och telefon

Med detta som utgångspunkt beslutades att i ULF år 2006 genomföra ett så kallat inbäddat experiment. Det ordinarie urvalet i åldersgruppen 16–84 år delades slumpmässigt i två delar. Åldersgruppen 85 år eller äldre ingick inte i experimentet. För den första delen av urvalet användes den tidigare datainsamlingsmetoden, medan datorstödda telefonintervjuer användes för den andra. Syftet med upplägget var att säkerställa tillgång till information som skulle möjliggöra ett (visst) användande av tidsserierna även efter en eventuell övergång till datorstödda telefonintervjuer som huvudsaklig datainsamlingsmetod. Dessutom skulle detta upplägg, i kombination med en återintervjustudie, göra det möjligt att uppfylla önskemålen om att mäta svars kvalitet, bortfallsfelets storlek, svarsandelen i Barn-ULF samt uppgiftslämnarnas motivation.¹²

Inför 2006 års experiment genomfördes sex provintervjuer som medlyssnades utan inspelning. Dessa medlyssningar visade främst att det fanns en rad frågor med onödig eller upprepanande text, samt flera formuleringar som kunde förbättras, vilket i sin tur innebar att intervjun tog längre tid än nödvändigt. Vissa smärre justeringar gjordes, dock inte tillräckliga för att komma ner till en rimlig tidsåtgång. För att få ytterligare information om vilka frågor som innehöll överflödigt text eller på annat sätt inte fungerade bra, spelades ett 30-tal intervjuer in vid fältarbetets början. Av dessa medlyssnades (helt eller delvis) ett 20-tal, som avrapporterades skriftligt till projektgruppen. Detta ledde till ytterligare justeringar och strykningar.¹³

Mätteknisk utvärdering av ULF-medlyssning

I en intervjusituation finns alltid ett antal potentiella källor till att reliabiliteten (tillförlitligheten) i mätningarna försämras genom att respondenten anger svar som avviker från det "sanna" värdet. En intervju är ett samspel mellan intervjuare, uppgiftslämnare och frågeblankett. De problem som observeras i en intervju kan alltså både bero på individuella beteenden (som har att göra med intervjuarens och/eller uppgiftslämnarens bakgrund, utbildning och erfarenheter) och/eller på själva frågeblanketten.

Intervjuarens och uppgiftslämnarens beteenden går att observera vid medlyssning. Intervjuarens och uppgiftslämnarens beteende under intervjun ger även en bild av om frågorna fungerar, men problem orsakade av blanketten bör i första hand studeras i en kognitiv intervju.

¹¹ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 13

¹² SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 13

¹³ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 6

Syftet med medlyssningen av ULF-intervjuer var att identifiera möjliga brister i frågeformulering, svarsalternativ och upplägg i övrigt med utgångspunkt i antagandet att ULF i fortsättningen skulle genomföras som datorstödda telefonintervjuer.

Medlyssning

Ett tjugotal intervjuer spelades in, avlyssnades och beteendekodades. Medlyssningarna omfattade de årliga basfrågorna i ULF-formuläret år 2006 (fördjupningsfrågor ingick ej). För varje fråga kodades utfallet. I omkring 40 procent av utfallen innebar koden att frågan lästes korrekt av intervjuaren och uppgiftslämnaren kunde svara utan problem (behövde inte be om förklaring, gav inte ett uppenbart felaktigt svar, etc.). Övriga utfall utgjordes i stor utsträckning av större eller mindre läsavvikelser från intervjuarens sida (30 procent). Med större läsavvikelse förstås att frågans innebörd ändrades eller att nödvändig instruktion inte lästes upp (drygt hälften av dessa fall). Andra beteenden som förekom i knappt 10 procent av utfallen var antingen att uppgiftslämnaren först ställde en egen fråga innan han/hon svarade på den ställda frågan eller att intervjuaren fällde en ovidkommande kommentar eller upprepade uppgiftslämnarens svar på ett sätt som kunde ha en ledande inverkan på uppgiftslämnarens svar på den ställda eller efterföljande frågor. Ett annat mer förekommande beteende som förekom var att uppgiftslämnaren gav sitt svar innan intervjuaren hunnit läsa klart frågan.¹⁴

Beslut om byte av datainsamlingsmetod

Ett beslut om eventuellt byte av datainsamlingsmetod skulle baseras på en jämförelse av undersökningens kvalitet med de båda metoderna. Med kvalitet i statistiksammanhang avses de egenskaper som har betydelse för hur väl statistiken tillfredsställer användarnas informationsbehov. SCB:s kvalitetsbegrepp för statistik tar upp följande egenskaper:

- 1) Statistikens innehåll
- 2) Statistikens tillförlitlighet
- 3) Statistikens aktualitet
- 4) Jämförbarhet och sammanvändbarhet, som avser möjligheten
 - a) att göra jämförelser mellan grupper
 - b) att göra jämförelser över tiden
 - c) att använda statistiken tillsammans med annan statistik
- 5) Statistikens tillgänglighet och förståelighet

Besluts Kriterium för övergång till telefonintervjuer

Följande besluts kriterium fastställdes för en eventuell övergång till telefonintervjuer: "I samband med översynsarbete av en undersökning väljs det upplägg som ger den högsta möjliga kvaliteten till en given kostnad. I begreppet kvalitet ingår egenskaperna 1–4 exklusive 4.b (jämförbarhet över tiden). Om valet innebär en omläggning av undersökningen kan eventuella tidsseriebrott hanteras och avhjälpas genom att framställa produkten på två olika sätt, ny och gammal metod, vid övergången."¹⁵ Att frågan om

¹⁴ SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006, s. 24

¹⁵ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 15

tidsseriebrott exkluderas från beslutskriteriet innebär inte att jämförbarhet över tiden är en oviktig kvalitetsaspekt. Däremot är utgångspunkten att det är ett problem man tvingas acceptera för att uppnå andra kvalitetsvinster. Det är viktigt att stora förändringar görs under kontrollerade former samt att användarna ges utförlig information om effekterna av de genomförda förändringarna.

Beslut om övergång till telefonintervjuer

I november 2006 fattades beslut om att datorstödda telefonintervjuer skulle vara den huvudsakliga datainsamlingsmetoden från och med år 2007. Syftet var att harmonisera undersökningen till kraven från Eurostat (SILC) samt att få lägre kostnader för datainsamlingen. Från och med år 2008 skulle undersökningen i sin helhet, inklusive SILC-delen, rymmas inom de befintliga anslagen.¹⁶

Utvärdering av metodbytet

Utvärdering av metodbytet inverkan på tidsserierna

Eftersom urvalet i 2006 års undersökning delades i två lika stora delar för besöks- respektive telefonintervjuer finns möjlighet att jämföra resultaten för att undersöka om metodbytet inverkat på nivåerna i skattningarna. Antalet observationer som skattningarna baseras på är dock relativt litet, ungefär 2 500 observationer i varje del. När det gäller delmängder av befolkningen, till exempel utrikes födda, ungdomar eller ensamstående föräldrar är antalet observationer i vissa fall mycket litet. Det innebär att skillnader mellan de olika metoderna måste vara betydande för att kunna påvisas. En observerad skillnad kan bero på slumpmässiga fel till följd av en liten urvalsstorlek.

De analyser som gjorts på materialet uppvisar inga tydliga trender, det är alltså ingen av metoderna som ger skattningar som konsekvent ligger över eller under den andra. Oftast kan inga påvisbara skillnader hittas. Det beror delvis på det fåtal intervjuer som skattningarna baseras på. Användaren bör dock vara uppmärksam på att det kan förekomma brott i tidsserierna i ULF. En bedömning av metodbytet effekt på skattningarna får göras med hjälp av olika kontroller. Jämförelsen mellan besök och telefon år 2006 är endast en bedömningsgrund. I bilagorna till rapporten följer en detaljerad redogörelse för de problem som gäller för jämförbarheten i de olika komponenterna.

För att kontrollera metodernas tillförlitlighet gjordes även en återintervjustudie. Storleken på urvalet till återintervjustudien planerades utifrån ett önskemål om 450 genomförda återintervjuer per metod. Studien visade bland annat på tendensen att telefonmetoden gav en något bättre tillförlitlighet jämfört med besöksintervjuer.¹⁷

Tillförlitligheten fastställdes genom att varje respondent som deltog i återintervjustudien intervjuades med samma metod (besöksintervju, telefonintervju med pappersblankett respektive datorstödd telefonintervju) som vid intervjutillfället i ordinarie ULF. Återintervjuerna genomfördes 2–4

¹⁶ SCB (2006) ULF-undersökningens framtida ansats och utformning

¹⁷ SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2, s. 14

veckor efter det ordinarie intervjutillfället. För att ytterligare reducera risken för minneseffekter bestämdes att ingen uppgiftslämnare skulle återintervjuas av samma intervjuare som genomförde intervjun i ordinarie ULF. Av bland annat kostnadsskäl samt hänsyn till uppgiftslämnarna ingick endast en del av frågorna i ULF i återintervjustudien.¹⁸

Vid en jämförelse av besöks- och telefonintervjuer visar vissa komponenter och indikatorer större brister i jämförbarhet än andra. Skälen kan sammanfattas i problem som beror på frågornas utformning. Flera av fritidsfrågorna innehåller relativt långa meningar och många svarsalternativ vilket kan ställa till problem i en telefonintervju. Trygghetsfrågorna är i flera fall känsliga vilket leder till osäkra skattningar framförallt i en telefonintervju där respondenten inte ges samma utrymme för eftertanke som vid besök. Å andra sidan kan telefonintervjuer medverka till att den intervjuade känner sig tryggare i att svara mer sanningsenligt kring frågor som berör förhållandena i hemmet, exempelvis eventuell förekomst av misshandel.

När det gäller vissa hälsofrågor kan problemen snarare bero på svårigheter att erinra sig psykiska och fysiska besvär under den tidsperiod som respektive fråga avser. Vid besök ges större utrymme att tänka efter kring händelser som inträffat för flera månader sedan. Givetvis uppstår problem med exempelvis missförstånd vid frågeställningen eller problem med att komma ihåg saker som inträffat för flera månader sedan även vid en besöksintervju. Dock finns det bättre möjligheter att reda ut eventuella problem med en fråga mer grundligt vid besök än i telefon, då den genomsnittliga intervjutiden är betydligt längre vid besök. En viktig åtgärd som vidtagits för att undkomma denna brist är att i samband med övergången till telefonintervju har vissa längre frågor delats upp i flera korta. Därmed borde problematiken med missförstånd av frågorna reduceras. Samtidigt kan jämförbarheten bli lidande när frågorna inte är identiska från ett år till ett annat.

Övergång till telefonintervjuer

Övergången från besöks- till telefonintervju fortsatte under 2007 och innebar att användningen av telefon som verktyg för att samla in intervjudata blev helt dominerande. Besöksintervjuer utgör från och med år 2007 högst 2–3 procent av intervjuerna. Det innebär att en utvärdering av metodskiftet och dess effekter kan göras utifrån andra förutsättningar än den jämförelse som gjordes för år 2006 med hänsyn till antalet intervjuade personer. År 2006 gjorde ett mindre urval att risken för slumpmässiga fel blev större. Nackdelen med att i stället mäta effekterna av metodskiftet utifrån två olika år är att det alltid föreligger en faktisk utveckling för indikatorerna som gör att det är omöjligt att isolera effekten av metodbytet. Utöver den naturliga årsvariationen finns också andra faktorer, som i sin tur inte är kopplade till metodbytet, som kan bidra till att indikatorvärdena varierar mellan åren. Ett exempel på en sådan förändring är att målpopulationen, det vill säga vilka som får en viss fråga, kan ha ändrats från ett år till ett annat. Det är särskilt påtagligt för några av sysselsättningsfrågorna.

¹⁸ Blanketten för återintervjun finns i rapporten SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2

Analysen av metodbytetts effekter baseras på såväl resultat skillnader mellan de båda metoder som användes år 2006 som utvecklingen innan liksom efter 2006 i syfte att få ett så brett underlag som möjligt. Att enbart uttala sig utifrån vad som sker 2006 är alltför osäkert med tanke på det begränsade urvalet.

Koefficienter – ett försök att hantera metodbytet

Ett försök att komma till rätta med skillnaderna mellan datainsamlingsmetoderna var att använda så kallade länkningskoefficienter, vilket man gjorde då 2006 års resultat publicerades på SCB:s hemsida. Koefficienterna skulle visa skillnaden mellan resultaten från den gamla och den nya metoden i procent. Meningen var att koefficienterna skulle användas för att räkna om en skattning för jämförelse med tidigare års resultat. Problemet var att koefficienterna kunde visa orimliga skillnader, där besöksintervjuerna år 2006 ibland skiljde sig mer från den tidigare tidsserien än vad resultaten från telefonintervjuerna år 2006 gjorde. Troligen berodde detta på att två halva årsurval var ett för litet underlag.

Inför publiceringen av 2007 års resultat på hemsidan togs beslutet att inte använda koefficienter, eftersom de inte höll tillräckligt hög kvalitet för att använda som länkning.

Integrering av EU-SILC

Mellan år 2007 och 2008 inträffade inga händelser i metodhänseende som påverkade resultaten. Däremot har jämförbarheten precis som vid föregående årsskifte påverkats till följd av flera ändringar i frågekonstruktion och ändrade variabeldefinitioner. Det här kapitlet kommer ta upp integreringen av EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) och hur den påverkat frågorna i ULF.

EU-SILC

Sedan Sverige gick med i EU har krav på statistik som är jämförbar mellan medlemsländerna blivit allt viktigare. Under åren 1994–2001 genomförde EU:s statistiska centralbyrå, Eurostat, årligen en longitudinell hushållsundersökning med tonvikt på inkomster och sysselsättning, European Community Household Panel (ECHP). Undersökningen innehöll också ett begränsat antal frågor inom andra välfärdsområden som exempelvis hälsa, sociala relationer och utbildning. Alla EU-länder utom de nordiska länderna deltog i undersökningen. Från svensk sida hämtades i stället jämförbara data från ULF, och från norsk och finsk sida hämtades motsvarande uppgifter från deras nationella levnadsnivåundersökningar, eftersom dessa länder ännu inte ingick i ECHP-samarbetet. 1997 sammanställdes, på basis av ECHP och de svenska, norska och finska ULF, den första rapporten med jämförelser av levnadsförhållanden inom EU. ECHP är numera ersatt av EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions) och alla de 25 EU-länderna (inklusive Sverige) plus Norge, Island och Schweiz har förbundit sig att genomföra undersökningen årligen.

Kort översikt av EU-SILC

EU-SILC är en undersökning som ska möjliggöra jämförelser på både hushålls- och individnivå. Syftet är att bedöma situationen vad gäller inkomst, social utslagning och fattigdom i olika länder.

Målsättningen inom EU-SILC är att ha en gemensam statistik över inkomster och levnadsvillkor. Varje medlemsland ska leverera jämförbara tvärsnittsdata och longitudinella data över inkomst och graden av fattigdom samt social utslagning. Det handlar om att ge en bild av hur dessa förhållanden är fördelade i befolkningen på nationell och europeisk nivå.

För att det ska vara möjligt att genomföra flerdimensionella analyser på hushålls- och individnivå ska alla hushålls- och individuppgifter kunna kopplas samman i tvärsnittsstudien. På samma sätt ska alla uppgifter för hushåll och individer kunna kopplas samman i den longitudinella studien. Longitudinella mikrodata behöver inte kunna kopplas samman med tvärsnittsmikrodata. Den longitudinella studien ska spänna över minst fyra år.

För hushåll mäter man grundläggande hushållsuppgifter inklusive social utslagning, hushållsinkomster, tillgång till barnomsorg, bostad med tillhörande boendekostnader och boendeförhållanden (boendeform, boendestandard). För individer mäter man grundläggande uppgifter (ålder, kön), utbildning, arbete, hälsa och inkomst.

ULF och EU-SILC blir till ULF-SILC

ULF-SILC består alltså från början av två undersökningar, ULF och EU-SILC, men från och med år 2008 kan dessa båda undersökningar även användas som en sammanslagen undersökning. Den nya undersökningen ULF-SILC har en ganska komplicerad uppbyggnad. Man kan säga att urvalet består av tre delar. De som är med för första gången kan antingen ingå i EU-SILC (och vara valda för att vara med fyra år i rad) eller ingå i ULF-urvalet. Kärnfrågorna är gemensamma men beroende på vilket urval personerna tillhör får de något olika frågor. De som ingår i ULF-urvalet får fler frågor om det ämne som är fördjupat under det aktuella året. De som ingår i SILC får i stället förutom frågor om sig själva även en del frågor om hela hushållet. Men eftersom SILC är en panelundersökning där varje person förväntas delta fyra år i rad, så kommer ju varje år en hel del urvalspersoner att ha varit med en eller flera gånger under de närmaste åren bakåt i tiden. De som har varit med i SILC en, två eller tre gånger tidigare får färre frågor och flera av dem är kontrollfrågor av förändringar i hushållssammansättning och sysselsättning.

En sak som skiljer undersökningarna åt och som påverkar intervjuernas längd, och därmed vilken omfattning på innehåll den integrerade undersökningen kan klara, är att EU-SILC är en hushållsundersökning medan ULF är en individundersökning. Urvalsenheten i Sverige är individer medan det i de flesta andra EU-länder är hushåll. För att kunna leverera de efterfrågade uppgifterna till Eurostat måste vi i Sverige därför fråga efter information som avser hushållets olika medlemmar i större omfattning än vad som skett i ULF.

Urvalets storlek och fördelning

Genom att insamlingen från och med år 2007 genomförs i telefon frigörs en del resurser jämfört med tidigare år. Under 2007 utnyttjades dessa resurser för det förändrings- och utvecklingsarbete som integreringen av undersökningarna innebär.

Urvalsstorleken i ULF-SILC år 2009 var 20 400 individer. Urvalet kommer från olika urvalsramar och resultaten för de olika urvalsdelarna används också på delvis olika sätt. Urvalet till ULF bestod av 4300 personer. Till detta kom ett extra urval om äldre, 65 år eller äldre, som omfattar 1500 personer samt en ULF-panel som omfattar 4000 personer. De fyra SILC-panelerna omfattar tillsammans 10 600 personer. Detta gör att vid redovisning av kärnfrågorna i ULF finns ett urval om cirka 12 500 personer (samtliga intervjuade i ULF samt de som deltar i SILC för första gången) och vid redovisning av fördjupningsfrågorna ett urval om ungefär 9 800 personer (här ingår enbart personer från ULF-urvalet).

ULF är i grund och botten en tvärsnittsundersökning, vilket betyder att man drar ett nytt urval varje år. Men även ULF har en panelansats, vilket innebär att man återkommer till samma personer igen efter en viss period. Personerna i panelen återkommer vart 8:e år, alltså med samma intervall som fördjupningsområdena. Det innebär att samtliga i panelen ingick i urvalet även för 8 år sedan, några även för 16 år sedan och ytterligare några för 24 år sedan. De som har varit med längst är alltså nu med för 4:e gången. De flesta har också blivit intervjuade vid någon eller samtliga gånger de varit utvalda, men ett antal personer har blivit bortfall vid något eller flera

av tillfällena. Fördelar med ett panelurval är att man kan göra säkrare skattningar av förändringar över tiden och i vissa fall studera förändringar på ett mer detaljerat sätt.

Ändringar i frågeformuläret

När ULF och SILC slogs ihop fanns det flera exempel där de båda undersökningarna hade frågor som rörde samma sak eller som låg nära varandra. Då man inte kunde ha två frågor om samma sak, var man tvungen att ta bort eller ändra en av dem. Eftersom Sverige genom en förordning förbundit sig att genomföra SILC var det alltså frågorna i ULF som fick ändras för att passa den fråga som redan fanns i SILC.

Vissa områden i ULF har minskat i omfattning. Exempelvis gjordes ingen fördjupning inom sociala relationer 2008–09 (vilket normalt sett skulle gjorts under dessa år) och inom andra områden har enstaka frågor utgått. Detta beror på bedömningen att den tidigare intervjun var för lång för att göras i telefon.

Utvärdering av SILC-integreringens inverkan på tidsserierna

På grund av integreringen av SILC och ULF, som i vissa fall inneburit förändringar i frågorna, uppträder även under år 2008 tidsseriebrott inom olika komponenter. Vissa indikatorer har från och med år 2008 fått en ny definition. För andra indikatorer är frågan och/eller svarsalternativen ändrade. Det är i dessa fall svårt att veta i vilken utsträckning resultatutvecklingen beror på en faktisk förändring respektive hur mycket ändringarna i frågorna bidrar till förändringen. En redogörelse för hur frågorna ändrats finns i bilagorna.

Problemen med jämförbarhet kan delas in i olika felkällor:

- 1) **En fråga har ändrats med avseende på konstruktion/formulering** Det innebär att definitionen av indikatorn är densamma, men att frågeformuleringen ändrats. Ett exempel på en sådan ändring är: *"Medför den sjukdom/de sjukdomar som du har att din arbetsförmåga är nedsatt... ..i hög grad/...i någon mån eller/...inte alls?"* (formulering år 2007) jämfört med frågeställningen: *"Har du nu något hälsoproblem som varat minst 6 månader och som medför att du har svårt att delta i aktiviteter eller klara av sysslor som folk i allmänhet gör?"* (formulering år 2008).
- 2) **Frågan har ändrats med avseende på definition av en indikator** Ett exempel på en sådan felkälla för en indikator är frågan om tillgång till en kontantmarginal. År 2007 lød frågan: *"Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation där du på en vecka måste skaffa fram 14 000 kr, skulle du klara det?"* Under år 2008 ändrades frågan till: *"Skulle du/ditt hushåll inom en månad klara av att betala en oväntad utgift på 8 000 kr utan att låna eller be om hjälp?"*

De ovanstående felkällorna innebär olika sorters problem vid analysen av indikatorernas utveckling. En ändrad definition innebär alltid att möjligheterna till jämförelser påverkas, då själva indikatorn är förändrad.

Konsekvenserna av en förändring i frågans konstruktion måste däremot bedömas från fall till fall. Även ändringar i svarsalternativen kan resultera i svårigheter vid analys av indikatorerna över tid.

Det bör påpekas att inte alla de ändringar i frågeformuleringarna som gjorts är en följd av SILC-integreringen. Även ändringar av mättekniska skäl gjordes vid samma tidpunkt.

Bortfallet och dess konsekvenser

Utifrån 2007 års material har en rapport skrivits om bortfallet i ULF.¹⁹ Utgångspunkten var att svarsmönstret och bortfallet har förändrats i undersökningen de senaste åren.

Syftet med analysen var att få en bild av hur bortfallet fördelar sig på ett antal olika bakgrundsvariabler. Bortfallsanalysen ger också en bild av hur datainsamlingen har fungerat. Analysen kan leda till extra insatser för att reducera bortfallet, men ligger också till grund för skapandet av en ny kalibreringsestimator (vikt) som ska ge bättre skattningar än tidigare.

I studien av bortfallet 2007 genomfördes en deskriptiv bortfallsanalys av de valda bakgrundsvariablerna. Till detta har registervariabler som kan tänkas samvariera med de viktigaste undersökningsvariablerna tillförts.

Hur andelen svarande, samt de vanligaste bortfallskategorierna, ser ut för år 2007 framgår av tabellen nedan.

Resultatkoden angivet i antal samt procent

Resultatкод	Samtliga	
	Antal	%
Svar	5 651	73
Ej anträffad	664	9
Förh. Medv.	185	2
Vägran	1 194	16
Samtliga	7 694	100.0

Förhindrad medverkan innebär att en person inte kan medverka i en intervju eftersom han/hon exempelvis är sjuk eller bortrest.

Bortfallsmönstret påminner om det som redovisas för tidigare ULF-undersökningar. Det finns ingen grupp som vägrar i större utsträckning än andra. Däremot är det lättare att identifiera grupper som är svåra att anträffa, dessa är i de flesta fall kända sedan tidigare. Den största andelen ej anträffade återfinns bland de som saknar ett känt telefonnummer. Inte oväntat kanske, men det kan ha betydelse eftersom det till viss del beskriver en persons livssituation.

En konsekvens av bortfallsstudien – nya vikter

Ett resultat av bortfallsanalysen är att man där kunde urskilja viktiga bakgrundsvariabler att använda vid skapandet av en ny kalibreringsestimator (vikt). Under 2010 har ett nytt viktsystem som ska användas i ULF tagits fram. Det används i de publicerade resultaten på SCB:s hemsida från och med publiceringen av 2008–09 års resultat. I denna rapport används dock det gamla viktsystemet även för 2008–09 års resultat. Det beror på att det blir lättare att bedöma effekten av metodbytet och SILC-integreringen om samma viktsystem används för alla de aktuella åren. Det medför dock att de resultat som presenteras för år 2008–09 i denna rapport kan skilja sig från de resultat som presenteras för samma år på SCB:s hemsida.

¹⁹ SCB (2008) Slutrapport: D 2:3 Bortfallsanalys i ULF 2007.

Summering – utvecklingen sedd utifrån SCB:s kvalitetsbegrepp

SCB har ett kvalitetsbegrepp för officiell statistik. Kvalitetsbegreppet har fem olika komponenter; innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet. Varje komponent kan sedan delas in i olika underkomponenter.²⁰ Ett sätt att summera de förändringar som skett i ULF under de senaste åren är att bedöma undersökningens resultat utifrån dessa komponenter. Tanken med genomgången är att ge en fingervisning om hur undersökningens kvalitet påverkas av omläggningen från besöks- till telefonintervjuer samt integreringen av SILC. I följande avsnitt redogörs endast för de underkomponenter som bedöms vara relevanta i sammanhanget, det vill säga där kvaliteten har påverkats av metodbytet eller integreringen av SILC.

Statistikens innehåll

Statistiska målstorheter

Statistiska målstorheter innehåller flera olika delar; objekt och population, variabler, statistiska mått, redovisningsgrupper samt referentstider. Av dessa är det bara "variabler" som har påverkats av de senaste årens förändringar i ULF. Vissa nya variabler har tillkommit, som en följd av SILC-integreringen. Andra variabler har försvunnit, som en följd av att frågeformuläret kortades ner inför övergången till telefonintervjuer samt som en följd av SILC-integreringen då vissa gamla ULF-frågor utgick och istället ersattes av frågor från SILC.

Fullständighet

Vissa delar av undersökningen har minskat i omfattning. Exempelvis gjordes ingen fördjupning inom sociala relationer 2008–09 (vilket normalt sett skulle gjorts under dessa år) och inom andra områden har enstaka frågor utgått. Detta beror på bedömningen att den tidigare intervjun var för lång för att göras i telefon. I samband med att SILC integrerades i ULF skedde en utökning, främst inom ekonomiområdet. För svensk sida bedöms det dock inte vara så mycket ny kunskap som tillkommit, mycket av informationen fanns redan tidigare genom tidigare intervjufrågor samt registeruppgifter. Det är heller inte alla frågor inom SILC som bedöms vara relevanta för svenska förhållanden (exempelvis om intervjupersonen har vattentoalett). Dessa variabler kan dock bidra till mer fullständiga data på EU-nivå.

²⁰ Läs mer om SCB:s kvalitetsbegrepp i Statistiska centralbyrån (2001) Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik

Statistikens tillförlitlighet

Osäkerhetskällor

Det finns flera olika felkällor som kan påverka statistikens kvalitet; urval, ramtäckning, mätning, svarsbortfall, bearbetning samt modellantaganden. Några av dessa har förändrats som en följd av metodbytet samt integreringen av SILC. Urvalet har ökat, vilket kan bidra till säkrare skattningar samt att det blir möjligt att redovisa mindre redovisningsgrupper.

Ett ökat urval var ett av skälen till att övergå till telefonintervjuer. Urvalet har också kunnat ökas på grund av en tillfällig anslagsökning under åren 2007–2010. Svarsbortfallet har ökat under de senaste åren, detta är dock inget som är specifikt för ULF utan en trend som syns generellt i individ- och hushållsundersökningar.

Statistikens aktualitet

Framställningstid

Framställningstid är den tid det tar från det att uppgifterna samlats in till dess att de publiceras. Under de år då metodbytet samt integreringen av SILC har pågått har framställningstiden för statistiken varit längre än tidigare. Detta har dock gällt under en övergångsperiod.

Publiceringen av SILC-delen sker senare än publiceringen av ULF. Sverige lämnar data till Eurostat senast den 1 oktober året efter undersökningsåret. Eurostat vidarebearbetar sedan dessa data innan de publiceras.

Statistikens jämförbarhet och sammanvändbarhet

Jämförbarhet över tiden

Många statistiska undersökningar är avsedda att beskriva både nuläget och förändringar över tiden. Utgångspunkten är att skatta populationsparametrar vid en viss tidpunkt. Genom att upprepa samma undersökning vid andra tidpunkter får man skattningar som är jämförbara över tid. Ett antal faktorer kan leda till problem med jämförbarhet. Med tiden ändras innebörden av olika indikatorer och parallellt med detta måste också frågorna ändras. Ett exempel på detta är begrepp som ändrat innebörd över tid. Likaså kan toleransnivåer förändras över tid, där det idag exempelvis anses bullra öronbedövande på arbetsplatsen vid en decibelnivå som tidigare ansågs acceptabel. En viktig orsak till att tidsseriebrott har uppstått är att frågorna har ändrats med avseende på definition och/eller konstruktion. Problemen med tidsseriebrott bör emellertid vägas mot de vinster som görs vad gäller frågornas aktualitet. Problem uppstår även vid krav på samordning av nationella undersökningar för EU-länderna, till exempel SILC. Detta riskerar att försämra jämförbarheten över tiden i de befintliga nationella undersökningarna, samtidigt som sammanvändbarheten (se nedan) ökar.

I det beslutskriterium som fanns för övergången till telefonintervjuer exkluderades jämförbarhet över tid (se avsnittet *Beslutskriterium för övergång till telefonintervju*). Beslutet att exkludera jämförbarhet över tiden grundades inte i att det är en oviktig kvalitetsaspekt. Däremot var utgångspunkten att det var ett problem man tvingades acceptera för att uppnå andra kvalitetsvinster. Då urvalet år 2006 delades i två delar, där

den ena gjordes som huvudsakligen besöks- och den andra som telefonintervjuer var detta ett försök att möjliggöra ett (visst) användande av tidsserierna även efter en eventuell övergång till datorstödda telefonintervjuer. Det kan dock konstateras att jämförbarheten över tid har försämrats inom ULF efter metodbyte och SILC-integrering.

Samanvändbarhet med annan statistik

Samanvändbarhet avser exempelvis möjligheten att jämföra statistik mellan olika undersökningar. När SILC integrerades i ULF ökade möjligheten att göra detta. Målsättningen med SILC är att ha en gemensam statistik över inkomster och levnadsvillkor i Europa. Eftersom SILC genomförs i många av Europas länder finns alltså möjlighet att jämföra statistik över levnadsvillkor i ett stort antal länder i Europa.²¹

Statistikens tillgänglighet och förståelighet

Spridningsformer

SCB presenterar resultat från undersökningen på samma sätt som tidigare. Det som förändrats är att även EU:s statistikkontor Eurostat presenterar SILC-resultat, från Sverige och andra länder som genomför undersökningen, på sin hemsida.

²¹ Resultat från SILC presenteras på EU:s statistikkontor Eurostats hemsida <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

Referenser

Statistikkällor

Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)

www.scb.se/ulf

Referenser

Brottsförebyggande rådet (2010) Kriminalstatistik för 2009.

SCB (2001) Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik.

SCB (2003) Alternativa datainsamlingsmetoder för ULF. Bakgrundsfakta 2003:9.

SCB (2006) ULF-undersökningens framtida ansats och utformning

SCB (2007) Mätteknisk utvärdering av ULF-CATI 2006.

SCB (2008) Slutrapport: D 2:3 Bortfallsanalys i ULF 2007

SCB (2010) Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2. En jämförelse mellan två olika datainsamlingsmetoder. *Bakgrundsfakta 2010:1*.

SCB (2002) Innehållslig översyn av ULF. Davidsson & Vogel

Underlag till SCB:s styrelsemöte sid 1

Bilagor

Bilaga 1– Boende

Boendekomponenten i ULF syftar till att kartlägga intervjupersonens boende, exempelvis avseende boendeform och utrymmesstandard.

I besöksintervjuerna ställdes ingen fråga om hustyp utan intervjuaren noterade vilken typ av hus intervjupersonen bodde i. Svarskategorierna var i grova drag följande:

- 1) *Friliggande en- eller tvåfamiljsvilla*
- 2) *Sammanbyggt radhus eller kedjehus*
- 3–5) *Flerbostadshus*

I telefonintervjuerna 2006 och 2007 ställdes frågan: "Bor du i villa, radhus, flerbostadshus eller någon annan typ av bostad?"

- 1) *Villa eller jordbruksfastighet*
- 2) *Radhus eller kedjehus*
- 3) *Hyreshus/flerbostadshus*
- 4) *Annat boende*

Från och med år 2008 ändrades frågan till "Bor du i en friliggande villa eller småhus, radhus eller kedjehus, flerbostadshus med lägenheter eller i någon annan typ av bostad?"

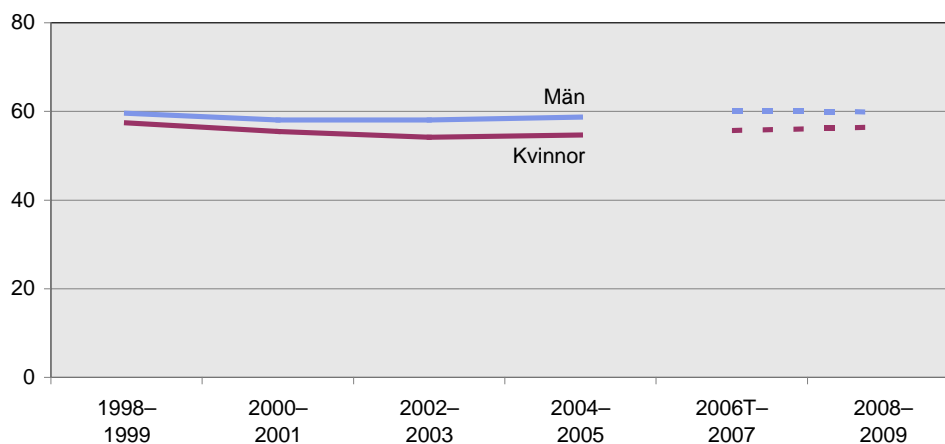
- 1) *Friliggande villa/småhus (en- eller tvåfamiljs)*
- 2) *Sammanbyggt radhus eller kedjehus*
- 3) *Flerbostadshus (lägenhetskomplex)*
- 4) *Annat*

Definitionen av att bo i småhus är att bo endera i friliggande villa eller i radhus/kedjehus.

Vid en studie av utvecklingen för olika redovisningsgrupper verkar inte metodbytet ha haft någon större inverkan på resultaten. Det finns inga tendenser till att telefonintervjuer ger andra resultat än besöksintervjuer.

Boende i småhus

Housing in one- or two family dwellings

Boende i småhus*Housing in one- or two family dwellings*

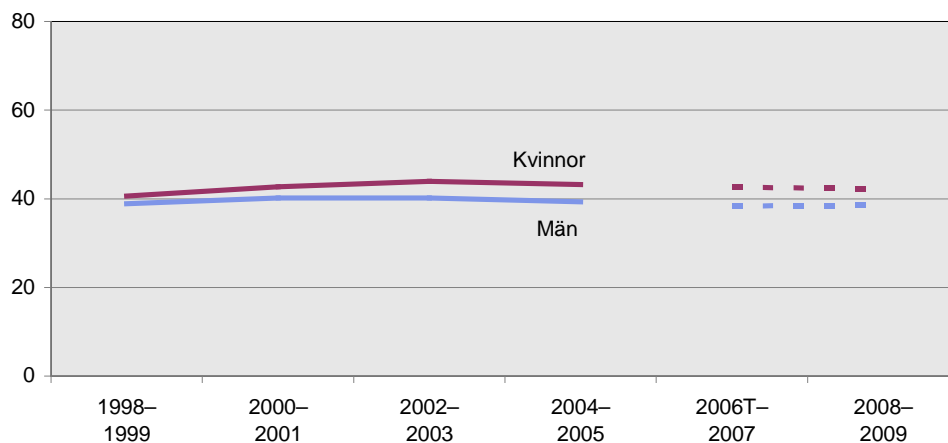
	Boende i småhus							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	58,5	56,8	56,2	56,7	60,1	57,8	57,9	58,2
Alla män 16–84 år	59,6	58,1	58,1	58,7	59,8	60,8	60,1	59,9
Alla kvinnor 16–84 år	57,4	55,5	54,2	54,7	60,3	54,9	55,7	56,5

Boende i flerbostadshus (flerfamiljshus)

Till och med år 2007 ställs frågan: "Bor du i flerbostadshus?" De svarsalternativ som användes var: *Flerbostadshus med 1–2 våningsplan, 3–4 våningsplan samt 5 våningsplan eller fler.*

När frågan om boendeform ställs från och med år 2008 motsvaras alternativet flerbostadshus av samma benämning utan uppdelning på antal våningsplan. En annan skillnad är att flerbostadshus i 2008 års formulär likställs med lägenhetskomplex. Därmed kan jämförbarheten bli något sämre med tanke på att tidigare definition även kan inkludera villor som bebos av fler än två hushåll.

Resultaten har inte påverkats av metodbytet eller de mindre justeringarna i frågeställningen.

Boende i flerbostadshus*Housing in multi-dwelling building***Boende i flerbostadshus***Housing in multi-dwelling building*

	Boende flerbostadshus							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	39,7	41,5	42,0	41,3	38,7	40,4	40,5	40,4
Alla män 16–84 år	38,9	40,2	40,2	39,3	39,0	37,6	38,4	38,5
Alla kvinnor 16–84 år	40,6	42,7	43,9	43,2	38,5	43,1	42,6	42,2

Boende i hyresrätt

Fram till 2006 års besöksintervjuer ställdes frågan: "På vilket sätt disponerar du/ni bostaden – äger du eller någon annan familjemedlem huset, har du/ni lägenheten med bostadsrätt eller hyr du/ni bostaden?"

Svarsalternativen var:

- 1) Äganderätt, andelslägenhet eller arrende
- 2) Bostadsrätt
- 3) Hyresrätt första hand
- 4) Hyresrätt andra hand
- 5) Tjänstebostad
- 6) Inneboende
- 7) Annat, ange

I telefonintervjuerna 2006–2007 fick intervjupersonen frågan: "På vilket sätt disponerar du bostaden – äger du eller någon annan familjemedlem huset eller är det en bostadsrätt? (Eller förfogar du/ni över bostaden på annat sätt?)"

Svarsalternativen var:

- 1) Äger eller arrenderar eller andelslägenhet
- 2) Bostadsrätt
- 3) Hyresrätt första hand
- 4) Hyr i andra hand (eller tredje, fjärde hand)
- 5) Tjänstebostad
- 6) Inneboende
- 7) Annat

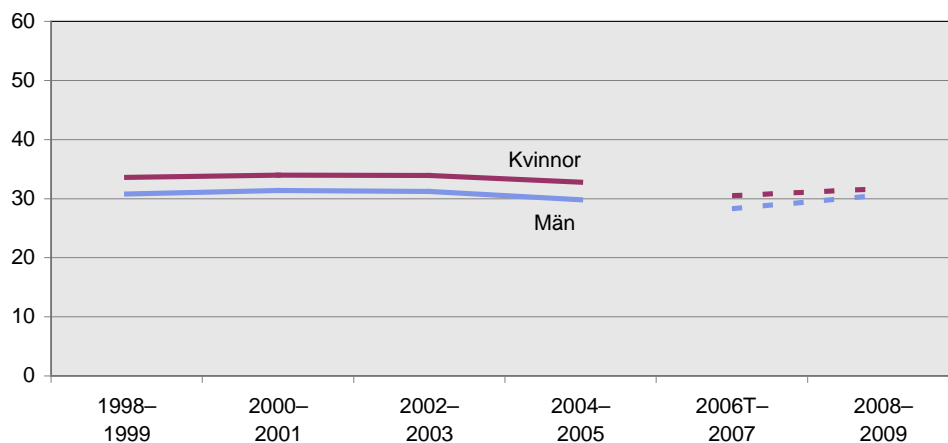
Från och med år 2008 ställs frågan: "Äger eller hyr du/ni huset/bostaden eller är det en bostadsrätt"?

Svarsalternativen är från och med 2008 följande:

- 1) Äger (äganderätt/andelslägenhet/arrende)
- 2) Hyresrätt (första-, andra-, tredje osv. hand/ inneboende/ kollektiv)
- 3) Bostadsrätt
- 4) Tjänstebostad
- 5) Bor hyresfritt
- 6) Bor i bostad som betalas av socialen
- 7) Annat (ange vad)

Definitionen av att hyra en lägenhet har inte ändrats nämnvärt annat än att tredje- och fjärdehandshyra från och med telefonintervjuerna år 2007 explicit likställs med andrahandshyra samt att inneboende från och med år 2008 likställs med de som har hyresrätt.

Vid redovisningen av resultat på olika befolkningsgrupper framträder en del skillnader, dels mellan år 2006 och åren därefter men också vid en jämförelse mellan besöksintervju och telefonintervju år 2006. Skillnaderna är dock inte signifikanta för befolkningen 16–84 år.

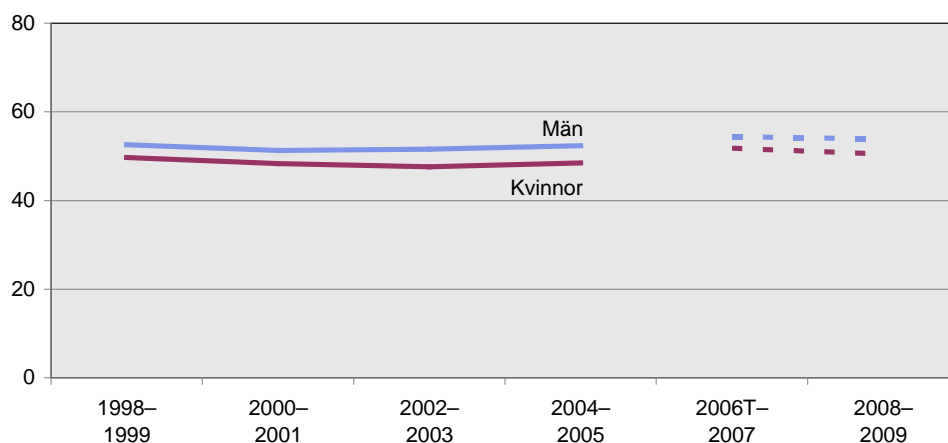
Boende i hyresrätt*Housing in rented dwelling***Boende i hyresrätt***Housing in rented dwelling*

	Boende hyresrätt							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	32,2	32,7	32,6	31,3	30,3	29,3	29,4	31,1
Alla män 16-84 år	30,8	31,4	31,2	29,8	29,6	27,8	28,3	30,6
Alla kvinnor 16-84 år	33,6	34,0	33,9	32,8	31,1	30,7	30,5	31,7

Boende i äganderätt

Indikatorn bygger på samma fråga som boende i hyresrätt (se ovan).

Metodbytet tycks inte ha påverkat resultaten från denna fråga.

Boende i äganderätt*Housing in sole-ownership dwelling*

Boende i äganderätt

Housing in sole-ownership dwelling

	Boende äganderätt							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	51,2	49,8	49,6	50,4	52,1	53,4	53,1	52,2
Alla män 16–84 år	52,6	51,3	51,6	52,4	53,1	54,9	54,4	53,9
Alla kvinnor 16–84 år	49,7	48,3	47,6	48,5	51,1	52,0	51,8	50,5

Utrymmesstandard

Indikatorerna som avser utrymmesstandard och trångboddhet är härledda utifrån antal boende i hushållet och frågan om antalet rum i bostaden. Kartläggningen av hushållet har förändrats något i samband med att intervjuaren har stöd i uppgifter från RTB (från och med den datorstödda telefonintervjun 2006). Definitionen av hushållet är dock densamma och målsättningen har varit att i möjligaste mån mäta samma sak som före år 2006. Frågan om bostadens storlek "Om du bortser från köket hur många rum finns det i bostaden?" är i stort sett identisk och definitionen är densamma mellan åren.

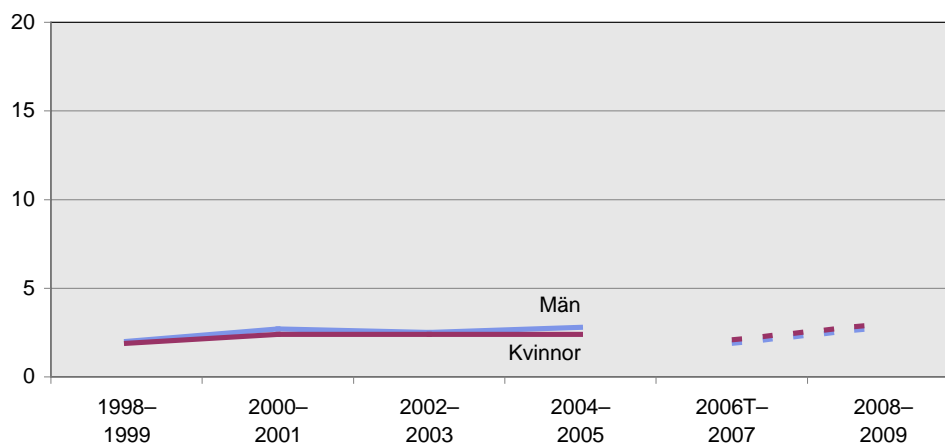
Trångboddhet norm 2

Norm 2 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än två boende per rum (sovrum), kök och vardagsrum oräknade.

Det går inte att se några tecken på att bytet av datainsamlingsmetod har inverkat på resultaten.

Trångboddhet (Norm 2)

Cramped living conditions norm 2

Trångboddhet (Norm 2)

Cramped living conditions norm 2

	Trångboddhet (Norm 2)							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	1,9	2,5	2,4	2,6	2,7	1,7	2,0	2,9
Alla män 16–84 år	2,0	2,7	2,5	2,8	2,7	1,5	1,9	2,8
Alla kvinnor 16–84 år	1,9	2,4	2,4	2,4	2,8	1,9	2,1	3,0

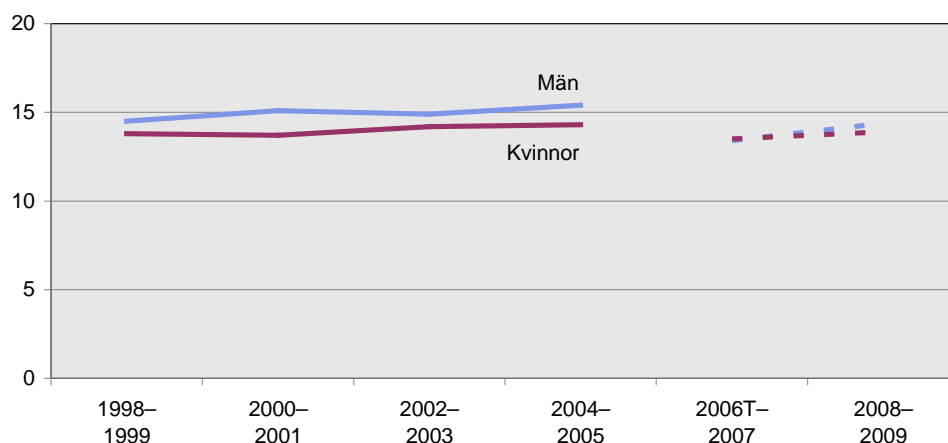
Trångboddhet enligt norm 3

Norm 3 definierar ett hushåll som trångbott om det finns fler än en boende per rum (sovrums), kök och vardagsrum oräknade.

Andelen som är trångbotta enligt norm 3 ligger ganska konstant runt 14–15 procent för både män och kvinnor. Vissa skillnader förekommer mellan besöks- och telefonintervjuerna under år 2006, men utvecklingen innan respektive efter 2006 tyder inte på att metodbytet inverkat på resultaten.

Trångboddhet (Norm 3)

Cramped living conditions according to norm 3

Trångboddhet (Norm 3)

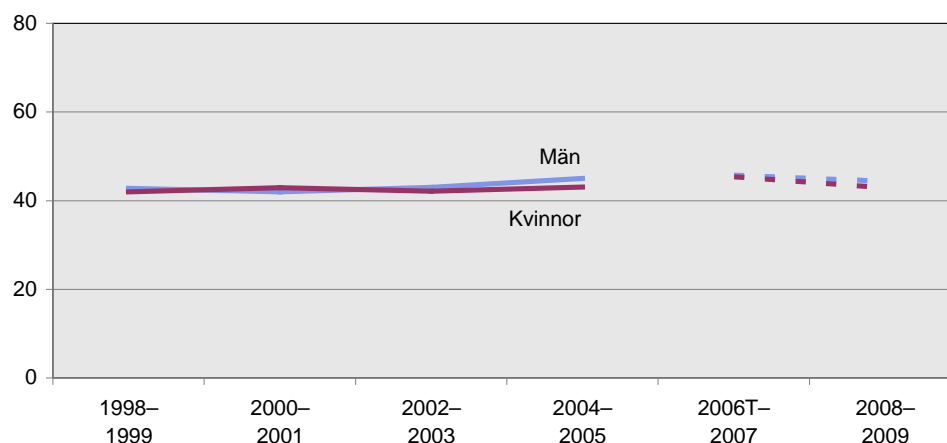
Cramped living conditions according to norm 3

	Trångboddhet (Norm 3)							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	14,1	14,4	14,5	14,8	14,7	13,1	13,4	14,1
Alla män 16-84 år	14,5	15,1	14,9	15,4	14,7	12,9	13,4	14,4
Alla kvinnor 16-84 år	13,8	13,7	14,2	14,3	14,7	13,2	13,5	13,9

Hög utrymmesstandard

Med rymlig bostad menas här att ett hushåll har mer än ett rum (sovrums) per boende, kök och vardagsrum oräknade. Frågan som ställs är densamma som för trångboddhet: "Om du bortser från köket hur många rum finns det i bostaden?"

Det finns inget som tyder på att vare sig metodbyte eller frågeändring har påverkat resultatutvecklingen gällande andelen personer med hög utrymmesstandard.

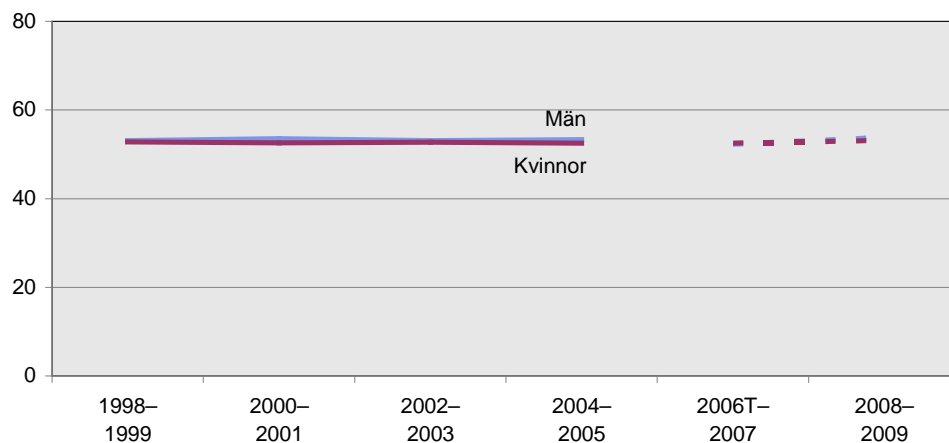
Hög utrymmesstandard*High standard of spaciousness***Hög utrymmesstandard***High standard of spaciousness*

	Hög utrymmesstandard							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	42,4	42,5	42,5	44,1	44,7	46,2	45,5	43,6
Alla män 16-84 år	42,8	42,0	43,0	45,0	44,4	46,3	45,7	44,4
Alla kvinnor 16-84 år	42,0	42,9	42,1	43,1	45,0	46,1	45,4	42,9

Genomsnittligt antal boende per 100 rumsenheter

Indikatorn som beskriver det genomsnittliga antalet rum per person är också härledd från frågorna om antalet personer i hushållet och antalet rum i bostaden (se ovan). Genomsnittligt antal boende per 100 rumsenheter kan sägas utgöra en mätning av den genomsnittliga boendestandarden bland hushållen. Istället för att dela upp de intervjuade i grupper efter boendestandard såsom trångbodda, boende i normal utrymmesstandard samt hög utrymmesstandard kan man få en allmän uppfattning av utrymmet i en bostad.

Inte heller för indikatorn "Genomsnittligt antal boende per 100 rumsenheter" förekommer några signifikanta effekter på resultaten i samband med bytet av insamlingsmetod.

Antal boende per 100 rumsenheter*Number of inhabitants per 100 room units*

Antal boende per 100 rumsenheter
Number of inhabitants per 100 room units

	Genomsnittligt antal boende per 100 rumsenheter							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	52,9	53,1	52,9	52,9	52,8	52,1	52,4	53,5
Alla män 16–84 år	53,1	53,5	53,1	53,3	52,7	51,8	52,3	53,8
Alla kvinnor 16–84 år	52,8	52,6	52,7	52,5	53,0	52,4	52,5	53,2
Ålder								
16–24 år	63,2	63,6	63,7	64,6	64,1	61,5	62,0	64,4
25–34 år	62,1	62,1	60,7	61,6	61,3	59,1	59,8	61,2
35–44 år	64,7	64,8	66,2	64,8	65,0	63,7	63,9	65,6
45–54 år	50,9	52,1	52,5	53,2	53,9	54,1	54,3	55,1
55–64 år	40,3	40,6	39,8	39,9	38,6	40,1	40,1	41,1
65–84 år	37,9	37,6	37,8	36,9	37,2	37,4	37,5	37,8
16–24 år								
Män	61,6	62,1	62,2	64,1	62,7	58,0	59,3	62,8
Kvinnor	64,9	65,3	65,3	65,0	65,6	65,2	64,8	66,0
25–34 år								
Män	59,4	59,4	58,2	59,1	59,2	56,8	57,4	59,2
Kvinnor	64,9	64,9	63,4	64,2	63,7	61,8	62,5	63,3
35–44 år								
Män	62,3	63,0	63,8	63,3	61,2	60,3	61,1	63,7
Kvinnor	67,2	66,6	68,7	66,4	68,8	66,8	66,6	67,5
45–54 år								
Män	52,3	54,4	53,9	54,9	55,1	56,5	56,2	56,5
Kvinnor	49,6	49,6	51,0	51,7	52,6	51,5	52,3	53,7
55–64 år								
Män	42,2	41,9	41,8	41,5	39,1	41,4	41,5	42,7
Kvinnor	38,3	39,3	37,6	38,2	38,2	38,7	38,8	39,4
65–84 år								
Män	40,1	39,8	39,6	38,5	39,7	39,3	39,4	40,0
Kvinnor	36,1	35,8	36,3	35,5	35,0	35,7	36,0	35,9
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	63,4	64,3	63,5	62,6	61,8	59,3	60,6	64,3
Män	64,1	66,4	63,6	64,6	65,7	58,6	60,3	66,6
Kvinnor	62,7	62,3	63,3	60,7	58,7	60,0	60,9	62,2
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	51,4	51,4	51,2	51,3	51,4	50,9	51,0	51,6
Män	51,5	51,7	51,5	51,4	50,8	50,7	50,9	51,7
Kvinnor	51,3	51,1	50,8	51,1	51,9	51,1	51,2	51,5
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	50,3	50,2	50,7	50,7	50,7	49,6	50,6	52,6
Män	52,0	51,9	51,8	52,3	51,8	49,4	50,8	53,4
Kvinnor	48,8	48,7	49,6	49,0	49,6	49,8	50,5	51,8
Gymnasial								
Alla	53,7	54,3	53,3	52,9	52,8	52,5	52,8	53,9
Män	53,4	54,4	53,3	52,7	52,8	52,5	52,7	54,1
Kvinnor	54,0	54,1	53,3	53,2	52,8	52,4	53,0	53,7
Eftergymnasial								
Alla	54,4	53,7	54,1	54,4	54,2	54,1	53,6	53,4
Män	53,6	53,4	53,9	54,7	52,9	53,2	53,2	53,5
Kvinnor	55,1	54,0	54,3	54,1	55,3	55,0	53,9	53,3
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	52,9	54,1	53,4	52,8	52,8	51,1	51,9	53,9
Män	53,8	55,8	53,5	53,1	53,5	50,8	51,7	53,9
Kvinnor	52,1	52,4	53,2	52,4	52,0	51,5	52,2	53,9
Samtliga tjänstemän								
Alla	50,0	50,1	50,0	50,3	49,5	51,0	50,7	50,9
Män	50,4	50,3	50,6	51,0	48,6	51,1	51,0	51,9
Kvinnor	49,6	49,9	49,4	49,6	50,2	51,0	50,4	50,1

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Bilaga 2– Materiella tillgångar

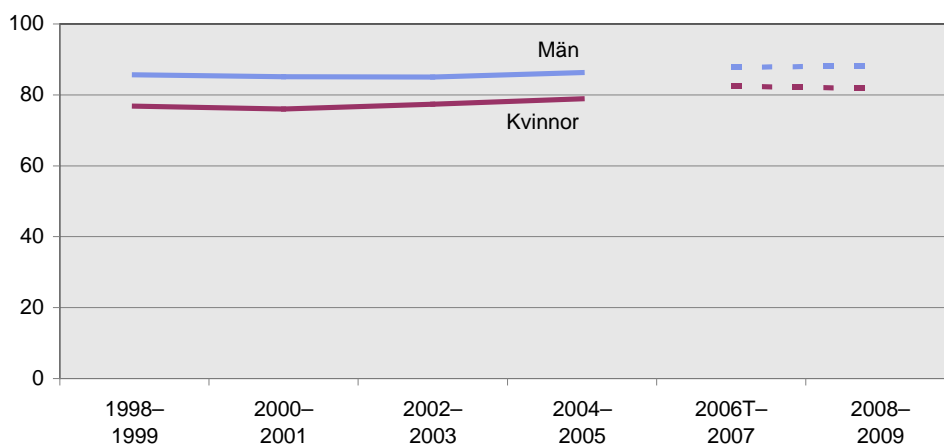
I ULF ställs även frågor om materiella tillgångar, exempelvis tillgång till bil samt dator och internet i bostaden.

Tillgång till bil

Tillgång till bil mäts genom frågan: "Har du eller någon annan i hushållet tillgång till bil?" Resultatutvecklingen tyder inte på att bytet av insamlingsmetod har haft någon inverkan på andelen personer med tillgång till bil.

Tillgång till bil

Access to a car

Tillgång till bil

Access to a car

	Tillgång till bil							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	81,2	80,5	81,2	82,6	84,0	85,0	85,1	85,1
Alla män 16–84 år	85,7	85,1	85,0	86,3	88,0	88,0	87,7	88,3
Alla kvinnor 16–84 år	76,8	76,0	77,4	78,9	80,1	82,1	82,4	81,8
Ålder								
16–24 år	74,4	72,5	72,4	75,1	75,6	81,4	80,2	78,9
25–34 år	81,0	77,2	76,4	78,8	76,7	80,6	80,6	79,0
35–44 år	89,9	89,7	90,4	89,5	92,3	91,5	91,6	91,3
45–54 år	88,9	89,0	88,6	89,1	91,9	89,0	89,6	91,1
55–64 år	88,7	87,8	88,4	89,7	89,8	89,8	90,4	89,4
65–84 år	65,9	67,3	70,6	72,8	76,7	77,1	77,2	79,8
16–24 år								
Män	80,6	75,0	72,6	79,0	80,2	84,4	82,6	81,6
Kvinnor	67,9	70,0	72,2	70,9	70,8	78,2	77,7	76,0
25–34 år								
Män	81,1	79,2	76,5	78,8	79,9	82,6	81,9	79,4
Kvinnor	80,9	75,2	76,2	78,8	73,3	78,2	79,1	78,7
35–44 år								
Män	91,1	91,9	92,0	89,7	92,8	87,6	88,8	91,8
Kvinnor	88,6	87,4	88,8	89,3	91,9	95,0	94,2	90,7
45–54 år								
Män	90,0	90,8	90,3	91,0	93,3	93,1	92,4	92,8
Kvinnor	87,8	87,2	86,8	87,2	90,4	84,9	86,7	89,4
55–64 år								
Män	90,9	91,0	92,1	91,5	92,7	89,2	90,2	91,6
Kvinnor	86,4	84,7	84,7	87,8	87,1	90,5	90,6	87,2
65–84 år								
Män	80,5	81,1	84,8	85,9	88,0	90,5	89,5	90,8
Kvinnor	54,2	56,2	59,2	61,8	67,2	65,9	66,8	70,2
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	68,3	67,6	70,3	71,6	71,2	74,1	74,9	75,8
Män	71,0	72,8	74,1	72,5	76,0	75,8	76,1	78,0
Kvinnor	65,6	62,9	67,0	70,7	67,3	72,4	73,7	73,6
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	83,2	82,5	83,0	84,6	86,2	86,8	86,8	86,7
Män	87,9	86,9	86,7	88,7	89,7	90,1	89,7	90,0
Kvinnor	78,5	78,1	79,3	80,4	82,6	83,6	83,9	83,4
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	73,4	73,2	74,6	77,0	78,9	82,3	81,2	81,8
Män	81,4	81,7	81,3	84,0	85,1	89,8	87,7	88,1
Kvinnor	66,0	65,2	68,2	70,1	72,6	74,9	74,7	75,0
Gymnasial								
Alla	84,7	83,3	84,4	85,1	87,0	86,5	86,9	86,4
Män	88,4	87,0	88,2	88,4	90,3	87,9	88,3	89,7
Kvinnor	80,8	79,4	80,4	81,4	83,1	85,0	85,3	82,8
Eftergymnasial								
Alla	83,6	83,2	82,1	83,7	84,1	87,1	86,9	85,9
Män	85,3	85,2	83,5	85,3	87,3	87,3	87,2	86,6
Kvinnor	82,0	81,2	80,8	82,3	81,6	87,1	86,6	85,4
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	77,9	77,6	79,6	81,1	81,5	82,1	82,5	83,5
Män	83,4	83,8	85,0	85,6	87,1	86,5	86,3	87,7
Kvinnor	72,7	71,4	74,2	76,5	75,3	77,7	78,7	78,9
Samtliga tjänstemän								
Alla	86,7	85,2	85,3	87,1	89,0	88,9	88,7	88,0
Män	90,0	88,4	88,5	90,4	92,4	91,7	91,4	90,9
Kvinnor	83,7	82,4	82,6	84,2	86,3	86,4	86,3	85,5

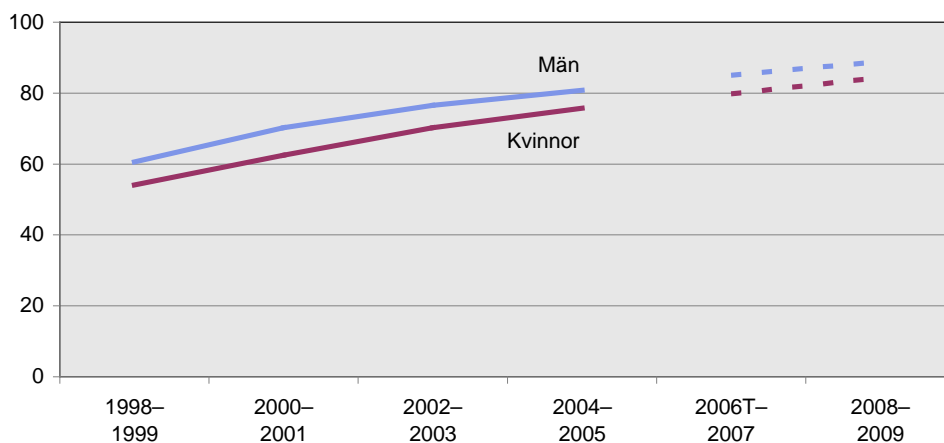
Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tillgång till dator

Frågeställningen har varit densamma genom åren även om ordalydelsen kan ha varierat något. Frågan som ställs är: "Har du i bostaden tillgång till dator?"

Tillgång till dator

Access to a computer

Tillgång till dator

Access to a computer

	Tillgång till dator i hemmet							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	57,3	66,3	73,4	78,3	81,8	82,0	82,4	86,6
Alla män 16-84 år	60,6	70,2	76,6	80,8	85,3	84,8	85,0	88,9
Alla kvinnor 16-84 år	54,1	62,5	70,2	75,7	78,3	79,3	79,8	84,4

Metodomläggningen verkar inte ha påverkat resultaten för indikatorn tillgång till dator.

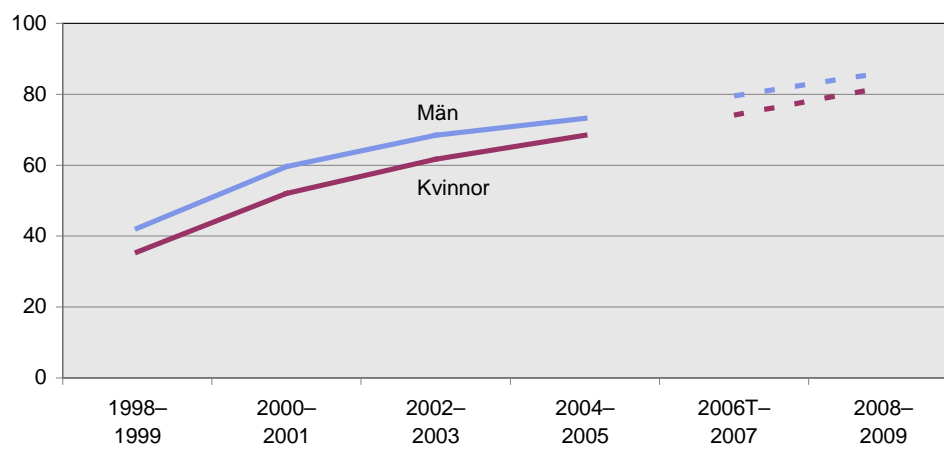
Tillgång till internet

Från och med år 1998 ställs frågan om undersökningspersonen har tillgång till internet i bostaden. Innan år 2008 ställdes frågan endast till de personer som hade dator medan den ställs till samtliga i 2008 års formulär. Frågan lyder: "Har du i bostaden tillgång till internet?"

De som besvarade formuläret innan år 2008 och inte hade dator men ändå internetuppkoppling på annat sätt, fångades alltså inte in i mätningarna i fråga om internettillgång.

Tillgång till internet

Access to the Internet at home

Tillgång till Internet*Access to the Internet at home*

	Tillgång till Internet i hemmet							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	38,8	55,7	65,0	70,8	76,2	75,8	76,8	84,1
Alla män 16–84 år	42,2	59,6	68,4	73,2	80,1	78,6	79,5	86,1
Alla kvinnor 16–84 år	35,5	52,0	61,7	68,4	72,4	73,1	74,1	82,0
Ålder								
16–24 år	48,9	67,8	75,9	80,1	86,4	87,4	88,4	95,5
25–34 år	48,5	66,2	76,2	80,9	85,7	85,4	87,8	94,5
35–44 år	55,1	75,1	82,0	87,5	89,6	90,5	91,2	95,5
45–54 år	48,6	68,4	76,1	83,4	87,9	84,1	85,6	92,4
55–64 år	29,7	50,1	62,4	69,0	75,7	74,2	74,6	82,8
65–84 år	5,8	13,1	23,5	29,8	37,7	38,8	39,2	51,1
16–24 år								
Män	53,8	71,2	80,0	82,0	91,4	89,0	90,2	96,1
Kvinnor	43,7	64,1	71,5	78,1	81,0	85,7	86,5	94,9
25–34 år								
Män	51,4	68,5	76,7	81,5	89,6	88,3	89,7	94,5
Kvinnor	45,3	63,7	75,6	80,3	81,5	82,0	85,5	94,6
35–44 år								
Män	57,3	75,0	82,1	87,0	88,0	90,6	90,8	95,1
Kvinnor	52,9	75,2	81,9	88,1	91,2	90,4	91,6	96,0
45–54 år								
Män	49,8	69,9	77,6	83,8	89,4	87,8	87,9	92,2
Kvinnor	47,4	66,7	74,7	83,0	86,4	80,3	83,2	92,7
55–64 år								
Män	32,2	55,8	65,8	70,7	77,2	72,6	74,4	84,5
Kvinnor	27,1	44,5	59,1	67,2	74,3	75,8	74,8	81,1
65–84 år								
Män	8,6	17,4	29,2	35,6	46,6	45,3	45,9	58,0
Kvinnor	3,5	9,8	19,0	24,9	30,2	33,3	33,5	45,1
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	36,0	51,1	61,0	69,0	73,1	73,0	76,1	83,0
Män	40,2	56,3	64,4	70,6	81,2	76,5	78,9	85,1
Kvinnor	32,1	46,4	58,1	67,5	66,4	69,4	73,3	81,1
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	39,3	56,4	65,7	71,3	76,9	76,3	76,9	84,3
Män	42,6	60,0	69,0	73,8	80,2	79,0	79,6	86,3
Kvinnor	36,0	52,9	62,3	68,7	73,5	73,6	74,3	82,3
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	23,4	36,2	44,9	52,1	57,1	63,7	62,6	68,6
Män	26,4	41,5	49,9	56,2	62,8	68,0	66,7	73,5
Kvinnor	20,8	31,3	40,1	47,9	51,3	59,6	58,5	63,3
Gymnasial								
Alla	37,3	55,8	63,8	70,5	77,2	75,5	77,0	85,3
Män	40,2	59,3	67,2	72,8	82,2	78,2	79,8	87,5
Kvinnor	34,3	52,2	60,2	68,0	71,4	72,5	73,9	82,9
Eftergymnasial								
Alla	57,5	74,3	82,1	85,1	89,2	88,7	89,5	93,6
Män	61,7	77,4	84,7	87,1	91,9	90,0	90,9	94,3
Kvinnor	53,3	71,4	79,7	83,4	87,1	87,6	88,3	93,1
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	25,7	41,8	52,1	58,6	62,8	65,4	66,3	75,8
Män	28,0	46,4	56,6	62,0	69,8	69,5	70,2	79,0
Kvinnor	23,5	37,1	47,7	55,2	55,0	61,3	62,4	72,3
Samtliga tjänstemän								
Alla	49,3	66,0	73,9	79,0	85,2	82,4	83,5	89,4
Män	54,3	70,9	78,1	82,0	88,3	85,6	86,9	91,7
Kvinnor	44,7	61,8	70,3	76,4	82,6	79,6	80,6	87,5

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Tillgång till internet i bostaden har under de senaste åren blivit allt vanligare. För varje år uppger en allt större del av befolkningen att de har tillgång till internet. Det går det inte att se någon förändring som skulle vara en direkt följd av metodbytet. Inte heller går det att säkert säga att förändringen i vilka som får frågan skulle ha haft någon betydelse.

Bilaga 3 – Hälsa

De centrala och årligen återkommande frågeställningarna inom komponenten hälsa är allmänt hälsotillstånd, förekomst av långvariga/kroniska sjukdomar eller andra fysiska eller psykiska besvär, tobaksvanor, förekomst av övervikt/fetma samt kontakter med sjukvård och tandvård. Inom dessa områden publiceras årligen resultat (hälsoindikatorer) som har gjort det möjligt att löpande följa utvecklingen över tid. I det följande redovisas för var och en av dessa hälsoindikatorer förändringar i undersökningen mellan år 2005 och 2009 som kan ha påverkat resultaten samt i vilken utsträckningen resultaten tycks ha påverkats.

Allmänt hälsotillstånd

Allmänt hälsotillstånd mäts genom en enkel fråga. Frågan har inte ändrats i samband med övergång till telefon- och datorstödda intervjuer och inte heller i samband med integreringen av EU-SILC. Frågan lyder:

"Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Är det...

- 1) *mycket gott*
- 2) *gott*
- 3) *någorlunda*
- 4) *dåligt*
- 5) *mycket dåligt*"

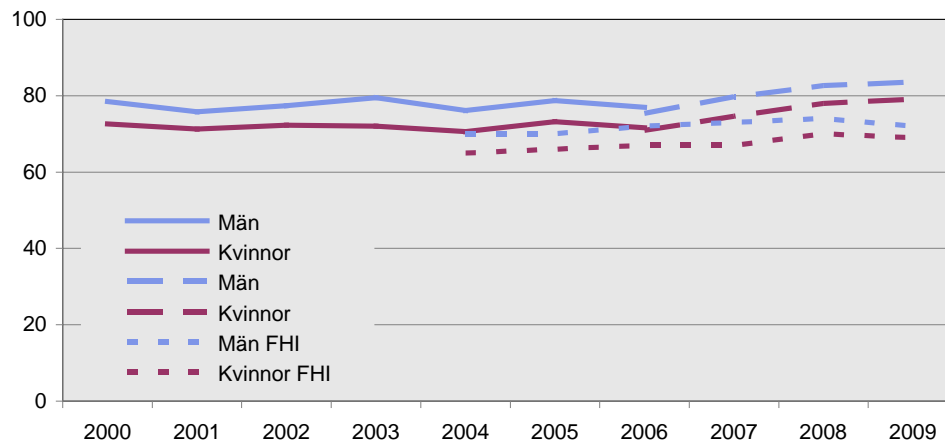
Indikatorn "gott hälsotillstånd" omfattar de som svarat med alternativ 1 eller 2 och "dåligt hälsotillstånd" de som svarat dåligt eller mycket dåligt (alternativ 4 eller 5).

Trots att frågan varit oförändrad under hela perioden och att ingen direkt effekt av ändrad insamlingsmetod år 2006 kan urskiljas visar resultaten på en förbättring av hälsotillståndet under perioden 2005–2009 som är mer uttalad än vad resultaten från Folkhälsoinstitutets nationella folkhälsoenkät, med samma fråga, visar Diagram H1. Andelen som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som gott har ökat årligen sedan 2006 och andelen med dåligt hälsotillstånd har minskat, dock framförallt mellan år 2007 och 2008, det vill säga i samband med SILC-anpassningen. Huruvida den speglar en faktisk förändring i befolkningens hälsa kan kanske fortsatta mätningar visa.

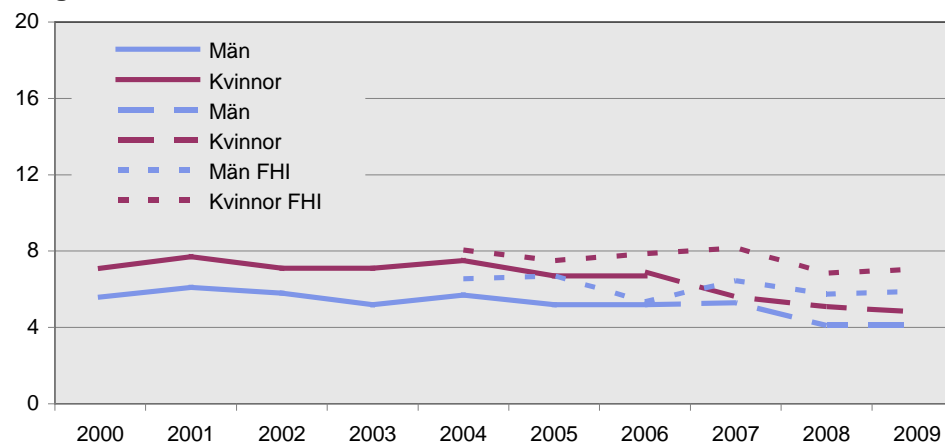
Gott respektive dåligt hälsotillstånd 2000–2009 enligt ULF och enligt Folkhälsoenkäten (FHI). Andel (procent) bland män och kvinnor i befolkningen

Gott hälsotillstånd

Good health

Dåligt hälsotillstånd

Gott hälsotillstånd*Good health*

	Gott hälsotillstånd							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	75,6	74,5	75,3	74,7	74,3	73,1	74,5	80,9
Alla män 16–84 år	78,3	77,2	78,4	77,4	77,0	75,4	76,9	83,2
Alla kvinnor 16–84 år	73,0	71,9	72,2	71,9	71,6	70,9	72,1	78,6
Ålder								
16–24 år	88,5	87,9	89,3	87,8	85,3	84,7	85,0	92,1
25–34 år	86,2	85,2	85,7	87,1	83,0	80,7	82,7	89,9
35–44 år	82,3	82,1	82,2	79,4	81,4	82,0	83,0	88,7
45–54 år	76,2	76,8	75,6	74,9	78,1	74,9	74,9	81,4
55–64 år	69,8	65,5	64,9	68,2	66,3	67,2	69,1	75,6
65–84 år	54,8	54,0	58,3	55,8	55,5	53,6	56,3	62,6
16–24 år								
Män	90,9	90,4	92,7	90,0	87,9	87,0	87,5	94,3
Kvinnor	85,9	85,3	85,7	85,5	82,5	82,3	82,3	89,9
25–34 år								
Män	86,1	86,6	87,8	87,7	86,1	83,4	84,9	90,5
Kvinnor	86,3	83,8	83,5	86,5	79,7	77,5	80,1	89,2
35–44 år								
Män	84,7	82,6	84,3	83,0	82,9	83,5	85,2	89,9
Kvinnor	79,9	81,6	80,1	75,6	79,9	80,7	81,0	87,5
45–54 år								
Män	78,3	78,9	78,1	77,0	78,6	81,2	79,5	82,8
Kvinnor	74,1	74,7	73,1	72,8	77,6	68,5	70,1	80,0
55–64 år								
Män	71,9	69,5	67,2	68,9	66,6	68,1	70,3	78,9
Kvinnor	67,7	61,5	62,6	67,3	66,1	66,4	67,9	72,1
65–84 år								
Män	58,6	56,4	62,2	60,6	61,1	51,8	55,8	65,3
Kvinnor	51,8	52,0	55,1	51,7	50,7	55,2	56,7	60,2
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	68,5	68,6	68,1	69,9	67,8	64,7	68,1	77,1
Män	73,3	73,8	71,0	71,8	72,5	68,1	70,8	81,5
Kvinnor	63,9	63,9	65,6	68,0	63,9	61,2	65,3	73,0
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	76,8	75,4	76,5	75,5	75,3	74,6	75,6	81,6
Män	79,1	77,7	79,6	78,4	77,6	76,6	77,9	83,4
Kvinnor	74,4	73,2	73,4	72,5	73,0	72,5	73,3	79,7
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	64,8	63,9	64,2	65,2	60,9	64,9	66,0	72,5
Män	68,2	68,4	68,6	69,3	66,1	66,7	68,8	75,8
Kvinnor	61,8	59,7	60,0	61,1	55,4	63,2	63,3	68,9
Gymnasial								
Alla	76,9	75,0	75,3	73,5	74,9	72,5	74,0	79,1
Män	80,0	76,7	78,3	77,1	78,1	75,8	77,2	81,9
Kvinnor	73,5	73,3	72,1	69,6	71,1	68,8	70,5	76,1
Eftergymnasial								
Alla	85,1	84,0	83,9	83,4	83,8	82,4	82,9	89,2
Män	85,6	86,7	86,5	84,5	85,0	83,6	84,1	90,9
Kvinnor	84,6	81,4	81,5	82,5	82,9	81,2	81,9	87,7
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	67,5	66,8	67,5	67,0	64,8	65,8	67,2	73,1
Män	71,5	71,4	71,2	71,5	71,8	69,3	70,6	76,8
Kvinnor	63,7	62,2	63,7	62,4	56,9	62,3	63,7	69,0
Samtliga tjänstemän								
Alla	81,3	79,8	79,4	79,0	80,7	79,0	79,9	85,5
Män	83,8	81,9	82,6	81,2	81,8	80,4	81,9	87,9
Kvinnor	78,9	77,9	76,6	77,1	79,8	77,7	78,3	83,5

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Svåra besvär av långvarig sjukdom

En central fråga i hälsoavsnittet är frågan om man har någon långvarig/kronisk sjukdom samt vilka konsekvenser denna/dessa sjukdomar har, det vill säga i vilken utsträckning arbetsförmågan påverkas, hur svåra besvären är samt om sjukdomarna medför att man behöver hjälp i det dagliga livet för att klara sig. De indikatorer som ingått i den årliga redovisningen är:

- "I hög grad nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom" och
- "Har svåra besvär av någon långvarig sjukdom"

För att urskilja vilka som har någon långvarig sjukdom ställdes under perioden fram till och med år 2007 frågorna: "Har du några kroniska eller långvariga sjukdomar eller besvär?" samt "Tar du regelbundet medicin för någonting (annat)?"

Ett ja-svar på endera frågan medför att man anses ha en långvarig/kronisk sjukdom och för samtliga som har någon långvarig sjukdom hämtas också information om hur svåra besvär man har av sjukdomen samt i vilken utsträckning arbetsförmågan påverkas. Frågornas lydelse ändrades inte vid övergång från besöksintervju till datorstödda telefonintervjuer.

Frågan om långvarig sjukdom har legat i början av hälsoavsnittet i intervjun, direkt efter frågan om allmänt hälsotillstånd. I samband med integreringen av SILC år 2008 ändrades sättet att fråga. I SILC ingår en fråga som är snarlik ULF-frågan om nedsatt arbetsförmåga. ULF-frågan ersattes därför med följande fråga: "Har du nu något hälsoproblem som varat minst 6 månader och som medför att du har svårt att delta i aktiviteter eller klara av sysslor som folk i allmänhet gör?"

Direkt efter ställs frågan om långvarig sjukdom. Den lyder från och med år 2008 så här: "Har du några kroniska sjukdomar eller andra långvariga besvär med hälsan?" samt "Tar du regelbundet medicin för något (annat än det vi just talat om)?" En definition på skärmen som intervjuarna ser fastslår att man med frågan avser "besvär som varat eller beräknas vara minst 6 månader". Denna avgränsning fanns ej tidigare.

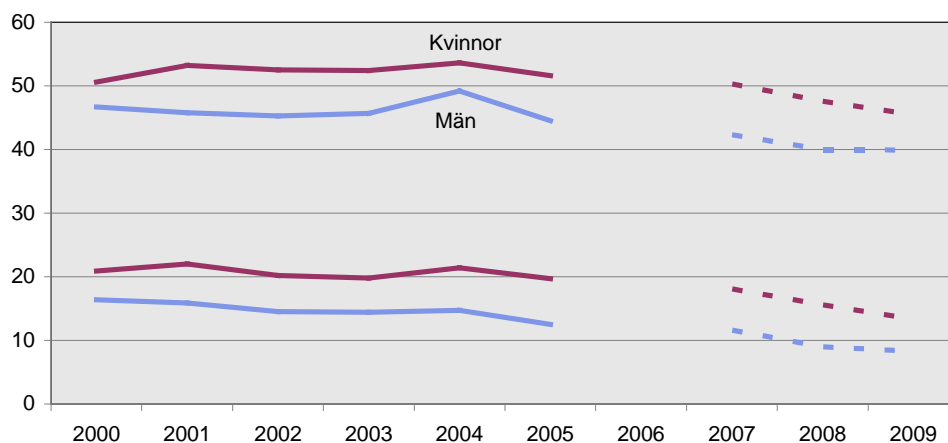
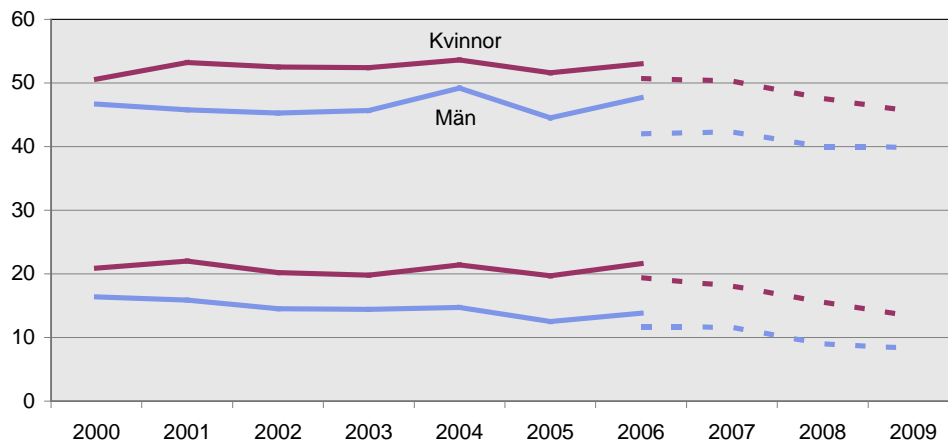
Jämför man resultaten från besöksintervjun med de från telefonintervjun år 2006 tycks det som om telefonintervjuer resulterar i färre med långvarig sjukdom samt färre med svåra besvär av långvarig sjukdom, men det finns inga statistiskt säkerställda skillnader. Värdena för åren 2004, 2005 och 2006 (besöksintervju) uppvisar emellertid ingen stabil trend varför det är svårt att bedöma om övergången till telefonintervju år 2006 innebar ett brott i tidsserien. Om man utesluter 2006 års data från tidsserien ser det ut som om utvecklingen år 2007–2009 är en naturlig fortsättning på den nedåtgående trend som förefaller ha börjat år 2004.

Frågorna ändrades inte till sitt innehåll förrän år 2008 i samband med SILC-anpassningen och då minskade andelen långvarigt sjuka ytterligare. Indikatorn "svåra besvär av långvarig sjukdom" uppvisar samma mönster som den övergripande indikatorn "har långvarig sjukdom" med signifikanta minskningar såväl mellan år 2004–05 och telefonintervjuerna 2006–07 som mellan 2006–07 och 2008–09. I det första fallet utan någon ändring i frågorna men med ändrad insamlingsmetod, och i det andra fallet med en förtydligande definition på långvarig sjukdom som information till intervjuaren. Den inskjutna SILC-frågan om hälsoproblem som medför att man har svårt att delta

i aktiviteter etc. kan också ha påverkat vilka sjukdomar som den svarande tar upp. Resultaten tyder på att det kan röra sig om ett tidsseriebrott.

Långvarig sjukdom samt Svåra besvär av långvarig sjukdom

Difficult problems from a long-term sickness

Svåra besvär av långvarig sjukdom

Difficult problems from a long-term sickness

	Svåra besvär av långvarig sjukdom							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	16,6	18,6	17,0	17,1	17,8	15,6	15,4	11,6
Alla män 16–84 år	13,9	15,9	14,2	13,6	13,8	11,7	11,7	8,7
Alla kvinnor 16–84 år	19,4	21,2	19,7	20,5	21,6	19,4	19,0	14,4
Ålder								
16–24 år	9,0	8,7	8,3	8,2	9,0	8,4	8,4	5,3
25–34 år	10,2	13,1	10,1	10,2	11,8	9,9	9,6	6,3
35–44 år	12,3	14,3	13,4	15,3	14,7	11,9	11,9	9,0
45–54 år	16,9	18,4	17,3	17,9	19,3	17,4	17,6	14,3
55–64 år	20,5	24,6	24,3	23,0	24,0	20,5	20,0	15,9
65–84 år	28,5	29,5	26,0	25,3	25,6	23,6	22,7	16,6
16–24 år								
Män	7,3	5,3	6,0	6,0	4,9	5,5	5,1	2,6
Kvinnor	10,8	12,2	10,7	10,5	13,4	11,3	11,9	8,2
25–34 år								
Män	8,7	10,5	8,6	7,6	8,9	6,5	6,4	5,6
Kvinnor	11,8	15,9	11,6	12,8	15,0	14,2	13,3	7,2
35–44 år								
Män	10,2	13,3	11,1	11,6	12,6	7,8	8,0	5,9
Kvinnor	14,5	15,4	15,7	19,2	16,8	15,6	15,5	12,0
45–54 år								
Män	13,6	16,8	15,6	15,0	17,3	11,9	12,8	10,9
Kvinnor	20,2	20,0	19,0	20,7	21,3	22,8	22,3	17,7
55–64 år								
Män	18,6	21,0	21,2	20,5	21,1	17,9	17,5	13,0
Kvinnor	22,4	28,2	27,4	25,8	26,8	23,0	22,4	18,8
65–84 år								
Män	24,6	27,3	21,8	19,3	17,1	19,9	19,5	13,0
Kvinnor	31,6	31,3	29,4	30,2	32,7	26,6	25,5	19,6
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	22,2	22,5	21,2	22,1	24,0	18,4	18,3	15,4
Män	18,1	19,7	19,1	18,8	19,4	12,8	13,8	11,7
Kvinnor	26,1	25,0	23,0	25,3	27,7	24,1	22,9	18,8
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	15,8	18,0	16,3	16,2	16,8	15,1	14,8	10,9
Män	13,2	15,4	13,5	12,7	13,1	11,5	11,3	8,2
Kvinnor	18,3	20,6	19,1	19,8	20,5	18,6	18,2	13,6
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	21,9	24,1	21,7	21,5	22,2	17,5	17,5	14,7
Män	18,4	20,8	17,5	17,8	16,5	14,9	14,3	11,2
Kvinnor	25,1	27,2	25,8	25,2	28,1	19,9	20,7	18,5
Gymnasial								
Alla	16,8	19,0	18,8	18,3	18,8	16,9	16,4	12,8
Män	14,3	17,3	15,8	14,0	15,1	12,1	12,3	9,3
Kvinnor	19,5	20,8	22,1	23,0	23,1	22,2	20,8	16,5
Eftergymnasial								
Alla	10,7	12,6	10,8	12,3	13,2	11,2	11,5	7,9
Män	8,5	8,9	9,4	9,9	9,5	7,5	7,8	5,9
Kvinnor	12,8	16,1	12,1	14,4	16,0	14,4	14,7	9,7
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	21,8	24,4	22,4	22,0	22,7	19,0	18,8	14,8
Män	18,9	21,1	18,7	17,5	17,8	13,1	13,3	10,9
Kvinnor	24,6	27,6	26,2	26,7	28,3	24,7	24,2	19,1
Samtliga tjänstemän								
Alla	13,8	15,1	14,2	14,5	14,9	13,1	13,3	9,9
Män	10,4	12,3	11,9	11,2	11,3	9,9	10,2	7,0
Kvinnor	16,9	17,6	16,1	17,4	17,9	15,9	15,8	12,3

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

I hög grad nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom

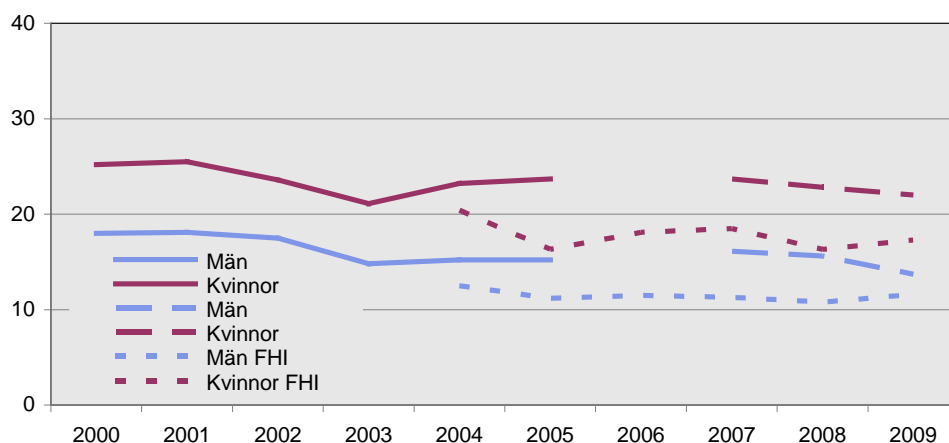
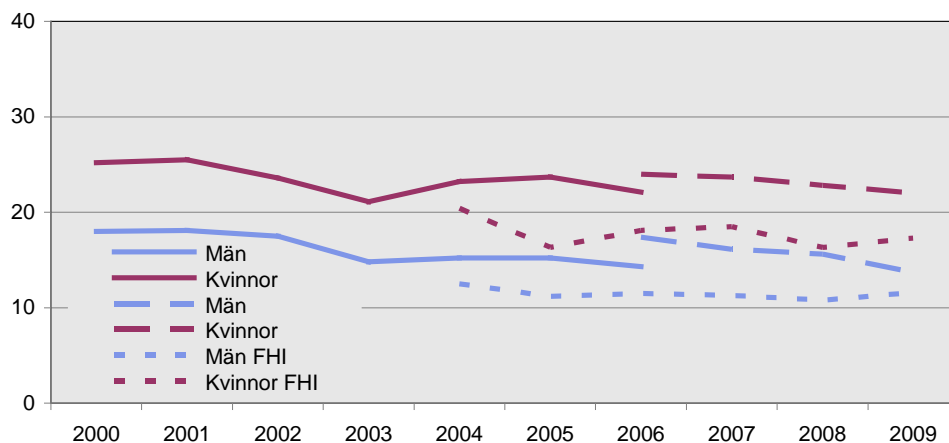
Som tidigare nämnts har indikatorn avseende nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom tagits bort till förmån för en SILC-fråga om man "har några hälsoproblem som medför att man har svårt att delta i aktiviteter eller klara av sysslor som folk i allmänhet gör". En ny tidsserie påbörjas med start år 2008.

Svår värk

Indikatorn "svår värk" bygger på tre direkta frågor om intervjupersonen har besvär av värk i nacke, axlar eller skuldror, har ryggvärk eller har värk i armar, händer eller ben samt om besvären är svåra eller lätta. Frågornas formulering har inte förändrats.

Jämförelsen mellan besöks- och telefonintervju år 2006 visar inte på några statistiskt säkerställda skillnader mellan metoderna. Utvecklingen för tiden efter år 2006 tyder på en svag minskning av andelen med svår värk. För män kan en signifikant nedgång av andelen med svår värk konstateras när man jämför 2006–07 års telefonintervjuer med resultaten från 2008–09. Sett i relation till tiden före metodomläggningen, det vill säga jämfört med år 2004–05, ligger andelen med svår värk på samma nivå 2008–09. Om 2006 års uppgifter inte tas med i tidsserien synes utvecklingen år 2007–2009 vara en naturlig fortsättning på den tidsserie som fanns för tiden före år 2006. Resultaten före och efter metodomläggning samt SILC-anpassning torde kunna jämföras.

Svår värk Serious pain

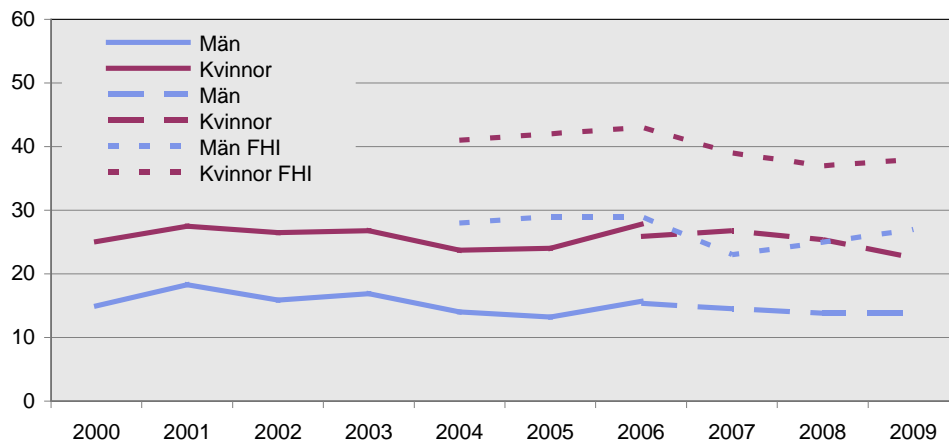
Besvär av ängslan, oro eller ångest

Indikatorn "besvär av ängslan, oro eller ångest" bygger på en enda direkt fråga i anslutning till frågorna om värk. "Jag har ju redan frågat om kroniska sjukdomar och besvär, men det är några besvär som jag vill ställa några särskilda frågor om. Har du ängslan, oro eller ångest?" (Om Ja:) "Är det svåra eller lätta besvär?" Frågorna har inte ändrats under den studerade perioden.

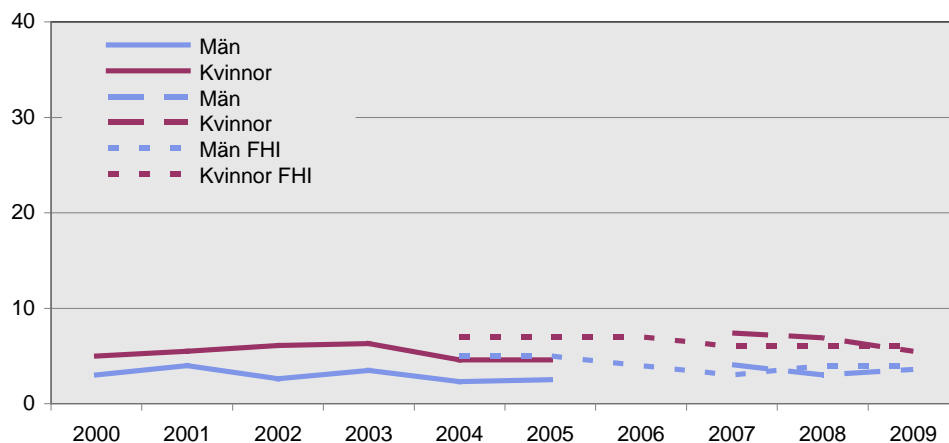
Skattningen av andelen i befolkningen som har besvär av ängslan, oro eller ångest skiljer sig inte åt när man jämför de två insamlingsmetoderna år 2006. Jämförelser med resultat från Folkhälsoinstitutets folkhälsoenkät, där samma fråga finns med, ger emellertid en antydning om att skattningen av andelen med besvär av ängslan, oro eller ångest ligger något högre efter övergång till telefonintervju än tidigare. Från att tidigare ha legat något lägre än i FHI:s folkhälsoenkät ligger andelen med svåra besvär av ängslan, oro eller ångest enligt ULF på samma nivå eller högre under perioden år 2007 och framåt. Ett tidsseriebrott kan därför inte uteslutas.

Besvär av ängslan, oro eller ångest

Problems of anxiety, worry or angst

Svåra besvär av ängslan, oro eller ångest

Besvär av ängslan, oro eller ångest*Problems of anxiety, worry or angst*

	Besvär av ängslan oro eller ångest							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	3,6	4,4	4,5	3,5	4,8	6,5	6,2	4,8
Alla män 16–84 år	2,7	3,5	3,0	2,4	3,5	4,0	4,1	3,3
Alla kvinnor 16–84 år	4,4	5,2	5,9	4,6	6,0	8,9	8,4	6,2
Ålder								
16–24 år	2,8	3,1	2,9	4,6	3,4	7,5	7,1	4,8
25–34 år	3,3	4,1	4,5	3,0	5,2	6,1	5,9	4,2
35–44 år	3,6	4,5	5,1	3,6	3,2	6,6	6,6	5,5
45–54 år	3,9	4,8	4,7	3,5	4,7	8,8	8,2	5,2
55–64 år	3,1	5,2	5,5	3,4	6,7	4,8	4,8	4,8
65–84 år	4,3	4,2	3,9	3,1	5,3	5,5	5,1	4,1
16–24 år								
Män	1,6	1,5	1,0	2,8	1,1	3,6	3,4	3,0
Kvinnor	4,2	4,9	5,0	6,4	5,9	11,5	11,0	6,7
25–34 år								
Män	3,0	3,9	2,8	1,8	4,5	3,8	3,9	2,9
Kvinnor	3,6	4,4	6,4	4,2	5,9	8,9	8,4	5,7
35–44 år								
Män	3,1	3,9	4,9	3,0	2,4	5,1	5,0	4,3
Kvinnor	4,0	5,1	5,2	4,3	4,0	7,9	8,0	6,7
45–54 år								
Män	3,5	4,2	3,1	2,3	3,7	6,1	6,1	3,4
Kvinnor	4,2	5,4	6,3	4,7	5,7	11,5	10,3	7,1
55–64 år								
Män	1,9	3,9	3,9	2,8	6,7	2,5	3,0	3,5
Kvinnor	4,4	6,4	7,0	4,0	6,7	7,0	6,7	6,0
65–84 år								
Män	2,6	2,9	2,1	1,5	2,5	3,1	2,9	2,7
Kvinnor	5,7	5,3	5,3	4,3	7,6	7,5	6,9	5,2
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	7,8	7,8	8,2	7,0	10,5	8,2	8,9	7,7
Män	6,3	6,7	7,4	6,6	5,7	8,2	8,7	5,9
Kvinnor	9,3	8,9	8,9	7,3	14,4	8,2	9,1	9,4
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	2,9	3,8	3,8	2,9	3,7	6,1	5,7	4,3
Män	2,2	3,0	2,3	1,7	3,2	3,3	3,3	2,9
Kvinnor	3,7	4,6	5,4	4,1	4,3	8,8	8,1	5,6
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	5,3	5,6	5,9	4,9	6,9	7,3	6,9	6,0
Män	3,7	3,9	3,3	3,7	6,0	4,2	4,2	4,0
Kvinnor	6,7	7,1	8,4	6,1	7,9	10,2	9,5	8,2
Gymnasial								
Alla	3,4	4,4	4,6	3,1	4,4	7,9	7,4	5,3
Män	2,5	4,0	3,3	1,8	2,9	5,3	4,9	3,8
Kvinnor	4,3	4,8	5,9	4,5	6,1	10,8	10,0	6,9
Eftergymnasial								
Alla	2,0	3,1	3,3	3,0	3,8	3,6	4,1	3,2
Män	2,0	2,2	2,5	2,3	2,4	1,6	2,6	2,1
Kvinnor	2,0	4,0	4,1	3,6	4,8	5,4	5,5	4,2
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	5,2	5,5	5,6	3,9	6,1	8,1	7,6	6,0
Män	3,9	4,9	3,9	2,4	4,3	4,8	4,8	4,2
Kvinnor	6,3	6,1	7,2	5,3	8,1	11,3	10,4	8,0
Samtliga tjänstemän								
Alla	2,1	2,9	3,4	2,5	3,3	4,9	4,8	3,5
Män	1,5	2,0	2,1	1,7	2,7	3,0	3,1	1,8
Kvinnor	2,6	3,7	4,5	3,3	3,9	6,6	6,2	4,8

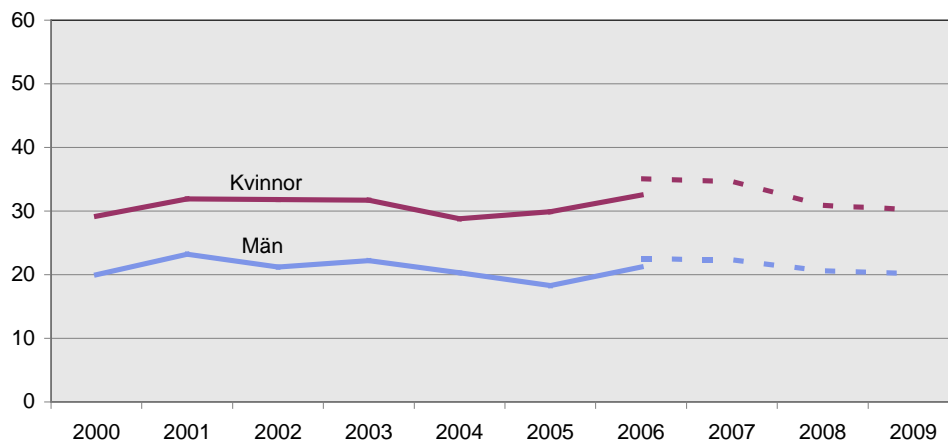
Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Sömnbesvär

Frågan "Har du haft besvär med sömnen (under de senaste två veckorna)?" ger bland kvinnor en något högre andel med sömnbesvär vid intervju i telefon än vid besöksintervju. Skillnaderna är dock inte statistiskt säkerställda och inget tyder på ett tidsseriebrott.

Sömnbesvär

Sleeping disorders

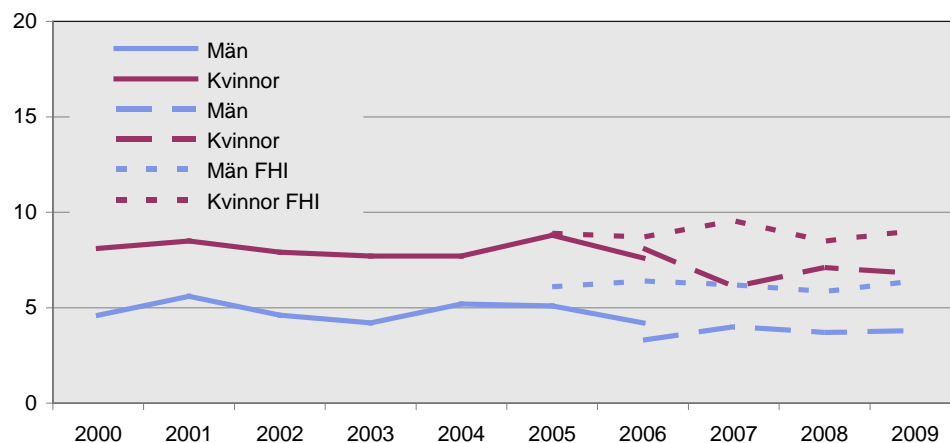
Rörelsehinder

Rörelsehinder sägs de ha som

- svarat nej på frågan: "Kan du springa en kortare sträcka, säg 100 meter, om du har bråttom?" och som dessutom
- svarat nej på frågan "Kan du stiga på (och av) en buss obehindrat?" och/eller
- svarat nej på frågan "Kan du ta en kortare promenad i någorlunda rask takt?"

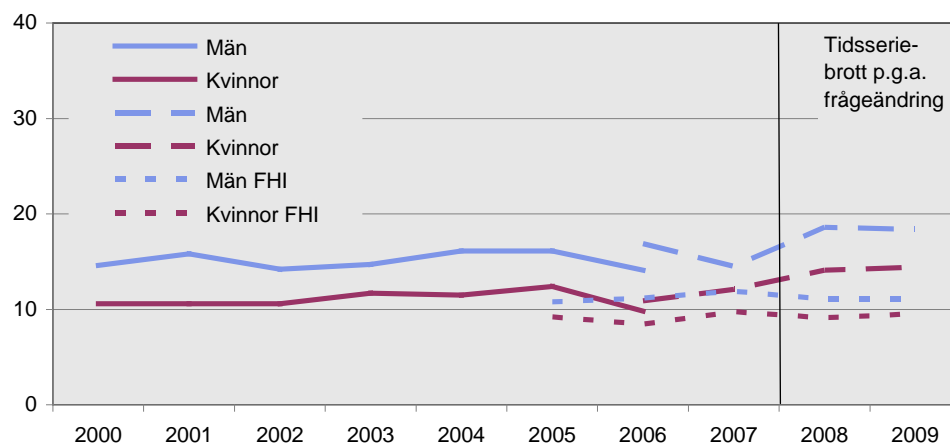
Frågornas formulering har varit desamma förutom frågan om att stiga på en buss. Fram till och med år 2007 var frågans lydelse: "Kan du stiga upp på en buss obehindrat?" Från och med år 2008: "Kan du stiga på och av en buss obehindrat?"

Det finns inga signifikanta skillnader mellan telefon och besök år 2006. Där- emot tycks andelen rörelsehindrade vara lägre under perioden 2007–2009 bland såväl män som kvinnor. Denna utveckling stöds inte av data från FHI:s nationella folkhälsoenkät. Enligt denna ligger andelen rörelsehindrade på ungefär samma nivå under hela perioden 2005–2009. Ett tidsseriebrott i samband med övergång till telefonintervju kan därför inte uteslutas.

Rörelsehinder*Motor disabilities***Nedsatt hörsel**

Nedsatt hörsel mäts genom en fråga som varit oförändrad under perioden 1984–2007: "Kan du utan svårighet höra vad som sägs i samtal mellan flera personer, med eller utan hörapparat?" Av mättekniska skäl ändrades frågan inför 2008 års undersökning. Den nya lydelsen är: "Har du problem med att höra vad som sägs i samtal mellan flera personer?"

Jämförelse mellan intervjumetoderna – telefonintervju respektive besöksintervju – visar inga statistiskt säkerställda skillnader i andelen med nedsatt hörsel. I samband med att frågan ändrades år 2008 ser man en tydlig ökning av andelen med nedsatt hörsel. Ändringen av frågelydelsen har medfört ett tydligt brott i tidsserien.

Nedsatt hörsel*Impaired hearing*

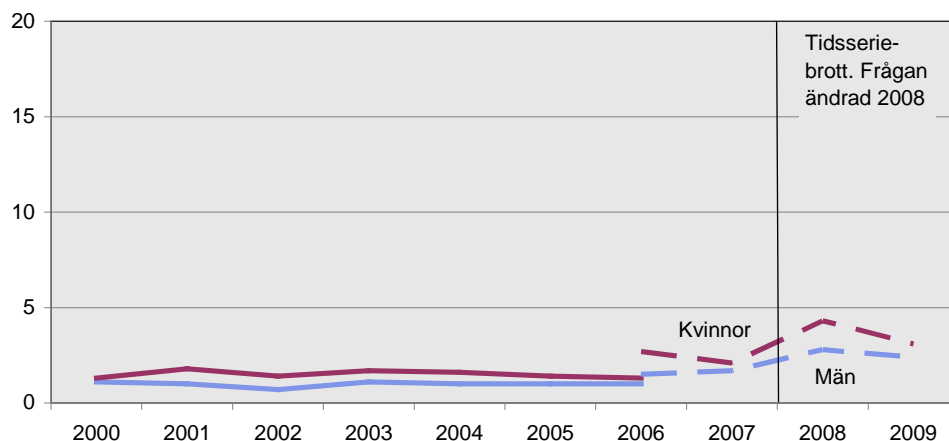
Nedsatt syn

Nedsatt syn mäts genom frågan: "Kan du utan svårighet läsa (från och med år 2004 i stället se och urskilja) vanlig text i dagstidning (med eller utan glasögon)?" Av mättekniska skäl ändrades frågan inför 2008 års undersökning. Den nya lydelsen är: "Har du problem med att se och urskilja vanlig text i dagstidning – även om du använder glasögon eller linser?"

Jämförelsen mellan besöks- och telefonintervju år 2006 visar högre andel med nedsatt syn i telefondelen än i besöksintervjudelen – för kvinnor en statistiskt säkerställd skillnad. En jämförelse mellan år 2004–05 (besöksintervjuer) och 2006–07 (telefonintervjuer) visar signifikant fler med nedsatt syn 2006–07. Frågans ändring inför 2008 års undersökning ger ytterligare ökad andel med nedsatt syn, vilket innebär ännu ett brott i tidsserien.

Nedsatt syn

Impaired vision

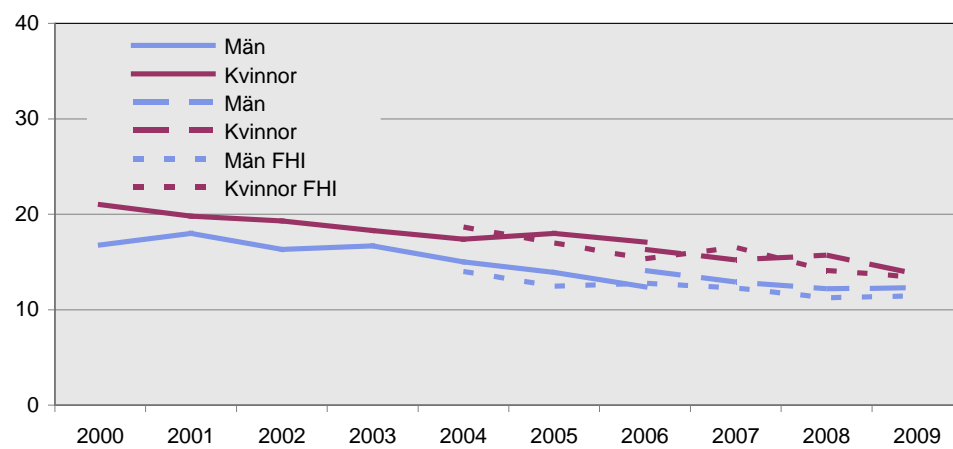

Röker dagligen

Indikatorn "röker dagligen" bygger på frågan: "Röker du dagligen?". Frågan är oförändrad under hela perioden och jämförelsen mellan telefon och besök visar inga statistiskt säkerställda skillnader. Betraktar man tidsserien före och efter metodomläggningen – en fortsatt nedåtgående trend – och jämför med data från Folkhälsoinstitutets nationella folkhälsoenkät så tycks mätningen av dagligrökare vara oförändrad.

Röker dagligen

Smoke daily

Röker dagligen*Smoke daily*

	Röker dagligen							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	19,0	18,9	17,7	16,1	14,8	15,2	14,8	13,5
Alla män 16–84 år	17,9	17,4	16,5	14,4	12,4	14,1	13,7	12,2
Alla kvinnor 16–84 år	20,2	20,4	18,8	17,7	17,1	16,3	15,9	14,7
Ålder								
16–24 år	14,7	16,0	13,6	11,2	12,0	11,4	11,9	13,0
25–34 år	15,8	16,8	14,5	13,7	13,3	13,8	13,2	10,4
35–44 år	21,6	20,7	18,9	16,1	16,5	13,3	13,1	11,0
45–54 år	26,5	23,1	23,9	22,4	19,4	20,0	19,6	17,3
55–64 år	23,6	25,3	22,2	21,1	18,2	20,8	20,1	17,7
65–84 år	12,4	12,2	12,5	11,5	9,3	11,7	11,0	11,6
16–24 år								
Män	11,9	13,4	10,4	9,3	8,7	10,2	10,3	11,2
Kvinnor	17,5	18,7	17,0	13,3	15,5	12,7	13,5	14,9
25–34 år								
Män	13,3	14,7	13,0	11,1	12,4	11,1	11,1	9,7
Kvinnor	18,5	19,0	16,2	16,2	14,2	17,1	15,7	11,3
35–44 år								
Män	18,8	18,1	15,7	13,1	12,0	11,2	11,2	9,7
Kvinnor	24,4	23,4	22,1	19,4	20,9	15,2	14,9	12,4
45–54 år								
Män	25,0	21,2	23,7	20,8	15,1	17,9	17,9	16,2
Kvinnor	27,9	25,1	24,0	23,9	23,8	22,2	21,4	18,4
55–64 år								
Män	23,3	23,1	21,8	21,4	14,2	21,6	20,3	16,2
Kvinnor	24,0	27,4	22,6	20,8	22,0	20,1	19,8	19,2
65–84 år								
Män	14,5	13,3	13,4	9,9	11,6	12,1	11,1	10,6
Kvinnor	10,7	11,3	11,8	12,7	7,5	11,4	11,0	12,5
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	26,8	25,0	25,6	22,6	20,8	24,2	22,6	18,1
Män	30,0	27,0	29,9	25,6	20,6	27,5	25,3	18,6
Kvinnor	23,8	23,2	22,0	19,8	21,0	20,8	19,8	17,6
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	17,9	18,0	16,3	15,0	13,7	13,7	13,5	12,7
Män	16,1	16,0	14,5	12,6	11,1	11,9	11,8	11,2
Kvinnor	19,7	20,0	18,2	17,4	16,4	15,5	15,2	14,2
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	21,2	21,6	20,6	18,6	17,8	16,9	16,9	16,6
Män	22,1	20,5	20,8	17,4	16,8	16,4	16,2	14,8
Kvinnor	20,4	22,7	20,5	19,8	18,8	17,4	17,5	18,6
Gymnasial								
Alla	21,6	21,8	20,8	19,6	18,6	19,2	18,5	16,5
Män	18,7	19,8	18,5	16,3	14,1	17,1	16,2	14,0
Kvinnor	24,6	23,9	23,1	23,1	23,8	21,4	20,9	19,2
Eftergymnasial								
Alla	12,5	11,6	11,3	9,8	7,4	8,3	8,1	7,3
Män	12,3	10,2	10,3	9,5	5,9	7,2	7,5	7,5
Kvinnor	12,7	12,9	12,1	10,1	8,6	9,3	8,6	7,1
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	23,9	24,6	23,4	22,6	20,8	22,5	21,5	19,7
Män	22,6	22,1	22,3	19,7	16,6	21,3	20,1	18,2
Kvinnor	25,2	27,1	24,5	25,5	25,5	23,7	22,9	21,3
Samtliga tjänstemän								
Alla	15,9	15,3	14,0	11,9	9,7	10,3	10,3	9,5
Män	14,5	13,8	12,4	10,8	8,0	9,3	9,2	7,7
Kvinnor	17,2	16,5	15,4	12,9	11,0	11,2	11,2	11,0

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

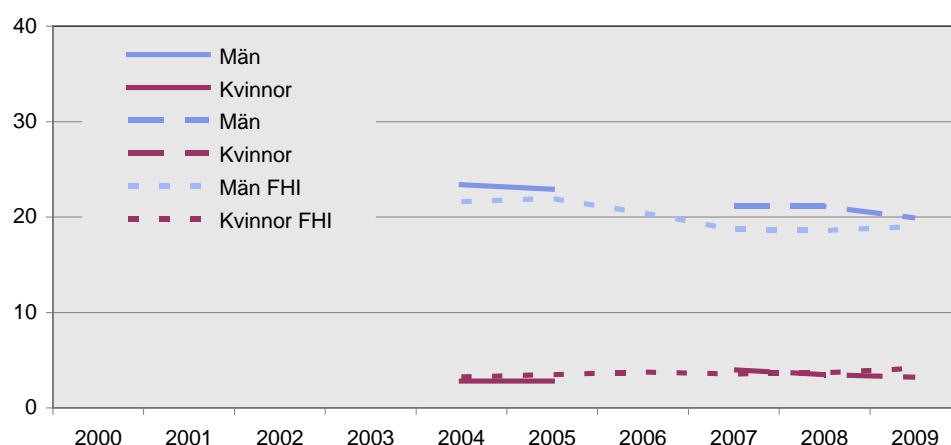
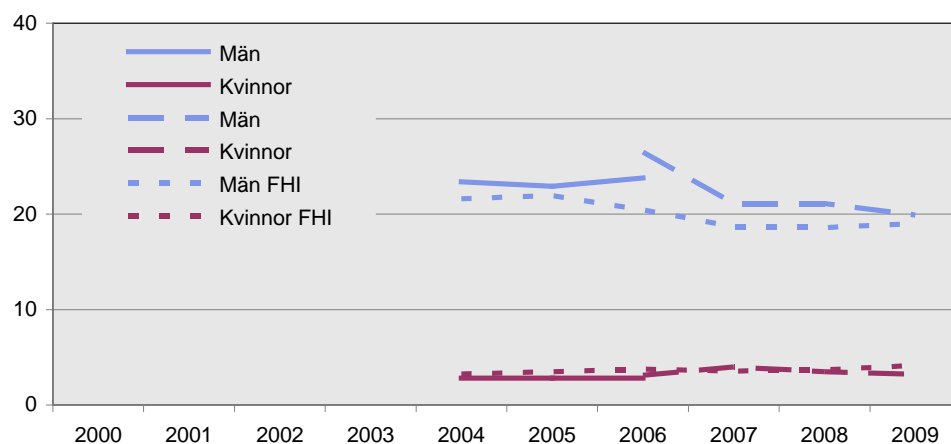
Snusar dagligen

Indikatorn bygger på en enkel fråga: "Snusar du dagligen?". Andelen som snusar dagligen mäts årligen sedan år 2004. Frågan har inte ändrats i samband med metodbyte eller SILC-anpassning. Frågan ställs också i Folkhälsoinstitutets folkhälsoenkät.

I såväl besöks- som telefondelen år 2006 uppmättes förhållandevis höga värden på andelen män som snusar dagligen. Det tycks också som om telefonintervjun fångar in fler män som snusar än besöksintervjun gör, men skillnaden är inte statistiskt säkerställd. 2006 års skattning tycks därför vara alltför osäker för att ligga till grund för bedömning av telefonintervjuernas effekt på tidsserien. Om man bortser från 2006 års avvikande skattning tycks tidsserien i ULF följa samma utveckling som Folkhälsoinstitutets tidsserie gör – andelen snusande män minskar medan kvinnors snusande tycks öka. Inget tyder således på att metodomläggning eller SILC-anpassning har påverkat jämförbarheten bakåt i tiden.

Snusar dagligen

Take snuff daily

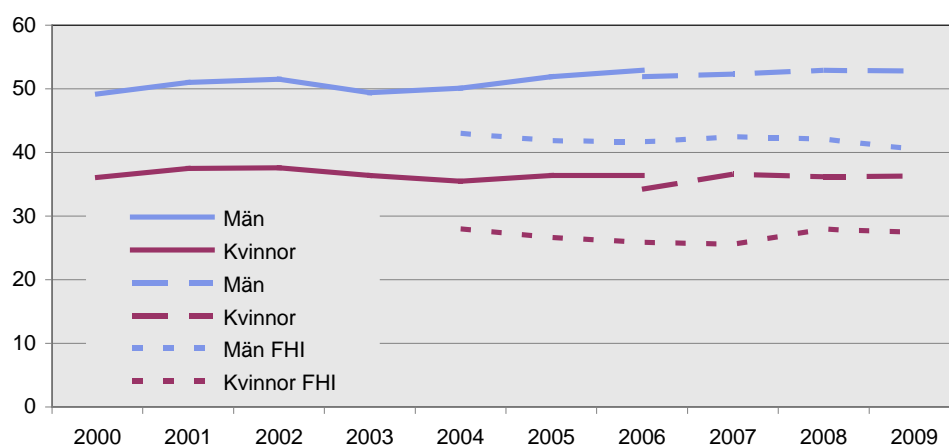
Överviktiga respektive feta

Övervikt och fetma definieras utifrån BMI-värdet som räknas ut på basis av självrapporterad vikt och längd. Som överviktiga räknas de som har ett BMI > 25 och som feta de med ett BMI > 30. De frågor som ställs är: "Hur lång är du?" respektive "Ungefär hur mycket väger du?". Frågornas lydelse har inte förändrats.

Jämförelsen av andel överviktiga mellan undersökningsmetoderna år 2006 ger inga säkerställda skillnader. Andelen överviktiga tycks lägre i telefondelen, men skillnaden är inte signifikant. Jämfört med Folkhälsoinstitutets tidsserie finns inte heller något som tyder på att andelen överviktiga skulle underskattas eller överskattas i telefonintervju.

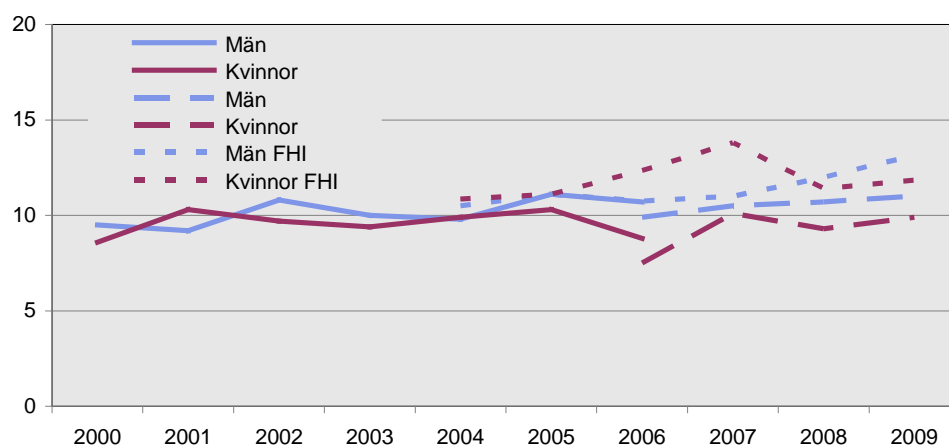
Överviktiga

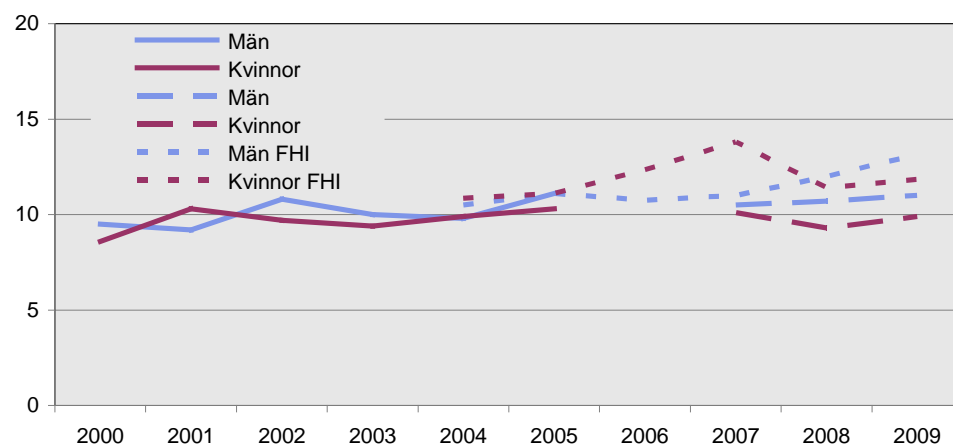
Overweight

Feta

Fat

Feta

Överviktiga eller feta

Overweight or fat

	Överviktiga eller feta							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	41,3	43,5	43,8	44,2	44,7	43,1	43,5	45,7
Alla män 16–84 år	47,8	50,1	50,4	51,9	52,9	51,9	52,0	53,2
Alla kvinnor 16–84 år	34,6	36,8	37,0	36,4	36,4	34,2	35,0	38,2
Ålder								
16–24 år	15,3	17,1	18,2	17,0	18,7	17,9	17,8	18,8
25–34 år	32,9	33,4	36,8	31,5	35,1	38,1	37,0	36,4
35–44 år	42,4	44,4	44,7	45,4	44,6	43,7	44,3	45,9
45–54 år	46,9	49,9	47,5	52,2	53,8	49,0	50,8	53,7
55–64 år	53,0	56,1	57,1	59,4	55,1	52,2	52,9	56,9
65–84 år	52,5	53,9	52,6	53,4	55,0	52,4	53,2	56,1
16–24 år								
Män	19,8	20,6	21,7	18,7	21,8	20,1	20,8	22,7
Kvinnor	10,5	13,4	14,3	15,2	15,4	15,6	14,6	14,7
25–34 år								
Män	41,3	40,7	46,4	40,2	47,8	42,4	42,1	44,5
Kvinnor	24,1	25,6	26,4	22,7	20,5	32,7	30,9	27,6
35–44 år								
Män	52,0	54,6	54,2	58,0	54,3	56,2	57,2	58,2
Kvinnor	32,5	33,7	35,1	31,8	34,9	32,4	32,2	33,7
45–54 år								
Män	56,6	60,0	55,7	65,3	64,6	65,2	64,5	65,2
Kvinnor	37,1	39,3	39,0	38,9	42,5	32,8	36,9	42,6
55–64 år								
Män	58,3	62,2	63,7	66,8	62,9	66,4	65,4	64,7
Kvinnor	47,3	49,9	50,4	51,7	47,2	37,6	40,3	48,9
65–84 år								
Män	55,0	57,1	55,8	55,1	61,3	56,2	57,4	59,3
Kvinnor	50,3	51,2	49,9	51,9	49,8	49,1	49,5	53,4
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	41,1	46,0	45,2	45,8	44,4	43,7	43,6	47,2
Män	45,7	51,4	50,4	52,5	52,5	47,0	48,5	54,1
Kvinnor	36,5	40,9	40,6	38,9	37,8	40,3	38,6	40,8
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	41,3	43,0	43,5	44,0	44,6	42,9	43,5	45,4
Män	48,2	49,9	50,4	51,9	52,7	52,7	52,6	53,0
Kvinnor	34,3	36,1	36,4	36,0	36,2	33,1	34,3	37,8
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	44,3	46,2	45,5	44,4	47,1	43,0	42,8	44,9
Män	48,1	49,8	48,8	48,0	51,8	48,6	47,8	48,2
Kvinnor	40,7	42,8	42,2	40,6	42,1	37,3	37,6	41,4
Gymnasial								
Alla	44,1	46,0	47,3	49,0	49,5	46,4	47,3	50,5
Män	52,1	53,3	53,7	57,4	57,4	57,0	57,3	58,0
Kvinnor	35,6	38,4	40,4	39,8	39,8	34,7	36,5	42,5
Eftergymnasial								
Alla	33,4	36,6	37,8	37,8	36,6	37,3	38,0	39,7
Män	40,2	44,8	47,0	46,8	46,2	46,1	46,9	49,8
Kvinnor	26,7	28,8	29,4	29,9	29,3	29,3	30,0	31,2
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	49,4	49,4	51,2	51,3	53,9	48,3	49,5	53,4
Män	54,8	54,4	55,3	57,2	59,2	56,8	57,1	58,2
Kvinnor	44,0	44,3	46,9	45,1	47,6	39,7	41,7	48,1
Samtliga tjänstemän								
Alla	38,6	42,0	42,0	42,7	42,5	41,9	42,6	44,8
Män	47,1	50,6	50,9	53,1	52,4	52,9	53,3	55,4
Kvinnor	30,6	34,5	34,1	33,6	34,2	32,3	33,4	36,0

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

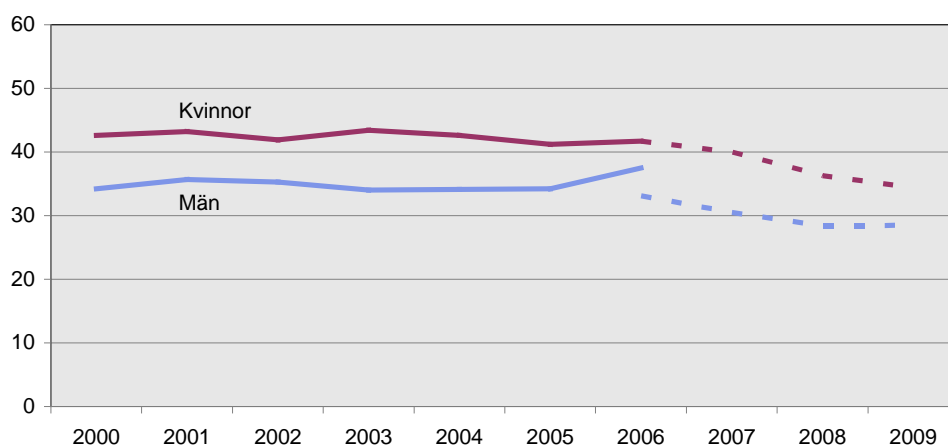
Läkarbesök de senaste tre månaderna

Läkarbesök mäts flertalet år (inte hälsoför djupningsår) genom frågan: "Har du under de senaste tre månaderna, det vill säga under perioden på grund av egen sjukdom besökt läkare (till och med år 2007: vid vårdcentral, husläkar- eller privatläkarmottagning eller sjukhus)?".

Det finns inga signifikanta skillnader i skattningarna mellan telefon- och besöksintervju år 2006. Däremot är andelen som varit till läkare lägre år 2006–07 (telefonintervju) än i besök 2004–05 och ytterligare lägre 2008–09. Detta tyder mer på en faktisk förändring av andelen som besökt läkare än på förändringar i undersökningen.

Läkarbesök för egen sjukdom under de senaste månaderna

Doctor visits for one's own sicknesses occurring in the last 12 months

Läkarbesök för egen sjukdom under de senaste månaderna

Doctor visits for one's own sicknesses occurring in the last 12 months

	Konsulterat läkare för sjukdom under de senaste 3 månaderna							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	39,2	39,0	38,7	38,0	39,6	37,5	36,7	31,9
Alla män 16–84 år	35,6	35,0	34,6	34,1	37,5	33,1	32,2	28,5
Alla kvinnor 16–84 år	42,8	42,9	42,7	41,9	41,7	41,7	41,2	35,4
Ålder								
16–24 år	36,2	32,0	35,1	29,1	35,7	36,5	35,7	27,4
25–34 år	33,5	34,2	33,5	30,3	36,6	27,1	27,9	26,4
35–44 år	34,2	33,4	34,2	34,5	29,7	34,8	33,4	27,8
45–54 år	36,0	38,0	37,1	37,2	38,2	39,4	37,8	30,0
55–64 år	41,6	43,0	43,1	42,0	43,2	38,5	38,1	34,7
65–84 år	52,7	51,1	47,9	52,3	53,0	46,9	46,2	42,7
16–24 år								
Män	31,0	27,7	28,7	26,6	29,1	29,9	28,3	22,6
Kvinnor	41,7	36,5	41,8	31,7	42,6	43,3	43,3	32,4
25–34 år								
Män	29,2	29,0	27,8	26,5	30,1	25,3	24,5	22,3
Kvinnor	38,0	39,8	39,5	34,0	43,7	29,4	31,9	30,8
35–44 år								
Män	30,5	29,2	31,2	31,2	28,6	28,8	27,6	22,4
Kvinnor	38,0	37,7	37,3	37,9	30,8	40,2	38,7	33,1
45–54 år								
Män	32,1	35,3	32,6	30,4	34,7	32,1	31,3	26,2
Kvinnor	39,9	40,7	41,7	43,6	41,7	46,6	44,3	33,7
55–64 år								
Män	38,6	38,8	40,7	38,3	44,0	36,1	35,2	32,2
Kvinnor	44,7	47,1	45,6	45,9	42,3	41,0	41,0	37,2
65–84 år								
Män	52,7	49,6	46,5	50,4	58,3	46,4	46,2	43,1
Kvinnor	52,7	52,2	49,0	54,0	48,7	47,3	46,1	42,3
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	42,2	43,2	42,7	39,4	41,7	41,8	40,6	35,9
Män	37,0	39,3	39,1	37,2	38,9	40,8	38,0	31,4
Kvinnor	47,2	46,8	45,8	41,4	44,0	42,7	43,3	40,2
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	38,7	38,3	38,0	37,9	39,4	36,8	36,1	31,3
Män	35,3	34,3	33,9	33,8	37,4	31,9	31,3	28,0
Kvinnor	42,1	42,3	42,1	42,1	41,4	41,6	40,8	34,5
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	42,2	41,3	42,9	41,3	41,3	40,9	40,0	35,2
Män	38,5	37,1	38,7	37,1	39,4	38,5	36,8	31,9
Kvinnor	45,6	45,2	46,9	45,4	43,3	43,2	43,1	38,8
Gymnasial								
Alla	39,8	39,2	40,1	38,5	40,4	37,6	36,8	32,6
Män	36,7	35,7	35,9	34,4	37,1	32,7	32,1	29,0
Kvinnor	43,0	42,8	44,5	42,9	44,3	43,0	41,8	36,6
Eftergymnasial								
Alla	35,1	36,5	33,7	35,0	37,3	33,1	33,2	28,7
Män	30,7	31,8	29,7	31,5	36,4	28,2	27,8	25,1
Kvinnor	39,4	40,9	37,4	38,1	37,9	37,5	38,0	31,8
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	41,6	41,1	41,5	40,4	41,9	39,3	38,0	34,2
Män	38,0	37,1	38,1	36,3	40,1	37,1	35,1	31,1
Kvinnor	45,0	45,2	45,0	44,5	43,8	41,5	40,9	37,6
Samtliga tjänstemän								
Alla	39,0	39,2	37,5	38,5	38,8	36,4	36,3	31,4
Män	35,6	35,2	33,1	34,4	39,6	29,0	29,5	27,5
Kvinnor	42,2	42,7	41,3	41,9	38,2	42,6	42,1	34,7

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

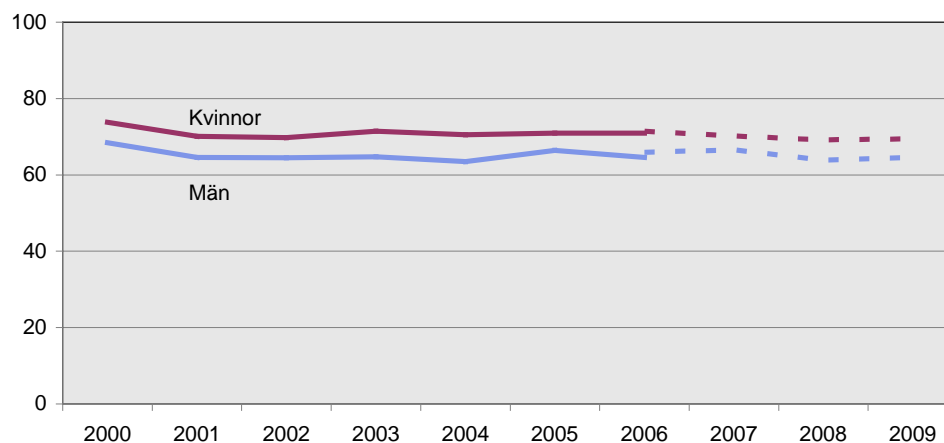
Tandläkarbesök det senaste året

Den fråga som ställs är "När var du senast hos tandläkare eller tandhygienist?". Frågan har varit oförändrad under hela perioden.

Skattningarna av andelen som varit hos tandläkare det senaste året ligger på samma nivå i besöks- och telefondelen av 2006 års undersökning. Mätvärdena för åren efter 2006 tyder inte heller på att förändringarna i undersökningen medfört brott i tidsserien.

Tandläkarbesök under det senaste året

Visit to the dentist during the last year

Bilaga 4 – Fritid

Inom fritidsområdet i ULF finns frågor som bland annat rör semesterresor, tillgång till fritidshus, motionsvanor och bokläsning.

Tillgång till fritidshus

För att mäta tillgången till fritidshus ställdes till och med år 2006 i besöksintervjun frågan: "Äger du, brukar du hyra eller har du på annat sätt tillgång till fritidsstuga eller annan fritidsbostad, där du kan vara någon eller några veckor på semestern om du vill?".

Från och med övergången till telefonintervju år 2006 har tillgång till fritidshus av mättekniska skäl delats upp i två frågor där den första avser eget ägande av fritidsbostad medan den andra gäller tillgång till fritidsbostad på annat sätt utöver eget ägande. Den inledande frågan ställdes enligt följande: "Äger du/ni någon fritidsbostad?". Om intervjuvaret blev "Nej" ställdes följdfrågan "Brukar du hyra eller har du på annat sätt tillgång till fritidsbostad, där du kan vara någon eller några veckor på semestern om du vill?"

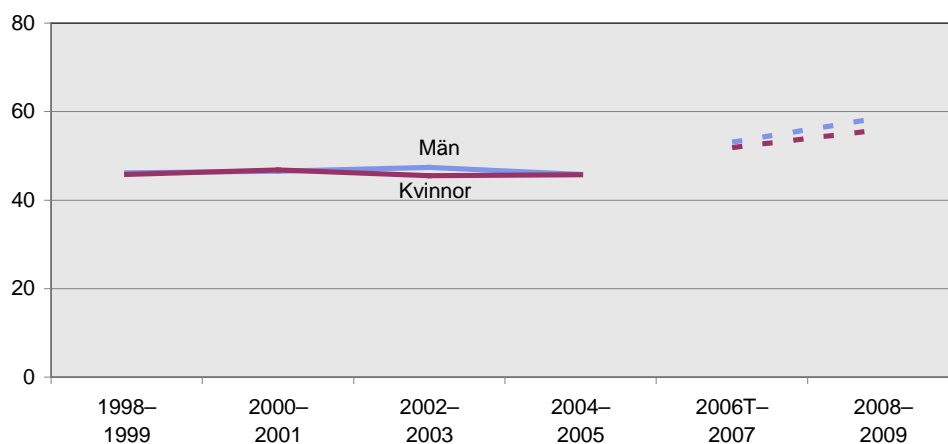
2008 genomfördes ytterligare en förändring av frågan då även husvagn kom att ingå i begreppet fritidshus enligt följande: "Äger du/ni något fritidshus, husvagn eller annat fritidsboende där du/ni kan vara i minst en vecka per år om du/ni vill?" med följdfrågan: "Har du/ni på annat sätt tillgång till något sådant fritidsboende (där du/ni kan vara i minst en vecka per år om du/ni vill)?"

Därmed uppstår problem vid jämförelser över tid. Det beror på både att frågan numera är uppdelad på ägande och övrig tillgång till fritidshus, samt på att definitionen av fritidsboende har ändrats så att nu även husvagn ingår i intervjufrågan. I en särskild instruktion till intervjuaren anges nu även att husbil och båt som går att övernatta i ska räknas som fritidsboende. I de telefonintervjuer som gjorts under åren 2006–2009 har resultaten baserats på summan av andelen personer som svarat att de äger sin fritidsbostad, och de som har tillgång till fritidsbostad på annat sätt. Skillnaderna blir stora mellan 2007 och åren därefter, vilket troligen till viss del beror på att även husvagn ingår i frågan från och med år 2008. Det är alltså inte möjligt att göra jämförelser mellan 2008 och tidigare år.

I diagrammet nedan ges en beskrivning av hur andelen med tillgång till fritidsboende har förändrats genom åren.

Tillgång till fritidshus

Have access to holiday home

Tillgång till fritidshus*Have access to holiday home*

	Tillgång till fritidshus							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	46,0	46,6	46,4	45,8	46,9	53,1	52,5	57,3
Alla män 16–84 år	46,2	46,5	47,4	45,8	47,4	54,2	53,1	58,7
Alla kvinnor 16–84 år	45,8	46,8	45,5	45,7	46,5	52,0	51,9	56,0
Ålder								
16–24 år	45,9	47,3	46,5	47,3	46,0	51,0	51,4	61,6
25–34 år	49,7	50,5	51,4	48,6	53,2	58,9	57,5	62,1
35–44 år	49,0	48,8	50,0	49,8	48,3	56,5	55,5	59,1
45–54 år	47,3	50,4	46,5	46,5	52,2	55,8	54,5	56,2
55–64 år	47,6	48,6	48,0	45,8	43,3	54,3	53,2	57,5
65–84 år	37,6	35,8	37,3	37,8	39,6	43,5	44,0	49,7
16–24 år								
Män	46,0	48,6	47,1	45,5	46,0	54,1	53,0	62,2
Kvinnor	45,8	45,9	45,9	49,2	45,9	47,6	49,6	61,0
25–34 år								
Män	48,4	49,8	50,1	48,9	53,8	55,3	54,8	64,3
Kvinnor	51,0	51,2	52,9	48,3	52,6	63,3	60,8	59,8
35–44 år								
Män	50,6	46,1	50,3	50,3	46,0	58,7	56,7	57,3
Kvinnor	47,4	51,6	49,8	49,4	50,6	54,4	54,4	61,1
45–54 år								
Män	46,5	49,2	47,7	46,2	53,9	55,8	54,8	57,0
Kvinnor	48,0	51,7	45,4	46,8	50,5	55,8	54,2	55,4
55–64 år								
Män	46,5	48,5	48,7	44,3	44,4	56,5	53,8	58,0
Kvinnor	48,8	48,7	47,3	47,4	42,2	52,2	52,5	56,9
65–84 år								
Män	39,0	37,0	40,3	39,4	40,0	44,9	45,4	54,4
Kvinnor	36,5	34,8	34,9	36,5	39,3	42,2	42,8	45,6
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	29,4	30,6	31,6	30,5	28,2	35,6	35,7	37,6
Män	28,5	32,2	31,1	29,0	22,8	37,2	36,7	38,3
Kvinnor	30,3	29,2	32,0	32,0	32,5	33,9	34,8	36,9
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	48,5	49,0	48,9	48,5	50,2	56,1	55,4	60,9
Män	48,8	48,5	49,9	48,8	51,1	57,1	55,9	62,1
Kvinnor	48,1	49,5	48,0	48,2	49,3	55,2	54,9	59,6
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	35,9	33,6	35,4	34,4	37,9	46,3	44,7	49,8
Män	36,0	35,1	37,4	34,4	39,6	44,6	44,4	53,8
Kvinnor	35,7	32,3	33,5	34,3	36,1	48,1	45,0	45,5
Gymnasial								
Alla	44,3	45,9	43,4	44,5	42,8	51,5	50,9	56,0
Män	45,1	45,1	45,0	44,6	44,5	52,8	51,7	57,5
Kvinnor	43,5	46,7	41,7	44,4	40,8	50,1	49,9	54,4
Eftergymnasial								
Alla	59,6	60,5	59,0	56,3	59,6	62,6	62,1	64,9
Män	58,5	59,8	58,8	56,9	59,1	65,6	63,0	64,8
Kvinnor	60,6	61,1	59,3	55,8	60,0	60,0	61,2	65,1
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	38,7	37,4	37,2	36,5	37,9	43,6	43,7	50,6
Män	38,9	37,4	39,7	36,6	39,2	44,1	44,6	52,2
Kvinnor	38,5	37,4	34,7	36,4	36,4	43,0	42,8	48,7
Samtliga tjänstemän								
Alla	55,4	56,3	56,0	55,2	55,8	62,4	61,0	63,0
Män	55,5	56,0	56,9	56,5	58,6	64,5	61,8	64,1
Kvinnor	55,4	56,6	55,3	54,1	53,6	60,5	60,4	62,1

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Motion

Intervjupersonens motionsvanor mättes åren 2006–2009 genom följande frågor:

2006 års besöksintervjuer: *"Jag skulle nu vilja veta hur mycket motion du får på din fritid. Vilket av de här alternativen passar bäst in på dig?"*

- 1) *Får praktiskt taget ingen motion alls*
- 2) *Motionerar lite då och då (t.ex. kortare promenader)*
- 3) *Motionerar regelbundet ungefär en gång i veckan*
- 4) *Motionerar regelbundet minst två gånger i veckan*
- 5) *5Motionerar regelbundet ganska kraftigt minst två gånger i veckan*

2006 års telefonintervjuer och 2007: *"Så en fråga om hur mycket motion du får på din fritid. Motionerar du..."*

- 1) *Praktiskt taget inte alls*
- 2) *Lite då och då (kortare promenader)*
- 3) *Ungefär en gång i veckan*
- 4) *Minst två gånger i veckan*

Följdfråga: *"Brukar du motionera..."*

- 1) *Ganska kraftigt eller*
- 2) *Relativt lätt*

År 2008–2009: *"Motionerar du sammanhängande minst 30 minuter..."*

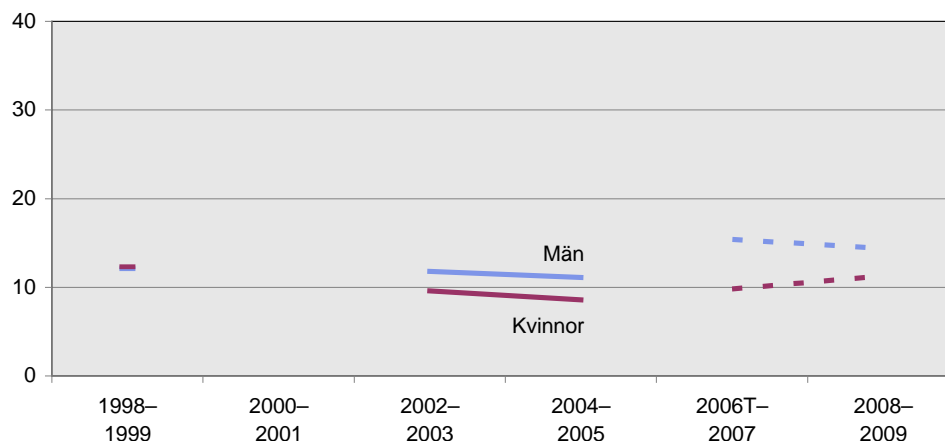
(Instruktion: promenader på minst 30 min räknas som motion)

- 1) *Praktiskt taget aldrig*
- 2) *Lite då och då*
- 3) *Ungefär en gång i veckan*
- 4) *Minst två gånger i veckan*

Inom i stort sett samtliga redovisningsgrupper har en mindre andel svarat att de aldrig motionerar vid besöksintervju jämfört med i telefonintervju. Bytet av metod år 2006 hade en större inverkan på resultaten för män än för kvinnor, då en dubbelt så stor andel män angav att de aldrig motionerade när de blev tillfrågade på telefon jämfört med besöksintervju. Eftersom effekten av metodskiftet inte slår igenom i samma utsträckning för kvinnor blir det svårt att finna en förklaring till varför skillnaderna uppstår.

Motionerar aldrig

No exercise

Diagrammet innehåller endast uppgifter från år 2002 och framåt då det för flertalet år innan 2002 saknades uppgifter om motionsvanor.

Motionerar aldrig

No exercise

	Motionerar aldrig							
	1998–1999	2000–2001	2002–2003	2004–2005	2006B	2006T	2006T–2007	2008–2009
Samtliga 16–84 år	12,2	.	10,7	9,8	8,3	13,0	12,5	12,8
Alla män 16–84 år	12,1	.	11,8	11,1	8,4	16,1	15,4	14,4
Alla kvinnor 16–84 år	12,3	.	9,6	8,6	8,2	10,0	9,8	11,3

Från och med år 2008 betonas att promenader på minst 30 minuter räknas som motion vilket inte framgick lika tydligt innan 2008. Därmed bör fler personer ange att de motionerar när de får klart för sig att även en halvtimmes promenad räknas som motion.

Jämförelser med tiden innan 2008 bör inte göras. Både metodbyte och frågans ändrade utformning bidrar till ett tidsseriebrott.

Semesterresa minst en vecka

För att undersöka semesterresandet användes till och med år 2007 frågan: "Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon semesterresa eller nöjesresa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka? Vi tänker även på sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner." Från och med år 2008 ställs frågan: "Har du under senaste 12 månaderna varit borta på semester i Sverige eller utomlands under minst en veckas tid?"

Frågan om semesterresande har inte ändrats nämnvärt beträffande definition, men däremot något vad gäller frågekonstruktionen. Till och med år 2007 innehöll frågan förtydliganden, dels begreppet "nöjesresa" och dels med informationen om att även "campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner" ska räknas med.

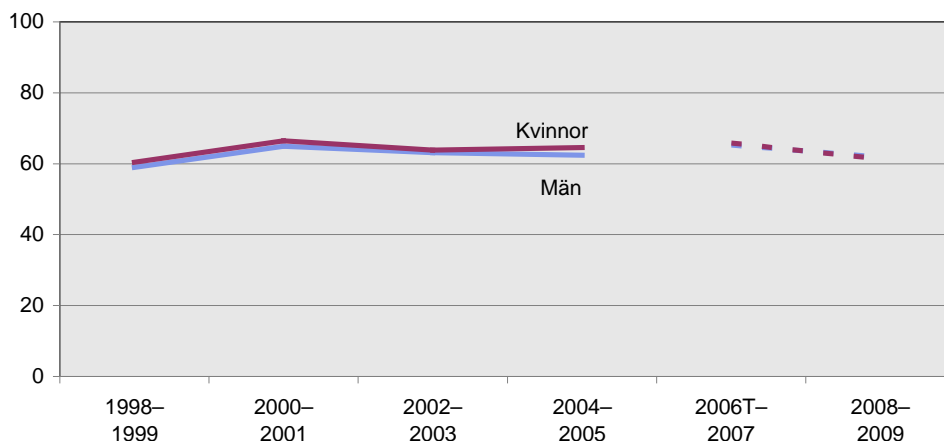
Andelen personer som gjort en semesterresa under minst en veckas tid har legat på en ganska stabil nivå runt 65 procent under perioden 2000–2007. Andelen sjönk sedan något till 62 respektive 61 procent år 2008 och 2009,

vilket indikerar att de år då ekonomin som helhet har varit stark har också utrymmet för de enskilda hushållen varit större att kunna göra en semesterresa. Denna indikatorns utveckling hänger i stort utsträckning ihop med nivån för den disponibla inkomsten under respektive år.

Det lägre resandet i ULF år 2008 och 2009 kan åtminstone delvis ha påverkats av den begynnande konjunkturedgången år 2008. Möjligen kan också det förtydligande som tagits bort i frågeformuleringen från och med år 2008 ha bidragit till att inte fånga upp det semesterresande som eventuellt annars skulle ha registrerats år 2008–2009.

Semesterresa minst en vecka

At least one week of vacation travel

Semesterresa minst en vecka

At least one week of vacation travel

	Semesterresa minst en vecka							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	59,7	65,7	63,5	63,5	65,3	65,1	65,6	61,6
Alla män 16-84 år	59,0	64,9	63,1	62,4	65,0	64,7	65,3	61,9
Alla kvinnor 16-84 år	60,4	66,5	63,8	64,6	65,6	65,6	65,8	61,3

Bokläsning

Bokläsning mättes fram till och med år 2007 genom frågan: "Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid..."

...läst böcker?

- 1) Ja, i stort sett varje vecka
- 2) Ja, då och då
- 3) Nej, aldrig

För att lösa övergången från frågan i besöksintervjun till den datorstödda telefonintervjun år 2006 och i senare mätningar, ställdes frågan med enbart svarsalternativen *ja* och *nej*. De som svarade "ja" fick följdfrågan: "Har du läst i stort sett varje vecka eller mer sällan?" Med svarsalternativen år 2006 och 2007 i telefon:

- 1) I stort sett varje vecka
- 2) Då och då

Konstruktionen med uppdelningen i två frågor bibehölls år 2008, men svarsalternativen ändrades något till:

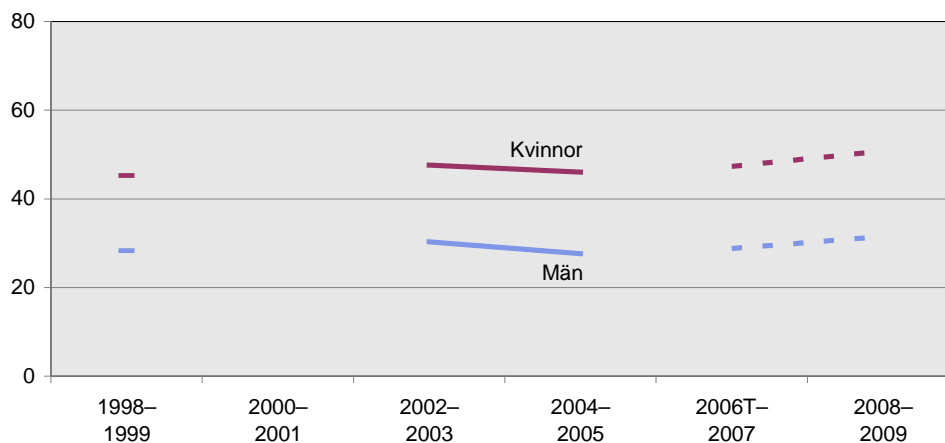
- 1) *Varje vecka (en eller flera gånger)*
- 2) *Mer sällan*

Ytterligare en skillnad är att man före år 2008 inte explicit frågade om man läst talböcker. Detta registrerades enbart om intervjupersonen förde detta på tal. År 2008 blev instruktionen till intervjuare tydlig om att talböcker inte skulle räknas med. Talböcker blev istället en egen intervjufråga med samma frågekonstruktion och svarsalternativ som frågorna om bokläsning och läsning av skönlitteratur.

Definitionen av bokläsning torde inte ha ändrats nämnvärt genom att talböcker lyfts ut ur instruktionen till intervjuaren, eftersom denna upplysning endast getts i förekommande fall till intervjupersonen. Innebörden av svarsalternativen är tillsynes desamma mellan åren. Ändå visar jämförelser av resultat mellan åren 2003–2009 att andelen som läser böcker varje vecka ökat signifikant, från 39 till 41 procent, mellan den tämligen jämna perioden 2003–2007 och den senare 2008–09, medan det sporadiska läsandet (då och då/mer sällan) blivit betydligt lägre. De något ändrade svarsalternativen år 2008 kan ha medfört en viss förflyttning av "mer sällan"-svar till "varje vecka"-svar, det vill säga de som enligt den tidigare formuleringen skulle ha svarat "då och då" kan nu ha svarat "varje vecka". Det totala bokläsandet har minskat från kring 77 procent år 2003–2007 till 73 procent år 2008 och 2009. Även om det inte går att utesluta att det skedde en faktisk minskning av bokläsandet år 2008 talar den abrupta nedgången för att en förändring i frågekonstruktionen kan ha haft en betydande effekt på utvecklingen.

Bokläsning varje vecka

Weekly book reading

Bokläsning varje vecka*Weekly book reading*

	Bokläsning varje vecka							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	36,8	.	39,0	36,8	38,4	37,8	38,1	41,2
Alla män 16–84 år	28,3	.	30,3	27,6	28,9	29,0	28,8	31,5
Alla kvinnor 16–84 år	45,2	.	47,6	46,0	47,8	46,7	47,3	50,8
Ålder								
16–24 år	32,6	.	30,2	29,6	28,6	27,7	27,5	28,9
25–34 år	33,5	.	37,5	36,6	34,6	37,3	37,5	37,6
35–44 år	36,0	.	39,8	35,9	36,2	39,1	38,1	43,0
45–54 år	38,5	.	41,9	40,3	40,4	39,5	40,4	44,9
55–64 år	38,5	.	42,0	39,5	45,1	40,4	41,7	44,6
65–84 år	40,7	.	40,8	37,6	43,3	40,7	41,2	45,2
16–24 år								
Män	25,2	.	22,3	22,1	22,4	23,8	22,0	21,1
Kvinnor	40,4	.	38,6	37,5	35,2	31,8	33,3	37,0
25–34 år								
Män	26,1	.	29,9	28,9	27,8	31,1	29,7	29,0
Kvinnor	41,4	.	45,5	44,4	42,1	45,0	46,8	46,8
35–44 år								
Män	27,1	.	30,4	27,0	26,3	32,0	30,3	32,5
Kvinnor	45,3	.	49,2	45,4	45,9	45,5	45,4	53,5
45–54 år								
Män	27,3	.	33,5	28,3	29,6	26,1	26,9	33,3
Kvinnor	49,7	.	50,1	51,9	51,5	53,0	54,0	56,4
55–64 år								
Män	30,1	.	28,4	28,0	35,2	28,5	30,7	33,8
Kvinnor	47,3	.	56,1	51,8	54,8	52,5	52,8	55,7
65–84 år								
Män	34,3	.	35,5	30,4	31,4	31,3	32,1	37,4
Kvinnor	45,9	.	45,0	43,7	53,4	48,9	49,1	52,0
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	35,3	.	35,7	33,3	34,8	33,9	34,1	38,3
Män	29,1	.	30,6	25,2	27,1	28,0	27,7	28,8
Kvinnor	41,2	.	40,2	40,9	41,2	40,2	40,9	47,1
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	37,0	.	39,6	37,5	39,2	38,4	38,7	41,7
Män	28,2	.	30,3	28,1	29,3	29,1	29,0	32,0
Kvinnor	45,8	.	48,9	46,9	49,3	47,6	48,3	51,6
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	27,4	.	27,5	23,3	27,5	25,1	24,9	28,8
Män	19,7	.	19,2	15,5	17,1	15,1	15,6	20,4
Kvinnor	34,5	.	35,4	31,2	38,1	35,1	34,3	37,9
Gymnasial								
Alla	32,8	.	31,9	30,9	32,8	32,8	33,3	35,3
Män	23,4	.	22,4	21,3	25,0	24,7	24,3	25,7
Kvinnor	42,6	.	41,8	41,3	41,8	41,8	43,0	45,7
Eftergymnasial								
Alla	53,3	.	57,1	54,6	54,0	54,9	55,1	57,4
Män	45,5	.	49,8	46,2	45,4	47,3	46,7	48,8
Kvinnor	61,0	.	63,9	62,0	60,5	61,7	62,4	64,7
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	28,6	.	27,3	25,4	29,6	29,4	29,5	30,7
Män	19,2	.	18,6	17,0	20,9	19,9	19,8	21,5
Kvinnor	37,7	.	35,9	34,0	39,4	39,0	39,4	41,0
Samtliga tjänstemän								
Alla	46,4	.	50,6	48,9	49,2	48,6	48,8	52,5
Män	37,9	.	41,1	39,5	38,7	40,8	40,2	42,8
Kvinnor	54,2	.	58,8	57,0	57,7	55,1	56,1	60,5

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Läsning av skönlitteratur

I 2003–2006 års besöksintervjuer ställdes en fråga om läsning av skönlitteratur till dem som svarat ja på frågan om bokläsning: "Hur ofta är det skönlitteratur? (romaner, deckare, noveller o.dyl.)" med svarsalternativen:

- 1) 1 I stort sett varje vecka
- 2) 2 Då och då
- 3) 3 Nej aldrig

I telefonintervjuerna år 2006 och 2007 ställdes på samma sätt som för bokläsning först en inledande fråga: "Har du under de senaste 12 månaderna läst romaner, deckare, noveller eller annan skönlitteratur på din fritid?" De som svarade ja fick följdfrågan: "Har du läst skönlitteratur varje vecka eller då och då?" med svarsalternativen:

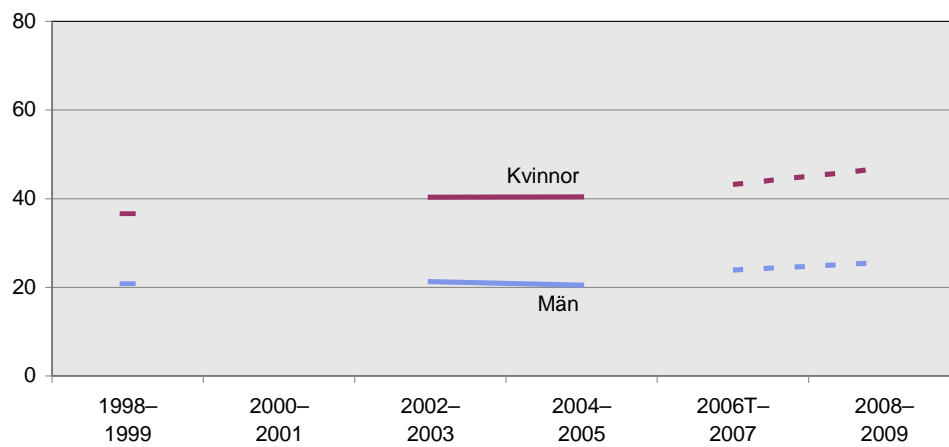
- 1) 1 I stort sett varje vecka
- 2) 2 Då och då

Konstruktionen med uppdelning i två frågor bibehölls år 2008. Däremot ändrades själva frågan något och lyder nu istället: "Har du under senaste 12 månaderna läst skönlitteratur på din fritid?" Frågan förtydligas med definitionen "Skönlitteratur = romaner, deckare, noveller etc." som instruktion till intervjuaren om tveksamhet om innebörden av begreppet skulle uppstå. Samma svarsalternativ som för frågan om bokläsning totalt:

- 1) 1 Varje vecka (en eller flera ggr)
- 2) 2 Mer sällan

Den ökning med två procentenheter som kan konstateras för det veckovisa bokläsandet mellan perioderna 2003–2007 och 2008–09 gäller även för läsning av skönlitteratur. Här har ökningen också varit något större och skett i två steg. 2003–2006 års besöksintervjuer uppvisar andelar på runt 30 procent, andelen i 2006 års telefonintervjuer och 2007 är 33 procent medan andelen för 2008–09 är 36 procent.

Resultaten över tid visar minskande andelar i befolkningen av såväl det totala läsandet som läsandet av skönlitteratur. Med förbehåll för att det i befolkningen faktiskt kan ha skett en stegvis ökning av det veckovisa bokläsandet på "bekostnad" av det sporadiska, kan inte förbigås att de till synes ändrade läsvanorna tydligt sammanfaller med de förändringar som genomförts i undersökningen sedan år 2006. Dessa förändringar kan ha haft betydelse för nivåskattningarna och bör därför finnas i åtanke vid tolkning av bokläsandets utveckling över tid.

Läsning av skönlitteratur varje vecka*Weekly fiction reading*

Läsning av skönlitteratur varje vecka

Weekly fiction reading

	Läst skönlitteratur varje vecka							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	28,7	.	30,9	30,5	30,9	33,1	33,5	36,3
Alla män 16–84 år	20,8	.	21,3	20,5	20,9	24,1	23,9	25,6
Alla kvinnor 16–84 år	36,6	.	40,3	40,4	40,9	42,1	43,2	46,9
Ålder								
16–24 år	24,9	.	22,9	23,8	21,9	24,2	23,6	26,0
25–34 år	25,1	.	30,6	29,9	26,4	31,8	32,3	32,1
35–44 år	28,2	.	30,9	29,9	30,4	34,4	33,6	37,9
45–54 år	31,4	.	32,0	32,8	29,6	34,4	35,6	40,0
55–64 år	27,6	.	34,2	33,3	37,2	36,1	37,6	38,9
65–84 år	33,5	.	32,8	31,9	37,6	35,8	36,5	40,2
16–24 år								
Män	18,9	.	15,5	15,9	15,8	19,9	17,4	18,2
Kvinnor	31,1	.	30,8	32,1	28,7	28,7	30,1	34,3
25–34 år								
Män	19,1	.	21,6	21,8	18,6	24,6	23,5	22,5
Kvinnor	31,5	.	40,1	38,1	35,0	40,4	42,5	42,6
35–44 år								
Män	18,8	.	21,4	20,8	19,7	27,9	25,9	26,6
Kvinnor	37,9	.	40,3	39,6	41,0	40,5	40,8	49,4
45–54 år								
Män	20,0	.	23,7	20,4	20,5	21,7	22,4	28,0
Kvinnor	42,7	.	40,3	44,7	39,1	47,3	49,1	51,8
55–64 år								
Män	21,6	.	19,3	21,0	26,2	23,7	25,6	26,3
Kvinnor	33,9	.	49,7	46,6	47,8	48,6	49,7	51,8
65–84 år								
Män	26,0	.	25,1	22,5	24,2	25,7	27,1	30,6
Kvinnor	39,7	.	39,0	39,7	49,0	44,5	44,6	48,7
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	26,6	.	24,7	26,2	24,1	27,6	27,6	32,3
Män	19,2	.	16,2	17,4	14,2	23,3	22,0	22,4
Kvinnor	33,5	.	32,3	34,6	32,3	32,1	33,5	41,6
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	29,0	.	31,9	31,3	32,1	34,0	34,5	37,0
Män	20,9	.	22,1	21,1	21,9	24,1	24,2	26,2
Kvinnor	37,1	.	41,7	41,5	42,6	43,7	44,7	48,0
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	21,0	.	22,7	20,4	23,4	21,4	21,5	25,6
Män	13,8	.	14,0	12,9	12,9	11,2	11,9	17,2
Kvinnor	27,5	.	31,0	28,0	34,2	31,5	31,0	34,7
Gymnasial								
Alla	24,8	.	25,9	26,3	25,9	29,0	29,6	30,9
Män	16,5	.	16,2	15,8	17,2	20,4	20,1	20,3
Kvinnor	33,5	.	35,9	37,6	36,1	38,5	39,9	42,4
Eftergymnasial								
Alla	42,8	.	43,8	43,5	43,3	48,5	48,8	50,8
Män	34,2	.	34,1	33,3	33,9	40,7	39,8	40,3
Kvinnor	51,5	.	52,7	52,5	50,6	55,4	56,7	59,8
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	22,4	.	22,3	21,6	24,2	25,1	25,5	27,2
Män	13,6	.	13,7	12,9	15,7	16,1	16,1	17,6
Kvinnor	30,8	.	30,9	30,6	33,8	34,3	35,3	37,7
Samtliga tjänstemän								
Alla	36,8	.	41,1	40,9	41,2	43,4	43,8	47,0
Män	28,9	.	30,0	29,9	29,7	34,8	34,2	35,4
Kvinnor	44,1	.	50,8	50,2	50,6	50,6	51,9	56,7

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Bilaga 5 – Sysselsättning

Sysselsättningskomponenten i ULF svarar för flera centrala indelningar av befolkningen. Förvärvsarbete, anställda, företagare, arbetslösa, studerande och pensionärer är de vanligaste. Även den socioekonomiska indelningen (SEI) baseras på sysselsättningskomponenten.

Uppgifterna avseende urvalspersonernas sysselsättningsförhållanden har under senare år samlats in på tre olika sätt. Fram till och med år 2005 samlades data in via en besöksintervju med svarskort, 2006–2007 genom datorstödd telefonintervju med ett upplägg liknande det i Arbetskraftsundersökningen (AKU), och 2008 och framåt genom datorstödd telefonintervju med SILC-integrerat formulär.

Sysselsättningsfrågorna till och med år 2005

Fram till och med år 2005 samlades data in via en besöksintervju där intervjupersonen med hjälp av ett svarskort kunde rapportera de aktiviteter som var aktuella för henne/honom. Intervjupersonen kunde svara "ja" på valfritt antal av nedanstående alternativ. Intervjuaren frågade om varje alternativ separat och respondenten hade ett svarskort med alternativen som stöd. Uppgifterna antecknades på en pappersblankett.

Svarsalternativ:

Heltidsanställd inkl. semester, sjukledig, vård av barn

Deltidsanställd inkl. semester, sjukledig, vård av barn

Företagare, inklusive medhjälpare familjemedlem

Jordbrukare, inklusive medhjälpare familjemedlem

Arbetssökande

Pensionär

Studerande

Hemarbetande

Övriga

Ett stort antal svarskombinationer var alltså möjliga. En person kunde exempelvis vara såväl företagare, studerande som pensionär. Först då resultaten redovisades i tabellform eller vid annan typ av analys definierades intervjupersonen som pensionär, företagare eller studerande beroende på den aktuella frågeställningen.

Sysselsättningsfrågorna år 2006–2007

Då de datorstödda telefonintervjuerna först introducerades, år 2006, infördes för sysselsättningsavsnittet en hierarkiskt utformad insamlingsmodell som delvis baserades på AKU. Sysselsättningsdelen av intervjun inleddes då med en fråga om intervjupersonen hade arbetat föregående vecka eller möjligen varit ledig från ett arbete. Även uppgift om eventuell bisyssla samlades in. Mot slutet av intervjun ställdes några frågor om eventuella studier eller pension.

Frågeflödet i telefonintervjuerna under dessa år avvek från såväl det tidigare, fram till och med år 2005, som det senare, från och med 2008. I det

följande jämförs därför endast resultat av de tidigare respektive de senare undersökningsåren.

Sysselsättningsfrågorna år 2008 och framåt

Från och med år 2008, då SILC integrerades med ULF, fick sysselsättningsavsnittet en helt ny utformning. Vid sidan av den anpassning som integreringen av SILC fordrar har man i möjligaste mån försökt återskapa den tidigare, komplexa, bilden av intervjupersonens sysselsättningsförhållanden. Från och med år 2008 klassas intervjupersonerna således först efter sin aktuella huvudaktivitet som arbetande, arbetslös, studerande, pensionär eller annat. Senare i intervjun fastställs om en intervjuperson som är huvudsakligen arbetslös, studerande, pensionerad eller dylikt ändå arbetar något vid sidan av. Förhoppningen är att kunna återskapa de tidigare kategorierna förvärvsarbetande och anställda genom att slå samman dem som har arbete som huvudaktivitet och de som arbetar vid sidan av en annan huvudaktivitet.

Jämförbarhet

På grund av de stora olikheterna mellan insamlingsförfarandet till och med år 2005 respektive 2008 och framåt är det synnerligen tveksamt om resultaten i sysselsättningskomponenten före och efter metodomläggningen är jämförbara. Att enbart konstatera att nivån i en viss indikator före och efter omläggningen överensstämmer garanterar inte att gruppernas inbördes sammansättning är oförändrad. Alla jämförelser bör därför göras med försiktighet.

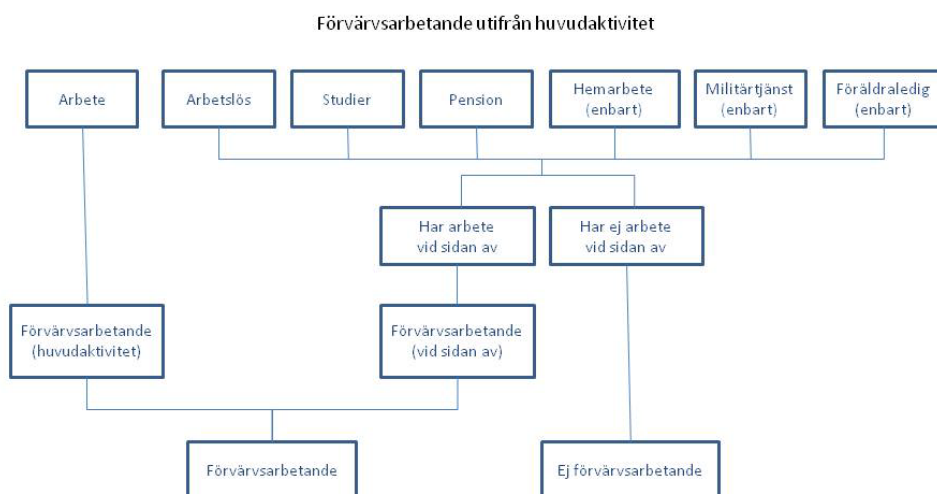
Huvudaktivitet

Sysselsättningsavsnittet börjar med inledningen "Nu kommer några frågor om din nuvarande huvudsakliga sysselsättning" och därefter frågan "Jobbar du, är du arbetslös, föräldraledig, studerande, pensionerad, hemarbetande eller något annat". Syftet är att fastställa intervjupersonens huvudaktivitet. Endast ett svarsalternativ får anges vid denna fråga och respondenten har inte tillgång till något svarskort. De som svarar att de arbetar klassas som *förvärvsarbetande (arbete som huvudaktivitet)*. De som svarar att de är sjukskrivna, föräldralediga, gör militärtjänst eller annat får ytterligare frågor för att fastställa om de har ett arbete att återgå till. Om så är fallet klassas även de som *förvärvsarbetande (arbete som huvudaktivitet)*. För dem som har *arbete som huvudaktivitet* samlas uppgifter om yrke, näringsgren, arbetstider och arbetsmiljö in.

De som inte klassats som förvärvsarbetande enligt ovanstående frågor, bland annat arbetslösa, studerande och pensionärer, får en fråga om de har ett *arbete vid sidan av*. De som svarar ja här klassas som *förvärvsarbetande (arbete vid sidan av)*. För dem som uppger att de har ett *arbete vid sidan av* samlas endast uppgift om antal arbetstimmar in samt i vissa fall även yrke och yrkesställning.

Detta innebär att såväl en grupp som för närvarande har förvärvsarbete som huvudaktivitet som en mindre grupp som arbetar vid sidan av, kan betraktas som förvärvsarbetande. De båda grupperna sammanslagna utgör den definition som bäst överensstämmer med den traditionella definitionen av förvärvsarbetande i ULF. Redovisningar efter yrke, näringsgren och av arbetsmiljö och arbetstider kan dock endast göras för dem som har arbete som huvudaktivitet.

Nedanstående tablå åskådliggör de olika huvudaktiviteterna från och med år 2008.

Tabell 1 och 2 nedan visar två huvudindelningar som är aktuella i sysselsättningskomponenten från och med år 2008. Dels befolkningen fördelad efter huvudaktivitet och dels de förvärvsarbetande fördelade efter "arbete som huvudaktivitet" respektive "arbete vid sidan av annan aktivitet".

Befolkningen fördelad efter huvudaktivitet, kön och ålder, 16 år och uppåt, ULF 2008–09

	Arbetar	Arbetslös	Studera	Pensionär	Övriga *	Befolkningen	Befolkningen 1 000-tal
Samtliga	57,8	3,5	11,6	26,0	1,1	100	7 565
Män	61,3	3,9	11,0	23,3	0,5	100	3 732
Kvinnor	54,4	3,2	12,1	28,7	1,6	100	3 833

* Hemarbetande, militärtjänst, eller föräldralediga, utan annan aktivitet.

Befolkningen fördelad efter förvärvsarbete som huvudaktivitet eller aktivitet vid sidan av, 16 år och uppåt, ULF 2008–09

	Förvärvsarbete som huvudaktivitet	Arbete vid sidan av	Summa förvärvsarbetande	Ej förvärvsarbetande	Befolkningen	Befolkningen 1 000-tal
Samtliga	57,8	4,7	62,5	37,5	100	7 565
Män	61,3	4,2	65,5	34,5	100	3 732
Kvinnor	54,4	5,3	59,6	40,4	100	3 833

Yrkesställning

Frågan om yrkesställning lyder "Är du anställd, egen företagare eller medhjälpare i hushållsmedlem?". Tidigare ställdes den till alla förvärvsarbetande. Från och med år 2008 ställs den inte till riktigt alla, en delmängd av de personer som arbetar vid sidan av får inte frågan om yrkesställning. En mindre del av de förvärvsarbetande kan därför inte föras till någon av grupperna. Detta illustreras i tabellen nedan.

Andel förvärvsarbetande efter yrkesställning, 16–64 år, ULF 2008–09

	Anställda	Företagare	Oklassificerade	Summa förvärvsarbetande	Förvärvsarbetande 1 000-tal
Arbete som huvudaktivitet	90,2	9,8	.	100	4 284
Arbete vid sidan av	57,2	4,2	38,6	100	282
S:a förvärvsarbetande	88,1	9,5	2,4	100	4 566

Personer som arbetar vid sidan av

De som arbetar vid sidan av en annan huvudaktivitet betraktas som förvärvsarbetande och ingår således i den gruppen då andelen förvärvsarbetande redovisas som en välfärdsindikator. Vid övriga redovisningar av arbetsförhållanden, till exempel arbetsmiljö, ingår de däremot inte.

Att arbeta vid sidan av är vanligast bland de yngsta och de äldsta, det vill säga det rör sig i stor utsträckning om studerande respektive pensionärer. Jämförelsevis fler kvinnliga studerande än manliga arbetar vid sidan av. Bland de pensionerade är förhållandena de motsatta, männen arbetar mer än kvinnorna. I förhållande till gruppens storlek är det en inte så liten andel av de arbetslösa som arbetar vid sidan av.

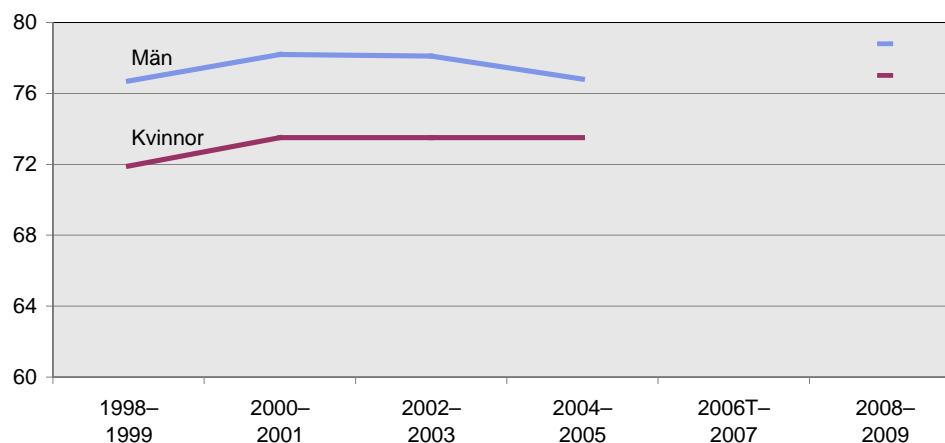
När det gäller arbeten vid sidan av rör det sig nästan uteslutande om deltidssarbeten och anställningarna förefaller vara tidsbegränsade i lika stor utsträckning som tillsvidareanställningar. Äldre arbetar företrädesvis i mer kvalificerade yrken medan yngre i stor utsträckning återfinns inom service, omsorg, kundservice och liknande.

Sysselsättningsindikatorer**Förvärvsarbetande**

Till gruppen förvärvsarbetande räknas de intervjupersoner som vid intervjuutidpunkten har ett arbete, antingen som anställd, egen företagare eller medhjälpande familjemedlem. Den största delen av de förvärvsarbetande har arbetet som huvudaktivitet, medan en mindre grupp har arbetet vid sidan av annan huvudaktivitet.

Andel förvärvsarbetande i befolkningen 16–64 år, ULF 1998–2009

Gainfully employed persons in the population

Andel förvärvsarbetande i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009*Gainfully employed persons in the population*

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	74,3	75,9	75,8	75,2	73,9	74,5	75,8	77,9
Män	76,7	78,2	78,1	76,8	76,8	76,6	77,6	78,8
Kvinnor	71,9	73,5	73,5	73,5	70,9	72,4	73,9	77,0

Av diagrammet ovan framgår att den skattade andelen förvärvsarbetande är högre efter omläggningen år 2008.

Eftersom andelen förvärvsarbetande varierar med konjunkturen måste eventuella förändringar bedömas utifrån konjunkturläget. Andelen förvärvsarbetande enligt ULF brukar därför jämföras med motsvarande andelar i AKU. ULF-resultaten har vanligen visat högre andel förvärvsarbetande än AKU. Nivåskillnaden har legat runt 1–2 procentenheter.

Med den nya definitionen av förvärvsarbetande från och med år 2008 finner man en större nivåskillnad än tidigare i förhållande till AKU. Det är framför allt förvärvsfrekvensen för kvinnor som är högre i ULF än i AKU. Det förefaller som att man med det nya upplägget i sysselsättningskomponenten fångar upp fler förvärvsarbetande kvinnor än tidigare.

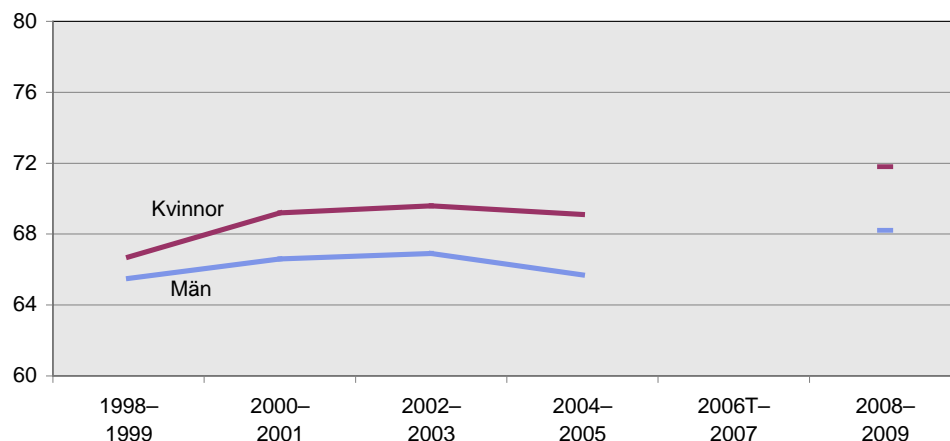
Förvärvsarbetande enligt ULF och AKU, 16–64 år, ULF 1998–2009

	Samtliga			Män			Kvinnor		
	ULF	AKU	Diff	ULF	AKU	Diff	ULF	AKU	Diff
1998–99	74,3	72,2	2,1	76,7	74,2	2,5	71,9	70,2	1,7
2000–01	75,9	74,7	1,2	78,2	76,6	1,6	73,5	72,9	0,6
2002–03	75,8	74,6	1,2	78,1	76,0	2,1	73,5	73,1	0,4
2004–05	75,2	73,7	1,5	76,8	75,5	1,3	73,5	71,8	1,7
2006T–07	75,8	75,1	0,7	77,6	77,4	0,2	73,9	72,7	1,2
2008–09	77,9	74,6	3,3	78,8	76,8	2,0	77,0	72,3	4,7

Eftersom sättet att fråga i sysselsättningskomponenten skiljer sig åt markant mellan åren 2008–09 och 2005 och tidigare, och eftersom sammansättningen av gruppen förvärvsarbetande förefaller ha påverkats av dessa förändringar, bör jämförelser göras med försiktighet.

Anställda

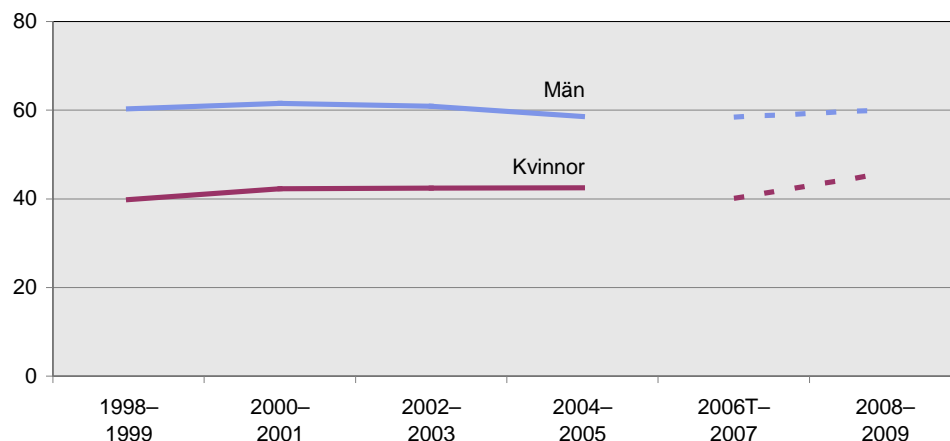
Anställda utgör huvuddelen av de förvärvsarbetande. Kvinnor är anställda i något högre grad än män, medan män är företagare i större utsträckning än kvinnor.

Andel anställda i befolkningen 16–64 år, ULF 1998–2009*Employed persons in the population***Andel anställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–09***Employed persons in the population*

	1998-99	2000-01	2002-03	2004-05	2006B	2006T	2006T-07	2008-09
Samtliga	66,1	67,9	68,3	67,4	65,6	66,2	67,8	70,0
Män	65,5	66,6	66,9	65,7	64,8	64,1	65,9	68,2
Kvinnor	66,7	69,2	69,6	69,1	66,3	68,5	69,8	71,8

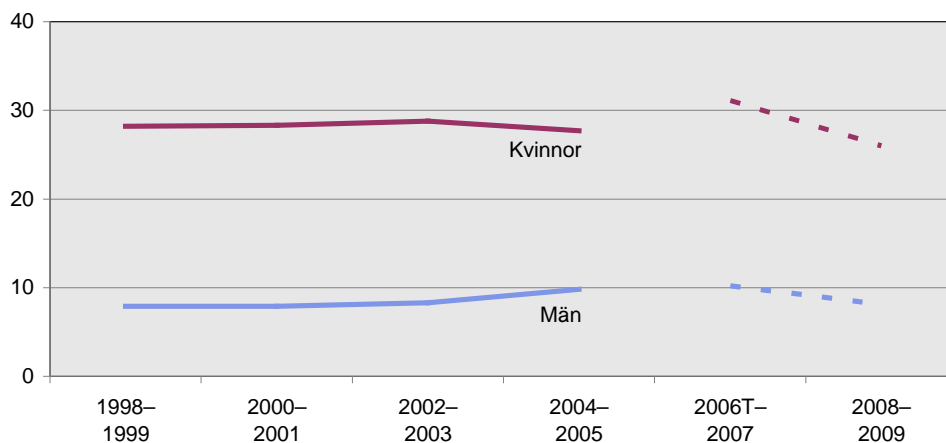
Av diagrammet ovan framgår att den skattade andelen anställda är högre efter omläggningen år 2008. Även i AKU har andelen anställda ökat under denna period, men inte lika mycket som i ULF. Skillnaden mellan ULF och AKU vad gäller andelen anställda har alltså ökat.

I diagrammen nedan redovisas andelen anställda uppdelat på undergrupperna heltids-, deltid- respektive tidsbegränsat anställda. Där framgår att fördelningen mellan andelen heltids- respektive deltidanställda har förändrats på så vis att åren 2008-09 uppvisar en något högre andel heltidsanställda respektive en något lägre andel deltidanställda jämfört med 2004-05. Andelen tidsbegränsat anställda av samtliga anställda förefaller ha minskat.

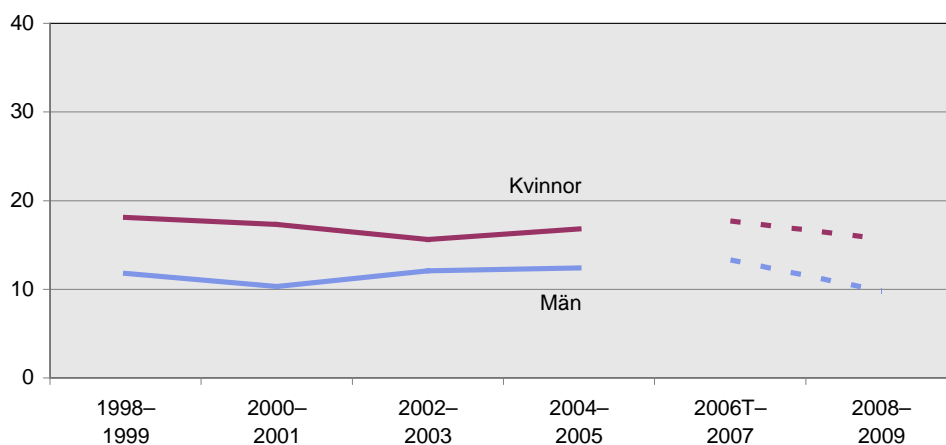
Andel heltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009*Full-time employees in the population*

Andel heltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009*Full-time employees in the population*

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	50,2	52,0	51,8	50,7	48,2	47,9	49,4	53,1
Män	60,3	61,5	60,9	58,6	56,7	56,6	58,4	60,1
Kvinnor	39,8	42,3	42,4	42,5	39,4	38,9	40,1	45,8

Andel deltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009*Part-time employees in the population***Andel deltidsanställda i befolkningen, 16–64 år, ULF 1998–2009***Part-time employees in the population*

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	17,9	17,9	18,4	18,6	18,3	20,6	20,5	16,9
Män	7,9	7,9	8,3	9,8	8,9	10,4	10,2	8,1
Kvinnor	28,2	28,3	28,8	27,7	28,0	31,0	31,1	26,0

Andel tidsbegränsat anställda av alla anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009*Temporary employees as part of all employees*

Andel tidsbegränsat anställda av alla anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009
Temporary employees as part of all employees

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	14,9	13,8	13,9	14,6	14,2	16,1	15,5	12,8
Män	11,8	10,3	12,1	12,4	10,5	14,4	13,3	9,8
Kvinnor	18,1	17,3	15,6	16,8	18,0	17,7	17,7	15,7

Skillnaderna i nivå när det gäller de olika indikatorerna för anställda har förmodligen sin förklaring både i omläggningen av sysselsättningskomponenten och i den allmänna konjunkturen. Jämförelser bör göras med försiktighet.

Socioekonomisk indelning (SEI)

De förändringar som gjorts i sysselsättningsavsnittet från och med år 2008 har även inneburit ändringar i sättet att fånga in de yrkesuppgifter som ligger till grund för kodning av socioekonomisk grupp. De förändringar som detta gett upphov till berör i första hand uppgift om yrkesställning samt hur studerande med arbete vid sidan av klassificeras.

Uppgift om yrkesställning (anställd/företagare/jordbrukare) inhämtas endast för personer som nu har arbete som huvudsaklig sysselsättning, personer som har arbete vid sidan om som man haft under minst 6 månader samt för personer som tidigare haft arbete som huvudsaklig sysselsättning.

Uppgifter om yrke som underlag för socioekonomisk grupp samlas i princip in för samtliga intervjupersoner. De som har arbete som huvudsaklig sysselsättning klassificeras efter det yrke de arbetar i vid intervjutillfället. Samma sak gäller de som inte har arbete som huvudsaklig sysselsättning, men som har ett arbete vid sidan av och haft detta i minst 6 månader. Om man inte arbetar just nu men tidigare haft arbete som huvudsaklig sysselsättning gäller frågan det arbete som varit det huvudsakliga under den yrkesverksamma tiden. Pensionärer klassificeras efter huvudsakligt arbete under yrkesverksam tid oavsett om de arbetar nu eller inte. För personer som inte arbetar och inte haft arbete som huvudsaklig sysselsättning bygger klassificeringen på det yrke som man med tanke på sin utbildning räknar sig till.

Den socioekonomiska indelning (en tresiffrig kod) som använts i ULF har egentligen bestått av två delar – den första siffran (100-talssiffran) anger anknytning till arbetsmarknaden (förvärsarbetande, studerande, pensionärer etc.) och de två följande anger inplacering i den socioekonomiska strukturen (arbetare, tjänstemän etc.). En första siffra i koden (100-talssiffran) som är jämförbar med tidigare års data kan inte längre åstadkommas. Tidigare frågade man om ett antal olika sysselsättningar och gjorde en prioritering utifrån hur många timmar som ägnades åt exempelvis studier respektive arbete. Nu får intervjupersonen själv tala om vad som är den huvudsakliga sysselsättningen och vilka frågor som ställs styrs av detta. Från och med 2008 är socioekonomisk grupp därför endast tvåsiffrig. Andra variabler får användas för att ange anknytning till arbetsmarknaden.

Studerande under 22 år klassificeras alltid som "studerande". Studerande 22 år och äldre som arbetar klassificeras efter det yrke de arbetar inom om

de arbetar minst 16 timmar per vecka. Övriga studerande klassificeras som "studerande". I tabellen nedan redovisas fördelningen på socioekonomisk grupp för män, kvinnor och olika åldersgrupper för åren före och efter omläggningen.

De ändringar som skulle kunna medföra förändringar i fördelningen på olika socioekonomiska grupper tycks inte ha påverkat resultaten i stort. För män exempelvis är fördelningen på socioekonomisk grupp i princip oförändrad medan det nya sättet att fånga in sysselsättningsuppgifter tycks ge något färre ej facklärdare arbetare och fler oklassificerade. Bland ungdomar 16–24 år är andelen studerande högre 2008–09 och andelen oklassificerade lägre. Detta beror sannolikt på att samtliga 16–22-åringar som angett studier som huvudsaklig syssla klassificerats som studerande från och med 2008 medan de tidigare, om de arbetade 16 timmar eller mer per vecka, skulle klassificeras efter sitt arbete (vilket inte alltid var möjligt att klassificera). Bland äldre (65–84 år) klassificeras något färre som ej facklärdare samtidigt som andelen oklassificerade ökat 2008–09 jämfört med tidigare. En förklaring till detta kan vara att vi 2008–09 fått in fler ofullständiga yrkesuppgifter bland dem som inte arbetar vid intervjutillfället.

Fördelning på socioekonomisk grupp åren 2000–2005 samt 2008–09. Män och kvinnor samt olika åldrar. Procent

	Arbetare		Tjänstemän			Företagare	Studerande	Oklassificerade	Summa
	Ej facklärdare	Facklärdare	Lägre	På mellannivå	Högre				
Män									
2000–01	18	19	8	16	12	12	10	4	100
2002–03	18	19	9	17	11	11	10	4	100
2004–05	19	19	9	17	12	11	10	4	100
2008–09	18	19	8	17	12	12	11	4	100
Kvinnor									
2000–01	26	11	17	18	9	6	11	3	100
2002–03	25	12	16	19	10	5	11	3	100
2004–05	26	12	17	20	9	5	11	3	100
2008–09	22	12	16	20	10	6	12	3	100
16–24 år									
2000–01	17	10	6	3	1	1	56	6	100
2002–03	19	9	4	3	1	1	57	5	100
2004–05	19	10	4	3	0	1	58	5	100
2008–09	16	11	4	2	1	1	63	2	100
25–44 år									
2000–01	20	16	13	19	14	7	8	3	100
2002–03	18	17	12	21	15	6	8	3	100
2004–05	20	16	12	22	15	7	7	3	100
2008–09	19	16	11	23	16	7	7	2	100
45–64 år									
2000–01	21	16	13	21	13	11	1	4	100
2002–03	20	16	14	22	13	10	1	4	100
2004–05	20	16	15	23	12	11	1	3	100
2008–09	21	17	13	23	13	10	1	3	100
65–74 år									
2000–01	30	15	17	15	6	14	0	2	100
2002–03	29	16	18	16	7	12	0	2	100
2004–05	31	16	17	17	6	10	0	2	100
2008–09	22	15	16	18	8	14	0	6	100

Bilaga 6 – Arbetsmiljö

Genom arbetsmiljöindikatorerna i ULF eftersträvas en beskrivning av intervjupersonernas såväl fysiska som psykosociala arbetsförhållanden.

Fram till år 2008 ställdes arbetsmiljöfrågorna till alla som hade ett förvärvsarbete, oavsett om det var deras huvudsakliga sysselsättning eller inte. Från och med år 2008 ställs arbetsmiljöfrågorna endast till personer som har *arbete som huvudaktivitet (huvudsakligen förvärvsarbetande)*. För de personer som endast arbetar *vid sidan av* en annan huvudaktivitet inhämtas inga arbetsmiljöuppgifter.

Flertalet arbetsmiljöfrågor ställs till såväl anställda som företagare. Undantag är bland annat vissa frågor som rör den psykosociala arbetsmiljön. Framför allt gäller det inflytandet över olika förhållanden, till exempel planering, arbetstider, semesterförläggning, samt hot mot anställningstryggheten. Dessa frågor ställs enbart till anställda.

För personer med mer än ett arbete avser frågorna enbart förhållandena på det huvudsakliga arbetet, inte eventuell bisyssla. Tidigare gällde beträffande personer som uppgav att de huvudsakligen drev ett företag men också hade en anställning att frågorna om inflytande gällde anställningen.

För ett stort antal arbetsmiljöfrågor använde man sig vid besöksintervjuerna av svarskort. Dessa frågor har vid anpassning till telefonintervju ofta omformulerats eller delats upp i delfrågor.

Jämförbarhet

Eftersom arbetsmiljöuppgifterna tidigare rörde samtliga förvärvsarbetande medan de från och med år 2008 enbart rör dem som har arbete som huvudaktivitet måste all jämförbarhet över tid ifrågasättas. Eftersom arbeten "vid sidan av" många gånger är enkla, tillfälliga arbeten kan denna selektion mycket väl ha inverkat på skattningarna av andelen förvärvsarbetande som utsätts för mer eller mindre olämpliga arbetsmiljöer. De olika arbetsmiljöindikatorerna tycks påverkas i olika hög grad av att de med arbete vid sidan av inte ingår.

Under insamlingsåren 2006–07 avvek frågeflödet i sysselsättningsavsnittet, och därmed även definitionen av förvärvsarbete, från såväl de tidigare som de senare årens definitioner. Därför jämförs här resultaten för åren 2008–09 med resultaten för 2005 och tidigare.

Arbetsmiljöindikatorer

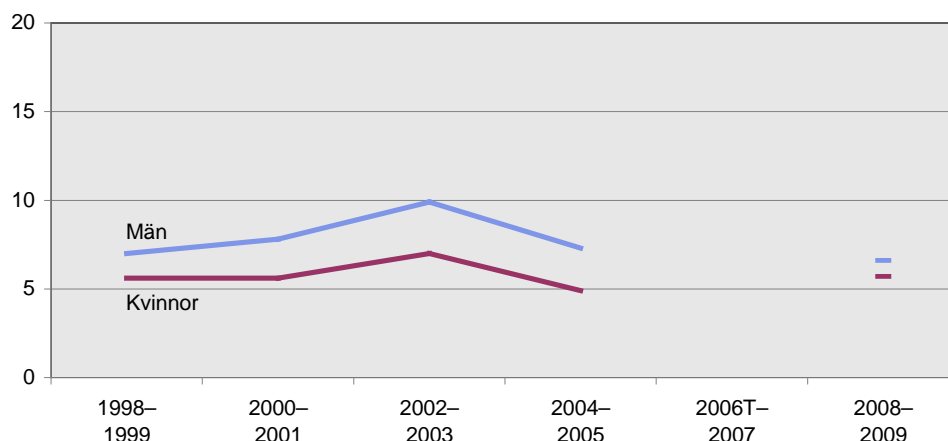
Olycksfall

"Har du råkat ut för något olycksfall i arbetet någon gång under de senaste 12 månaderna?"

Från och med år 2008 ställs frågan endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Frågan har omformulerats obetydligt.

Olycksfall i arbetet senaste året 16–64 år, ULF 1998–2009

Number of accidents at work in this last year

Olycksfall i arbetet senaste året, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009

Number of accidents at work in this last year

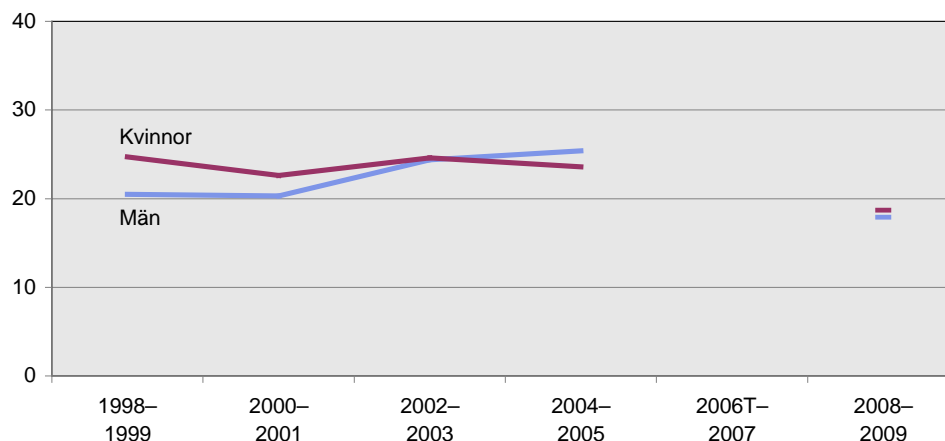
	1998-99	2000-01	2002-03	2004-05	2006B	2006T	2006T-07	2008-09
Samtliga	6,4	6,8	8,5	6,1	6,7	5,6	5,3	6,1
Män	7,0	7,8	9,9	7,3	7,7	6,5	6,0	6,6
Kvinnor	5,6	5,6	7,0	4,9	5,5	4,7	4,5	5,7

Skattningen av andelen av de förvärvsarbetande som har råkat ut för olycksfall i arbetet under det senaste året skiljer sig inte nämnvärt åt när man jämför åren 2004-05 med 2008-09. Jämförelser bör dock göras med försiktighet eftersom frågan från och med år 2008 ställs till en mindre grupp än tidigare.

Tunga lyft, dagligen

Indikatorn bygger på två frågor: "Behöver du lyfta tungt i ditt arbete?" Om ja: "Behöver du göra tunga lyft dagligen, någon gång per vecka eller mer sällan?"

Från och med år 2008 ställs frågorna endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Frågan har omformulerats. Tidigare formulering: "Kräver ditt arbete tunga lyft?" Om ja: "Dagligen/någon gång per vecka/mera sällan?"

Tunga lyft dagligen i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009*Heavy lifting in daily work***Tunga lyft dagligen i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009***Heavy lifting in daily work*

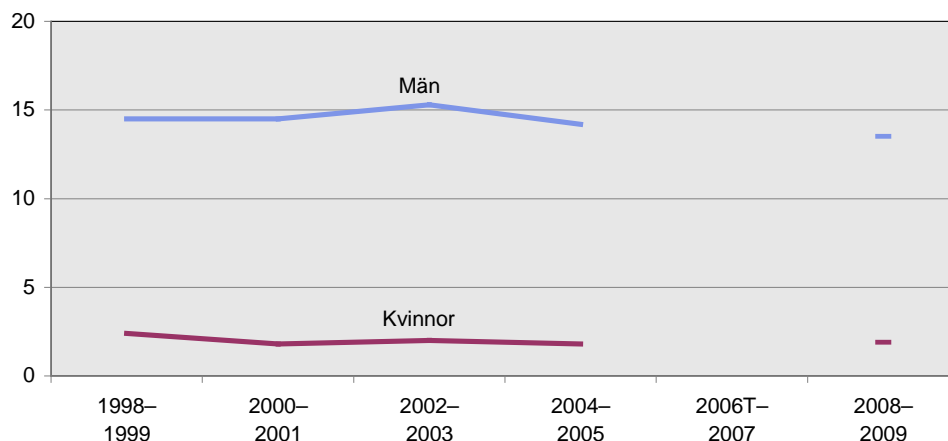
	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	22,4	21,4	24,5	24,5	22,3	21,1	21,1	18,3
Män	20,5	20,3	24,4	25,4	24,5	22,4	21,5	17,9
Kvinnor	24,7	22,6	24,6	23,6	19,9	19,6	20,6	18,7

Jämfört med år 2004–05 uppmättes 2008–09 klart lägre andelar av förvärvsarbetande som dagligen lyfter tungt i arbetet. Nivåsänkningen kan delvis bero på att endast huvudsakligen förvärvsarbetande ingår från och med år 2008, och arbeten vid sidan av annan huvudaktivitet kan tänkas kräva en jämförelsevis hög andel tunga lyft. Nivåsänkningen kan också hänföras till det nya ordvalet från och med år 2008. En tolkning är att "kräver ditt arbete" uppfattas som en fråga om vad som krävs på arbetsplatsen i stort och inte nödvändigtvis något som gäller respondenten själv, medan "behöver du" uppfattas som ett arbetsmoment som intervjupersonen själv måste utföra. Därmed kan det tänkas att en mindre andel svarar "ja".

2008–09 års skattningar bör inte jämföras med tidigare år.

Kraftiga skakningar och vibrationer*"Utsätts du för kraftiga skakningar eller vibrationer i ditt arbete?"*

Från och med år 2008 ställs frågan endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Oförändrad frågeformulering.

Kraftiga skakningar eller vibrationer i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009*Strong shaking or vibrations in work***Kraftiga skakningar eller vibrationer i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009***Strong shaking or vibrations in work*

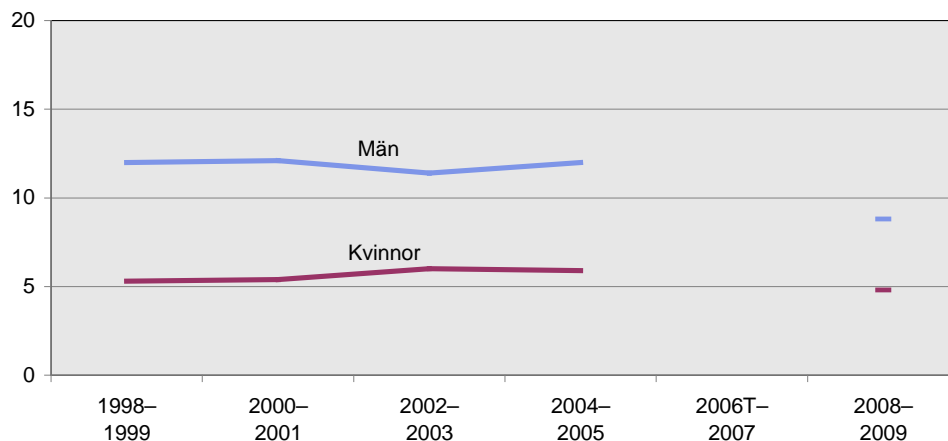
	1998-99	2000-01	2002-03	2004-05	2006B	2006T	2006T-07	2008-09
Samtliga	8,7	8,5	9,0	8,2	8,9	9,0	8,8	7,9
Män	14,5	14,5	15,3	14,2	15,2	15,6	15,1	13,5
Kvinnor	2,4	1,8	2,0	1,8	1,9	2,0	2,0	1,9

Skattningen av andelen av de förvärvsarbetande som utsätts för kraftiga skakningar eller vibrationer i arbetet skiljer sig inte nämnvärt åt när man jämför åren 2004-05 med 2008-09. Jämförelser bör dock göras med försiktighet eftersom frågan från och med år 2008 ställs till en mindre grupp än tidigare.

Buller i arbetet, hela tiden och öronbedövande.

Indikatorn bygger på tre frågor: "Är det bullrigt där du arbetar?" Om ja: "Bullrar det hela tiden eller bara ibland?" "Bullrar det öronbedövande?"

Från och med år 2008 ställs frågan endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Oförändrad frågeformulering.

Buller i arbetet, hela tiden och öronbedövande, 16–64 år, ULF 1998–2009*Noise in work, constant and ear numbing*

Buller i arbetet hela tiden och öronbedövande, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009

Noise in work, constant and ear numbing

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	8,8	8,9	8,9	9,0	9,6	9,0	8,9	6,9
Män	12,0	12,1	11,4	12,0	11,2	12,0	11,9	8,8
Kvinnor	5,3	5,4	6,0	5,9	7,7	5,7	5,6	4,8

Liksom då det gäller tunga lyft är det under år 2008–09 färre som uppger att de utsätts för buller på arbetet jämfört med 2004–05. Minskningen förefaller främst gälla männen. Eftersom unga män är en grupp som i hög grad utsätts för bullriga arbetsmiljöer kan begränsningen av målgruppen vara en förklaring till den lägre nivån.

2008–09 års skattningar bör inte jämföras med tidigare år.

Jäktigt och enformigt (tempoarbeta)

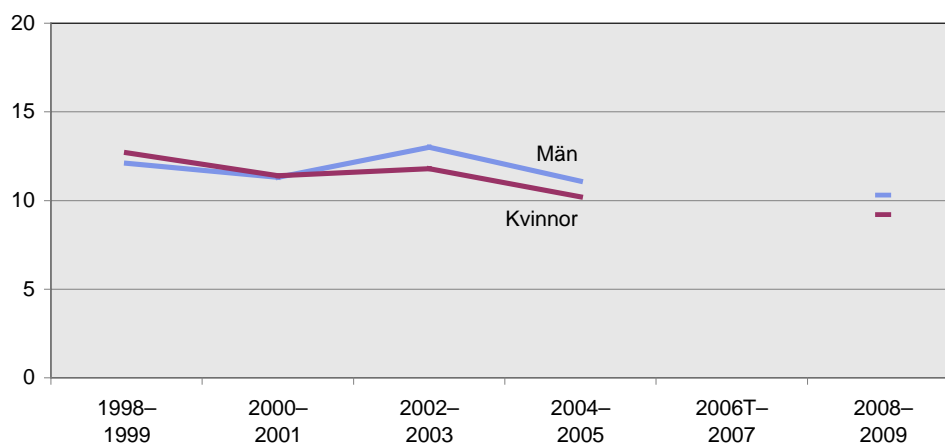
Indikatorn bygger på två frågor: "Är ditt arbete sådant att du ofta jobbar under tidspress?" "Är ditt arbete enformigt?"

Från och med år 2008 ställs frågorna endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Frågan om tidspress har omformulerats.

Tidigare formulering, frågan om tidspress: "Är ditt arbete jäktigt?"

Jäktigt och enformigt arbete (tempoarbeta), 16–64 år, ULF 1998–2009

Hectic and monotonous work

Jäktigt och enformigt arbete, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009

Hectic and monotonous work

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Båda könen	12,4	11,3	12,4	10,6	11,4	13,4	13,2	9,8
Män	12,1	11,3	13,0	11,1	12,2	13,9	13,4	10,3
Kvinnor	12,7	11,4	11,8	10,2	10,7	12,9	13,0	9,2

Frågorna om jäktiga och enformiga arbeten är vanligt förekommande indikatorer då man studerar negativ stress i arbetslivet. Eftersom frågorna från och med år 2008 ställs till en mindre grupp än tidigare, samt eftersom den första frågan i indikatorn, om tidspress, har omformulerats, bör jämförelser mellan åren 2004–05 och 2008–09 göras med försiktighet.

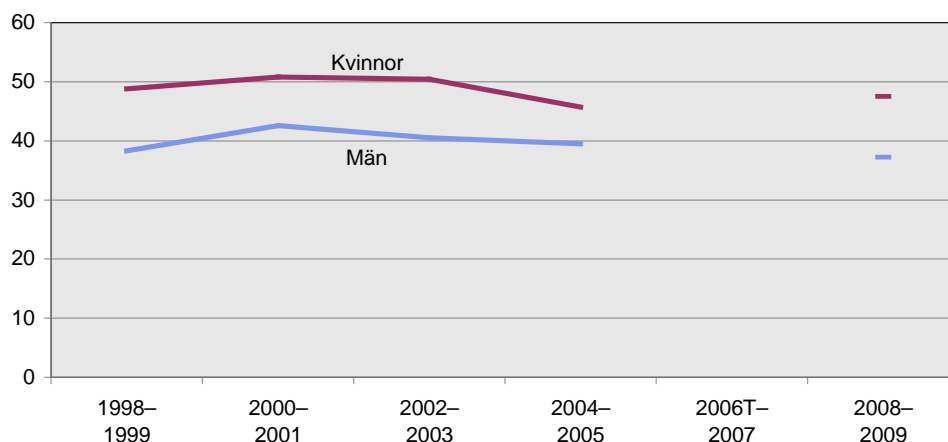
Psykiskt ansträngande arbete

"Är ditt arbete psykiskt ansträngande?"

Från och med år 2008 ställs frågan endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Obetydlig ändring i frågeformuleringen.

Psykiskt ansträngande arbete, 16–64 år, ULF 1998–2009

Psychologically straining work

Psykiskt ansträngande arbete, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009

Psychologically straining work

	1998-99	2000-01	2002-03	2004-05	2006B	2006T	2006T-07	2008-09
Samtliga	43,5	46,7	45,5	42,6	42,8	44,0	43,9	42,2
Män	38,3	42,6	40,5	39,5	38,6	38,0	38,0	37,2
Kvinnor	48,8	50,8	50,4	45,7	47,1	49,8	49,5	47,5

Begränsningen av målgruppen förefaller inte ha inverkat på skattningarna av andelen förvärvsarbetande som anser att deras arbeten är psykiskt ansträngande.

Eftersom frågan från och med år 2008 ställs till en mindre grupp än tidigare bör jämförelser göras med försiktighet.

Möjligheter att lära nya saker i arbetet

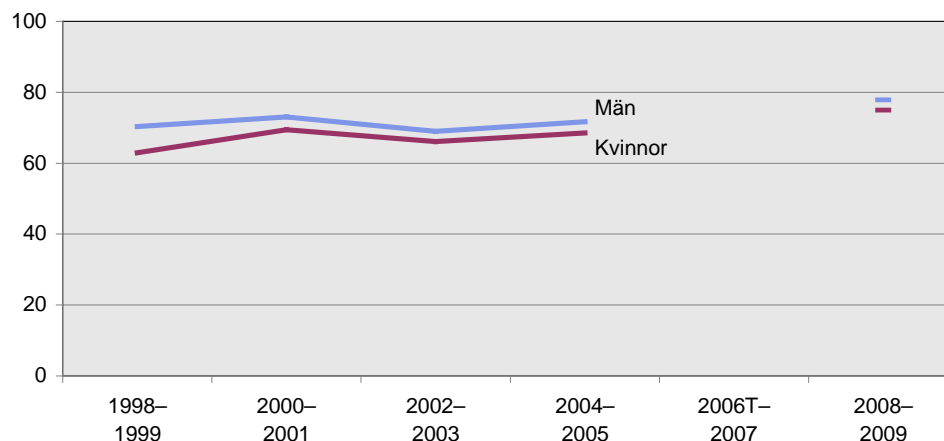
"Har du stora möjligheter att lära nya saker (i ditt arbete)?"

Från och med år 2008 ställs frågan endast till personer med arbete som huvudaktivitet. Frågan har förkortats.

Tidigare formulering: *"Är ditt arbete sådant att du har stora möjligheter att lära dig nya saker?"*

Möjligheter att lära nya saker i arbetet, 16–64 år, ULF 1998–2009

Opportunities to learn new things at work

Möjligheter att lära nya saker i arbetet, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande, 16–64 år, ULF 1998–2009

Opportunities to learn new things at work

	1998-99	2000-01	2002-03	2004-05	2006B	2006T	2006T-07	2008-09
Samtliga	66,6	71,2	67,5	70,1	71,9	70,8	71,2	76,4
Män	70,3	73,0	69,0	71,7	72,1	72,7	72,9	77,8
Kvinnor	62,9	69,4	66,1	68,5	71,7	68,9	69,6	74,9

Även om skattningarna även tidigare har varierat en hel del ligger andelarna för åren 2008–09 på en helt annan nivå än 2005 och tidigare. De avvikande resultaten gäller både kvinnor och män. Sannolikt har den förändrade målgruppen inneburit att de förvärvsarbetande som svarat på denna fråga i stor utsträckning har regelbundna tillsvidareanställningar. Sådana anställningar ger betydligt större möjligheter att utvecklas i arbetet än de arbeten som erbjuds de som arbetar vid sidan av. Eventuellt kan även omformuleringen av frågan ha påverkat andelarna.

2008–09 års skattningar bör inte jämföras med tidigare år.

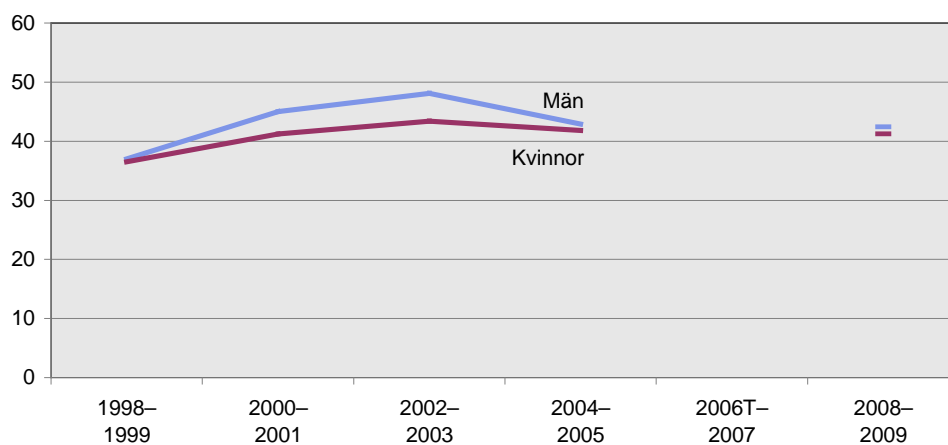
Omorganisation på arbetsplatsen

"Har det på din arbetsplats under de senaste 12 månaderna förekommit någon omorganisation?"

Från och med år 2008 ställs frågan endast till anställda som har arbete som huvudaktivitet. Oförändrad frågeformulering.

Omorganisation på arbetsplatsen senaste 12 månaderna, anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009

Working place reorganised during the last 12 months. Employees

Omorganisation på arbetsplatsen senaste 12 månaderna, andel av huvudsakligen förvärvsarbetande anställda, 16–64 år, ULF 1998–2009

Working place reorganised during the last 12 months. Employees

	1998–99	2000–01	2002–03	2004–05	2006B	2006T	2006T–07	2008–09
Samtliga	36,7	43,1	45,7	42,3	43,2	46,7	46,2	41,8
Män	37,0	45,0	48,1	42,9	42,4	48,0	47,2	42,4
Kvinnor	36,5	41,2	43,4	41,8	44,1	45,4	45,1	41,2

Skattningen av andelen anställda som haft någon omorganisation på sin arbetsplats under det senaste året ligger på i stort sett samma nivå under åren 2008–09 som 2004–05. Jämförelser bör dock göras med försiktighet eftersom frågan från och med år 2008 ställs till en mindre grupp än tidigare.

Bilaga 7 – Utbildning

I ULF används utbildning främst som en bakgrundsvariabel eller redovisningsgrupp, men på SCB:s hemsida redovisas 5 indikatorer. Dessa är utbildningsnivåerna förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning samt kursdeltagande respektive kursdeltagande på arbetstid under det senaste året.

Jämförbarheten

Vad det gäller de förändringar som ägt rum inom ULF under de senaste åren har metodbytet påverkat utbildningsområdet, medan integreringen av SILC inte har haft någon större inverkan. I och med metodbytet började man i stor utsträckning använda SCB:s utbildningsregister för att fastställa personers utbildningsnivå. Tidigare, vid besöksintervjuerna, fick intervjupersonen titta på ett svarskort för att säga vilken av de utbildningar som räknades upp där som var hans/hennes högsta avslutade utbildning. Svarskortet omfattade utbildningar på grundskole- och gymnasienivå. Samtliga intervjuade fick sedan frågor om de läst på komvux, universitetet eller någon annan utbildning som räknat på heltid varat minst två månader.

I och med övergången till telefonintervjuer började man att i första hand använda utbildningsregistret för att fastställa vilken utbildningsnivå intervjupersonen har. I telefonintervjuerna år 2006 och 2007 informerades intervjupersonen om att: *”Uppgifter om din högsta avslutade utbildning hämtar vi från register, men jag vill ställa några kompletterande frågor för att fånga in utbildningar som inte finns med där.”* Efter det följer frågor om studier på komvux och universitetet.

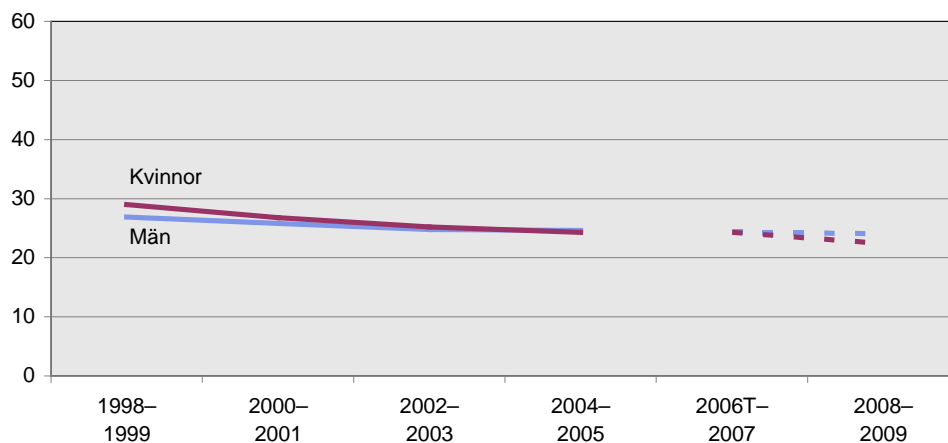
Från och med år 2008 används följande frågeformulering: *”Hos oss på SCB finns ett register över hela svenska befolkningen och där står att din högsta utbildning är [...]. Stämmer det?”* Enbart de som svarar att uppgiften inte stämmer, och de som inte finns med i utbildningsregistret, får frågor där man steg för steg kartlägger hans/hennes utbildningsbakgrund. Övriga får endast en kompletterande fråga: *”Har du dessutom (utöver de utbildningar vi just pratat om) gått någon skol- eller yrkesutbildning som räknat på heltid varat minst två månader?”*

För de olika utbildningsnivåerna har det alltså skett en förändring i hur insamlingen av informationen sker. De frågor som rör kursdeltagande har fått delvis ny formulering.

Högst förgymnasial utbildning

I ULF klassificeras utbildning enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2000). Högst förgymnasial utbildning avser personer som har avslutad grundskoleutbildning som högsta formella utbildning. Här inkluderas även personer som läst på gymnasiet men som inte har en avslutad gymnasieexamen eller inte har fått ut ett slutbetyg. Bland äldre personer finns även de som har folkskola eller realskola som sin högsta utbildning. Förgymnasial utbildning kan alltså innebära olika saker, bland annat beroende på intervjupersonens ålder.

I diagrammet redovisas andelen individer 16–84 år som har förgymnasial utbildning som sin högsta utbildningsnivå.

Förgymnasial utbildning*Compulsory education*

Det syns inga effekter av metodbytet avseende andelen av befolkningen som har en förgymnasial utbildning. Man bör dock vara medveten om att en ändring av hur materialet samlas in, från att man tidigare ställde frågor kring utbildningsnivå och nu i första hand bygger på registeruppgifter, har skett.

Förgymnasial utbildning

Compulsory education

	Förgymnasial utbildning							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	28,0	26,3	25,0	24,4	23,9	24,7	24,3	23,2
Alla män 16–84 år	26,9	25,8	24,8	24,6	24,2	24,4	24,3	24,1
Alla kvinnor 16–84 år	29,0	26,8	25,2	24,3	23,5	25,0	24,3	22,4
Ålder								
16–24 år	43,7	44,6	45,9	47,0	50,0	52,2	53,3	54,0
25–34 år	8,5	7,4	5,7	6,2	6,8	9,2	8,5	6,8
35–44 år	11,0	10,8	8,5	8,2	8,0	7,3	7,4	5,6
45–54 år	19,5	15,8	15,5	13,2	11,3	12,0	11,1	11,5
55–64 år	33,3	29,7	25,8	24,8	24,5	24,6	23,2	20,1
65–84 år	54,2	51,9	50,5	48,0	44,1	46,0	45,0	40,7
16–24 år								
Män	43,1	43,4	46,2	48,0	47,2	51,4	52,9	55,4
Kvinnor	44,3	45,8	45,6	46,0	53,1	53,1	53,7	52,4
25–34 år								
Män	9,3	7,5	5,8	6,1	8,9	7,5	7,8	7,6
Kvinnor	7,8	7,3	5,6	6,4	4,4	11,2	9,3	6,0
35–44 år								
Män	11,2	13,4	9,5	9,6	11,0	8,7	8,7	6,1
Kvinnor	10,8	8,1	7,5	6,6	5,0	6,1	6,1	5,0
45–54 år								
Män	21,5	18,2	18,5	16,2	13,3	11,9	11,6	13,8
Kvinnor	17,5	13,3	12,4	10,3	9,3	12,2	10,6	9,2
55–64 år								
Män	34,2	30,8	27,7	25,4	26,8	29,5	27,5	22,6
Kvinnor	32,3	28,6	23,8	24,1	22,2	19,6	18,9	17,5
65–84 år								
Män	48,2	47,3	46,4	45,4	41,4	41,3	41,3	39,9
Kvinnor	59,0	55,5	53,9	50,2	46,3	50,0	48,3	41,4
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	27,4	26,6	24,5	24,6	24,8	24,7	24,1	24,0
Män	24,0	22,8	22,4	24,4	27,4	21,7	22,6	22,5
Kvinnor	30,6	30,1	26,3	24,7	22,7	27,8	25,7	25,4
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	28,0	26,2	25,1	24,3	23,5	24,7	24,4	23,0
Män	27,3	26,2	25,2	24,4	23,5	24,8	24,6	24,4
Kvinnor	28,8	26,3	25,0	24,1	23,6	24,6	24,1	21,7
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Män	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kvinnor	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eftergymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	36,0	33,8	32,6	32,0	31,2	29,4	29,3	27,2
Män	34,9	32,3	32,0	31,9	29,5	29,5	29,3	27,2
Kvinnor	37,2	35,4	33,2	32,0	33,2	29,3	29,4	27,2
Samtliga tjänstemän								
Alla	12,3	11,2	10,2	8,8	6,8	10,0	9,0	8,1
Män	9,8	10,3	8,6	6,6	7,3	9,0	8,1	7,9
Kvinnor	14,5	12,0	11,6	10,6	6,5	10,8	9,9	8,4

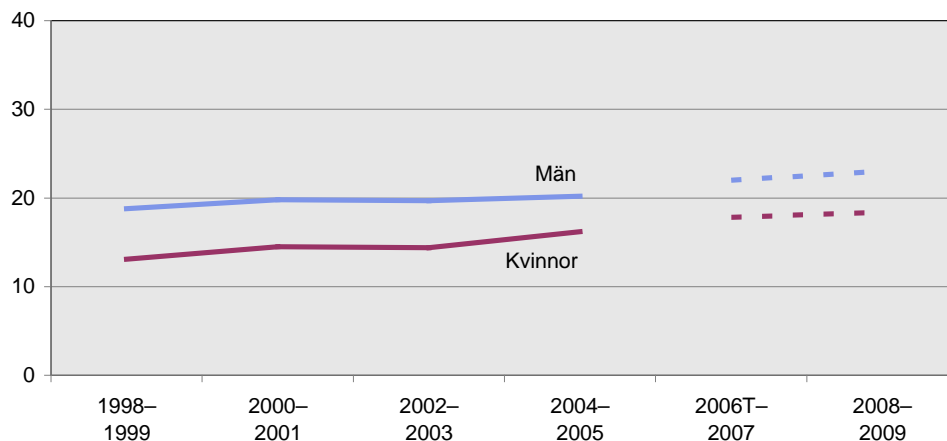
Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Gymnasial utbildning 3 år eller längre

Gymnasial utbildning avser personer vars högsta utbildning är en gymnasieutbildning om 3 eller 4 år (4-åriga gymnasieutbildningar fanns innan år 1994).

Gymnasial utbildning 3 år eller längre

Upper secondary education

Trenden är att allt fler har en 3-årig gymnasieutbildning. Det hör samman med att de 2-åriga utbildningar som tidigare fanns togs bort år 1994, och därmed har allt fler en gymnasieutbildning om 3 år. Det går inte att se några tydliga effekter av metodbytet. Man bör dock vara medveten om att en ändring har skett avseende hur materialet samlas in.

Gymnasial utbildning 3 år eller längre*Upper secondary education*

	Gymnasial utbildning 3 år eller längre							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	15,9	17,1	17,0	18,2	19,3	20,0	19,9	20,7
Alla män 16–84 år	18,8	19,8	19,7	20,2	23,5	22,1	22,0	23,0
Alla kvinnor 16–84 år	13,1	14,5	14,4	16,2	15,2	17,9	17,8	18,4
Ålder								
16–24 år	34,9	41,1	34,5	36,5	35,3	33,1	33,0	36,1
25–34 år	18,6	19,7	24,3	28,8	32,3	35,1	34,7	36,3
35–44 år	13,6	14,2	15,9	14,8	14,7	16,7	17,4	18,8
45–54 år	13,9	13,6	12,5	13,5	14,4	12,7	13,1	14,2
55–64 år	12,1	11,7	11,6	13,2	16,4	15,1	14,3	13,7
65–84 år	7,2	8,5	8,1	7,6	7,5	11,7	11,2	10,8
16–24 år								
Män	37,2	42,8	37,5	39,8	41,2	34,7	34,9	35,5
Kvinnor	32,4	39,3	31,4	33,0	28,9	31,4	30,9	36,7
25–34 år								
Män	18,2	19,5	25,9	28,8	38,1	35,8	36,3	40,4
Kvinnor	19,0	19,8	22,6	28,8	26,0	34,3	32,9	31,9
35–44 år								
Män	15,0	14,4	15,4	12,0	11,7	12,8	12,8	17,8
Kvinnor	12,2	14,0	16,3	17,8	17,6	20,3	21,7	19,7
45–54 år								
Män	17,4	16,3	14,1	15,3	17,0	12,8	13,5	14,6
Kvinnor	10,4	10,7	10,8	11,8	11,8	12,6	12,7	13,8
55–64 år								
Män	17,8	17,5	15,6	18,4	22,3	20,2	18,8	17,1
Kvinnor	5,9	6,0	7,5	7,7	10,5	10,0	9,8	10,1
65–84 år								
Män	10,8	13,2	13,0	11,4	13,6	18,4	18,1	16,4
Kvinnor	4,3	4,8	4,2	4,5	2,5	5,9	5,3	5,9
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	21,5	23,3	22,3	22,4	23,5	23,2	22,7	22,4
Män	24,1	26,3	24,2	22,7	25,7	27,1	25,1	25,3
Kvinnor	18,9	20,5	20,7	22,2	21,8	19,0	20,2	19,7
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	15,1	16,2	16,1	17,5	18,7	19,5	19,4	20,5
Män	18,0	18,9	19,0	19,9	23,3	21,3	21,5	22,7
Kvinnor	12,2	13,6	13,3	15,1	14,1	17,7	17,4	18,2
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gymnasial								
Alla	35,1	37,1	39,8	42,3	43,8	44,5	44,2	47,3
Män	40,3	41,8	44,6	45,1	49,1	46,8	46,8	50,6
Kvinnor	29,6	32,1	34,8	39,3	37,6	41,9	41,3	43,7
Eftergymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	16,3	17,7	21,4	23,0	23,2	24,5	24,7	27,5
Män	19,8	20,3	24,8	24,9	27,1	26,5	26,8	30,1
Kvinnor	12,9	15,2	18,0	21,1	18,8	22,4	22,4	24,6
Samtliga tjänstemän								
Alla	16,0	16,2	14,2	15,0	16,8	19,1	18,3	16,0
Män	19,7	20,4	16,8	17,4	21,2	21,7	20,9	19,2
Kvinnor	12,5	12,5	11,9	12,9	13,3	16,9	16,1	13,4

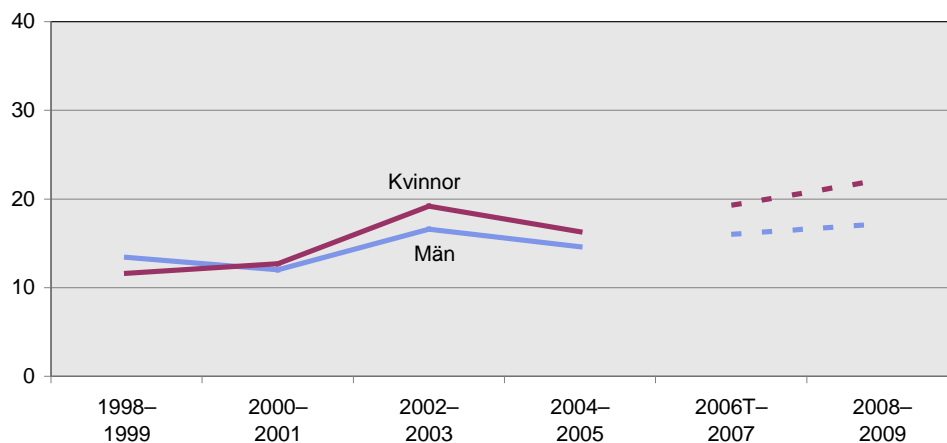
Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre

Den eftergymnasiala utbildningen kan delas in i kort respektive lång högstskoleutbildning, där en kort utbildning avser högst 2 års studier på högstskolenivå medan den längre utbildningen varar i minst 3 år. De individer som har en licentiat- eller doktorsutbildning räknas i gruppen eftergymnasial utbildning 3 år eller längre och särredovisas inte.

Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre

Post-secondary education

Trenden är att en allt större del av befolkningen har en eftergymnasial utbildning. Denna utveckling har varit tydlig sedan högskolan byggdes ut kraftigt under 1990-talet. De ökande andelarna i tabellen nedan beror troligen på detta, snarare än att de skulle vara en följd av metodbytet. Skillnaderna är heller inte signifikanta. Man bör dock vara medveten om att en ändring har skett avseende hur materialet samlas in.

Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre

Post-secondary education

	Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre							
	1998–1999	2000–2001	2002–2003	2004–2005	2006B	2006T	2006T–2007	2008–2009
Samtliga 16–84 år	12,5	12,3	17,9	15,5	16,4	17,5	17,7	19,7
Alla män 16–84 år	13,4	12,0	16,6	14,6	13,4	15,7	16,0	17,2
Alla kvinnor 16–84 år	11,6	12,7	19,2	16,3	19,4	19,2	19,3	22,2
Ålder								
16–24 år	3,2	1,6	4,0	1,4	0,3	2,3	1,9	2,2
25–34 år	17,0	18,4	31,4	26,5	29,3	30,1	30,9	35,1
35–44 år	16,4	15,7	21,0	21,2	24,8	23,3	22,8	28,8
45–54 år	17,6	16,7	22,7	17,8	17,9	21,2	21,0	20,6
55–64 år	11,8	13,3	17,3	16,7	15,1	18,7	18,9	19,3
65–84 år	6,8	6,5	8,8	8,0	9,9	8,1	9,8	12,6
16–24 år								
Män	2,5	1,3	2,9	0,7	0,5	1,4	1,3	1,4
Kvinnor	4,0	1,8	5,2	2,1	0,0	3,3	2,6	3,0
25–34 år								
Män	16,7	16,7	26,7	21,3	21,8	27,7	27,0	29,0
Kvinnor	17,4	20,1	36,5	31,8	37,4	33,1	35,5	41,7
35–44 år								
Män	17,7	14,3	20,0	20,1	20,6	20,6	20,4	24,4
Kvinnor	15,1	17,1	22,0	22,2	29,0	25,8	24,9	33,2
45–54 år								
Män	19,3	15,5	20,2	17,5	14,1	19,8	19,1	17,9
Kvinnor	16,0	17,9	25,2	18,1	21,8	22,5	22,9	23,3
55–64 år								
Män	10,4	13,7	16,2	17,4	11,7	15,0	16,6	17,5
Kvinnor	13,4	12,8	18,3	15,9	18,4	22,3	21,2	21,1
65–84 år								
Män	10,4	7,8	10,4	8,6	9,9	7,7	10,0	12,4
Kvinnor	3,9	5,4	7,6	7,5	9,8	8,4	9,6	12,8
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	14,6	11,3	21,6	18,4	17,3	15,5	17,5	20,9
Män	16,2	12,5	22,3	18,5	15,3	15,1	17,9	18,5
Kvinnor	13,1	10,1	21,0	18,4	18,9	15,9	17,1	23,2
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	12,2	12,5	17,3	15,1	16,3	17,7	17,7	19,5
Män	13,0	11,9	15,8	14,1	13,0	15,8	15,7	17,0
Kvinnor	11,3	13,1	18,9	16,0	19,6	19,7	19,7	22,0
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gymnasial								
Alla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Män	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kvinnor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eftergymnasial								
Alla	46,8	44,7	55,6	47,5	51,4	57,5	57,7	59,8
Män	50,5	44,4	53,6	48,0	48,0	55,0	55,8	56,7
Kvinnor	43,3	44,9	57,3	47,1	54,0	59,7	59,3	62,5
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	0,9	0,9	1,5	1,9	2,0	1,9	1,9	2,9
Män	0,6	0,8	1,6	1,5	1,4	1,2	1,6	2,7
Kvinnor	1,1	1,0	1,5	2,3	2,7	2,5	2,2	3,2
Samtliga tjänstemän								
Alla	27,1	26,5	35,4	32,1	34,8	36,7	36,9	39,4
Män	30,1	27,1	34,2	32,8	31,9	36,3	36,4	36,9
Kvinnor	24,3	26,0	36,4	31,5	37,2	37,1	37,3	41,6

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Kursdeltagande senaste året

Fram till och med år 2005 användes frågan: "Nästa fråga gäller deltagande i olika slags utbildningar eller kurser. Här ser du en lista med olika arrangörer och utbildningar. Deltog du i någon utbildning eller kurs under 2004? Räkna även med kurser och utbildningar på arbetstid samt kortare hobbykurser och liknande." Som stöd fick intervjupersonen titta på ett svars kort där olika utbildningstyper och kursanordnare fanns uppräknade. Denna fråga användes även under de besöksintervjuer som gjordes under första delen av år 2006. Under året kortades utbildningsavsnittet ner för att minska den totala intervjutiden. Den frågeställning som användes vid besöksintervjuerna resterande delen av 2006 var: "Deltog du i någon utbildning eller kurs under (de senaste två terminerna), som anordnades av något studieförbund eller genom arbetsgivaren"?

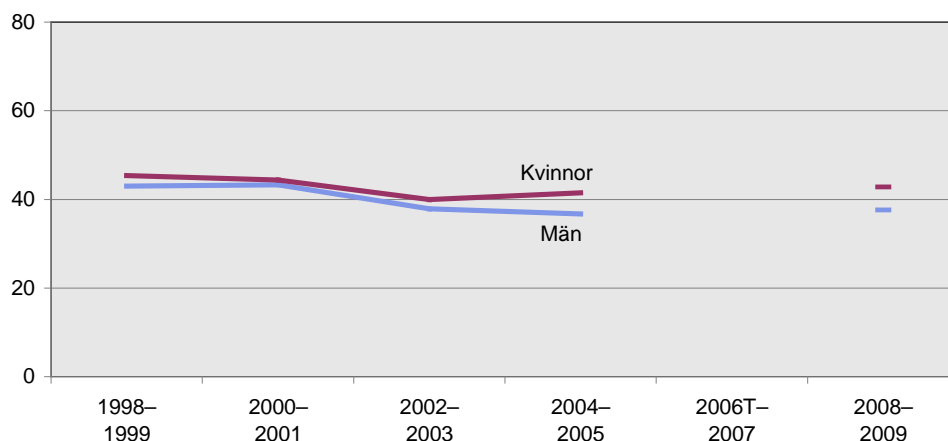
I telefonintervjuerna år 2006 och 2007 formulerades frågan som följer: "Nästa fråga handlar om deltagande i olika slags utbildningar eller kurser under (de senaste två terminerna). Vi avser då alla typer av utbildningar, även hobbykurser och kurser som arbetet anordnar. Deltog du i någon utbildning eller kurs under (de senaste två terminerna)"?

Från och med år 2008 är formuleringen något annorlunda: "Om du tänker på alla typer av studier och kurser – vanliga skolor, utbildningar och kurser inom yrkeslivet samt kurser för nöje eller hobbyverksamhet – deltog du i något sådant under de två senaste terminerna, dvs. under (de senaste två terminerna)?"

Eftersom frågan ändrades under året 2006, så finns inga uppgifter för åren 2006–07. Av de uppgifter som finns för åren till och med 2005 samt för 2008–09 går det inte att se några effekter av metodbytet och ändringen i frågan. Andelen individer som deltagit i någon kurs varierar mellan åren, men det går inte att se att det skulle vara något annat än vanlig årsvariation.

Kursdeltagande senaste året

Course participation in the last year

Kursdeltagande senaste året

Course participation in the last year

	Kursdeltagande senaste året							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	44,2	43,8	38,9	39,1	.	.	.	40,2
Alla män 16–84 år	43,0	43,3	37,9	36,7	.	.	.	37,6
Alla kvinnor 16–84 år	45,4	44,4	40,0	41,5	.	.	.	42,8

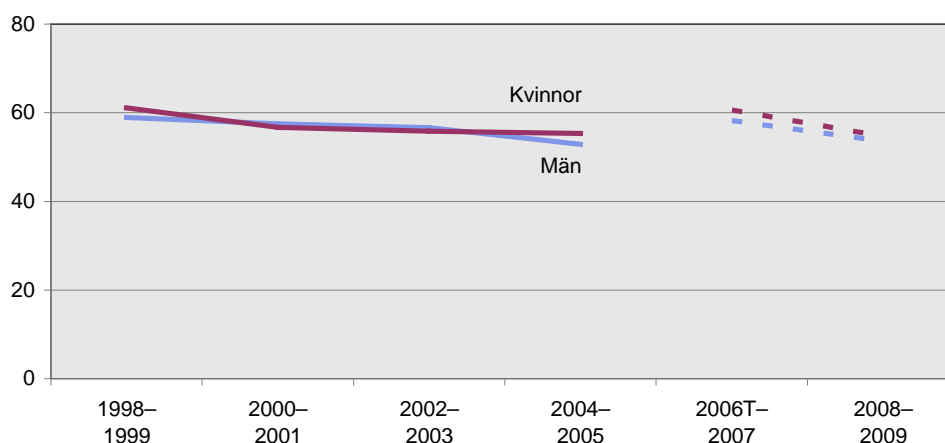
Kursdeltagande senaste året på arbetstid

Frågan om kursdeltagande på arbetstid ställs endast till anställda. "Har du under de senaste 12 månaderna deltagit i någon kurs eller utbildning som anordnats på arbetstid"? Frågeformuleringen har varit densamma under de senaste åren.

Det går inte att se några effekter av metodbytet. Resultatet för år 2008–09 är något lägre än många av de tidigare åren, men det gäller även för 2004–05 och kan vara normal årsvariation.

Kursdeltagande senaste året

Course participation in the last year during working hours

Kursdeltagande senaste året på arbetstid

Course participation in the last year during working hours

	Kursdeltagande på arbetstid senaste året							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	60,0	57,1	56,2	54,1	59,3	59,4	59,4	54,1
Alla män 16–84 år	58,9	57,5	56,6	52,9	57,8	58,0	58,2	53,6
Alla kvinnor 16–84 år	61,1	56,7	55,8	55,3	60,9	60,7	60,6	54,7

Bilaga 8 – Medborgerliga aktiviteter

Avsnittet medborgerliga aktiviteter omfattar frågor om medlemskap och aktivt deltagande i politiska partier och fackliga organisationer, intresse för politik samt individers förmåga att överklaga ett myndighetsbeslut.

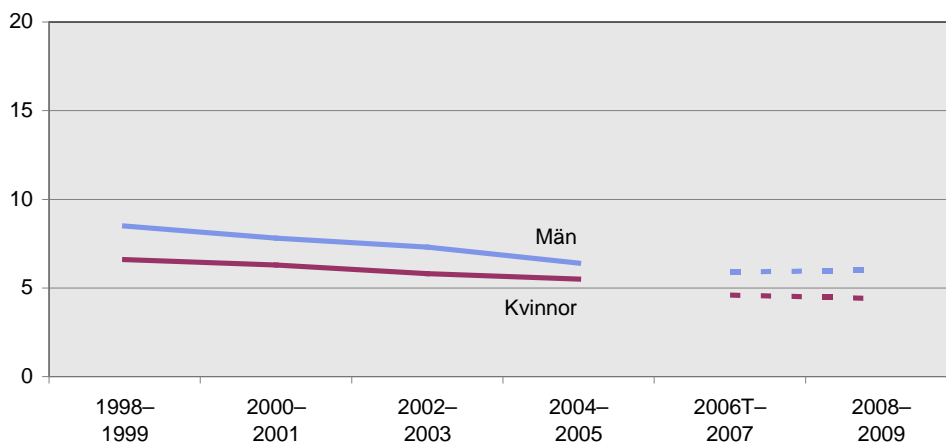
Medlem i politiskt parti

Till och med år 2007 användes frågan: "Är du medlem i något politiskt parti (även politiskt ungdomsförbund eller kvinnoförbund)?" för att undersöka medlemskap i politiska partier. Från och med år 2008 är frågan delvis omformulerad: "Är du medlem i något politiskt parti?" Intervjuarinstruktionen, som intervjuaren använder om intervjupersonen undrar något över frågan, är från och med år 2008: "Även ungdomsförbund/kvinnoförbund".

Andelen som uppger att de är medlemmar tycks opåverkad av insamlingsmetoden: såväl vid telefon- som besöksintervjuerna år 2006, liksom år 2008, ligger andelen för hela befolkningen inom intervallet 5,2 till 5,3 procent. Det finns heller inga statistiskt säkerställda skillnader mellan olika köns- eller åldersgrupper. Inte heller den ändring som gjordes i frågan mellan år 2007 och 2008 har medfört någon signifikant förändring av andelen partimedlemmar. Det gäller såväl befolkningen som helhet som grupperna kvinnor och ungdomar, vilka är de som främst bör påverkas av den ändrade frågeformuleringen. Frågan är dock delvis förändrad, varför jämförelser över tid bör göras med försiktighet.

Medlem i politiskt parti

Member of a political party

Medlem i politiskt parti
Member of a political party

	Medlem i politiskt parti							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	7,5	7,0	6,5	6,0	5,2	5,2	5,2	5,2
Alla män 16–84 år	8,5	7,8	7,3	6,4	6,3	5,8	5,9	6,0
Alla kvinnor 16–84 år	6,6	6,3	5,8	5,5	4,1	4,6	4,6	4,4
Ålder								
16–24 år	4,1	3,5	3,8	3,9	4,2	4,5	3,8	3,7
25–34 år	2,4	2,2	1,7	2,1	1,9	3,1	2,9	2,9
35–44 år	4,3	4,5	3,7	3,4	3,8	2,6	2,8	3,3
45–54 år	7,8	6,9	6,1	6,3	3,7	4,7	4,9	4,7
55–64 år	12,3	10,4	9,9	8,6	6,8	6,8	7,0	5,9
65–84 år	13,8	13,4	13,0	10,5	9,9	9,0	9,2	9,5
16–24 år								
Män	3,5	3,2	3,4	5,0	5,5	6,3	5,2	4,8
Kvinnor	4,9	3,9	4,2	2,8	2,8	2,6	2,3	2,6
25–34 år								
Män	3,0	2,9	1,9	2,4	2,0	3,3	3,4	4,1
Kvinnor	1,8	1,5	1,5	1,8	1,9	2,8	2,3	1,5
35–44 år								
Män	5,3	5,3	4,5	3,4	5,5	2,5	3,0	3,5
Kvinnor	3,4	3,8	2,8	3,5	2,1	2,8	2,6	3,2
45–54 år								
Män	9,1	7,2	7,1	6,5	3,8	2,4	3,5	5,1
Kvinnor	6,5	6,5	5,0	6,0	3,6	7,0	6,3	4,2
55–64 år								
Män	13,7	11,6	10,8	8,4	8,3	9,1	8,5	6,4
Kvinnor	10,8	9,2	9,0	8,9	5,3	4,4	5,5	5,5
65–84 år								
Män	16,8	16,1	15,6	12,4	12,3	11,1	11,5	11,2
Kvinnor	11,4	11,3	10,9	8,9	7,9	7,3	7,3	8,0
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	4,3	3,1	4,6	4,5	3,3	2,6	3,0	3,1
Män	4,9	3,5	5,0	5,1	5,2	2,6	3,0	3,5
Kvinnor	3,6	2,8	4,3	3,9	1,7	2,7	2,9	2,6
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	8,0	7,6	6,9	6,2	5,6	5,6	5,6	5,6
Män	9,0	8,4	7,6	6,6	6,5	6,4	6,4	6,4
Kvinnor	7,0	6,9	6,1	5,8	4,6	4,9	4,8	4,8
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	8,6	7,4	7,8	5,8	4,8	6,0	5,8	5,7
Män	9,7	8,9	9,4	5,9	4,3	6,9	6,8	7,2
Kvinnor	7,6	5,9	6,3	5,6	5,3	5,1	4,8	4,2
Gymnasial								
Alla	6,8	6,9	6,0	6,1	5,4	4,5	4,7	4,7
Män	8,0	7,2	6,5	6,7	8,0	4,9	5,4	5,3
Kvinnor	5,7	6,5	5,4	5,3	2,4	4,0	4,0	4,1
Eftergymnasial								
Alla	7,6	7,0	6,3	6,0	5,2	5,8	5,7	5,5
Män	8,2	7,6	6,7	6,4	5,1	6,4	6,0	6,1
Kvinnor	6,9	6,4	6,0	5,7	5,3	5,2	5,3	5,0
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	6,6	5,8	6,3	5,5	4,8	4,2	4,3	4,5
Män	7,3	6,7	7,4	5,6	6,0	4,4	4,5	5,1
Kvinnor	6,0	5,0	5,2	5,4	3,6	4,0	4,0	3,8
Samtliga tjänstemän								
Alla	7,5	7,5	6,5	6,3	5,3	5,7	5,7	5,2
Män	8,5	8,1	7,0	6,8	6,5	6,2	6,2	5,4
Kvinnor	6,5	7,1	6,2	5,9	4,4	5,2	5,2	5,0

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året

Mellan åren 1986–2007 ställdes frågan: "Har du varit på något möte eller sammankomst med något politiskt parti (även politiskt ungdomsförbund eller kvinnoförbund) under de senaste 12 månaderna?"

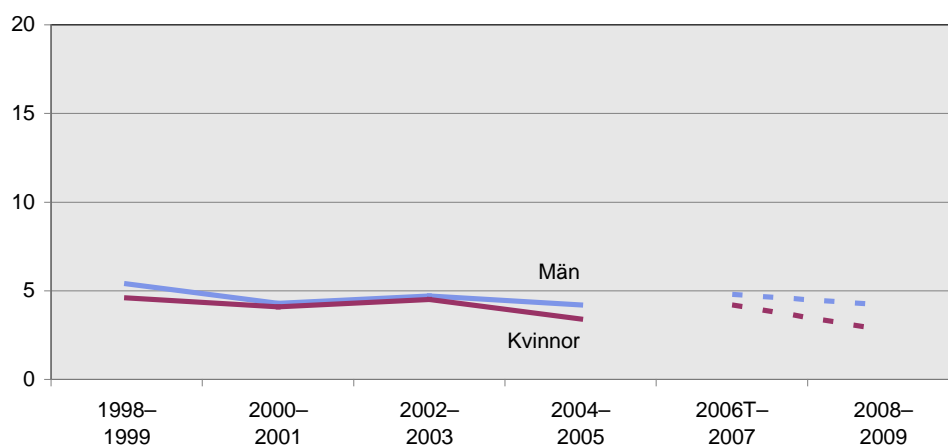
En jämförelse mellan telefon- och besöksintervjuerna år 2006 visar inga signifikanta skillnader mellan urvalsgrupperna. Inte heller om man (för att få ett större underlag för jämförelsen) jämför åren 2004–05 och 2007 finns några signifikanta skillnader.

Från och med år 2008 är frågan formulerad "Har du under de senaste 12 månaderna varit på något möte eller arrangemang som något politiskt parti anordnat"? Intervjuarinstruktion: "Även ungdomsförbund/kvinnoförbund".

En jämförelse mellan år 2007 och 2008, då frågeformuleringen ändrades, visar att andelen kvinnor som uppger att de varit på ett möte arrangerat av ett politiskt parti är signifikant lägre år 2008 jämfört med år 2007. Det är alltså möjligt att borttagandet av "även ungdomsförbund/kvinnoförbund" från frågan får en effekt på just kvinnor. Alternativt är det en verklig skillnad som inte beror på den förändrade frågan. Andelen som svarar ja på frågan har ju minskat över tid. Eftersom det är osäkert om skillnaderna i resultat över tid beror på den förändrade frågeformuleringen eller på en verklig minskning som inte påverkats av hur frågan ändrats är dock rekommendationen att man bör vara försiktig med jämförelser över tid.

Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året

Attended meetings with a political party during the past year

Varit på möte arrangerat av politiskt parti det senaste året*Attended meetings with a political party during the past year*

	Deltagit i möte med politiskt parti							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	5,0	4,2	4,6	3,8	3,9	4,6	4,5	3,5
Alla män 16–84 år	5,4	4,3	4,7	4,2	4,2	4,9	4,8	4,2
Alla kvinnor 16–84 år	4,6	4,1	4,5	3,4	3,5	4,3	4,2	2,8
Ålder								
16–24 år	6,1	4,7	7,1	4,7	5,0	6,6	5,9	4,0
25–34 år	2,4	1,8	2,2	2,5	2,0	3,5	3,1	3,2
35–44 år	2,7	3,3	3,0	2,3	3,0	2,2	2,6	2,6
45–54 år	5,2	4,4	3,8	3,9	4,3	3,4	3,7	3,2
55–64 år	7,0	4,8	5,2	4,0	4,5	6,0	5,7	3,0
65–84 år	7,0	6,4	6,6	5,3	4,5	6,0	6,1	4,7
16–24 år								
Män	6,4	4,8	6,4	5,0	4,8	8,6	7,4	4,8
Kvinnor	5,8	4,7	7,8	4,4	5,2	4,4	4,2	3,2
25–34 år								
Män	2,6	2,0	2,0	3,1	2,1	3,4	3,1	4,0
Kvinnor	2,2	1,6	2,4	1,8	1,9	3,6	3,1	2,4
35–44 år								
Män	2,5	3,4	3,0	2,4	4,5	2,0	2,4	3,0
Kvinnor	2,9	3,2	3,0	2,2	1,6	2,4	2,7	2,1
45–54 år								
Män	5,8	4,5	4,3	4,5	3,8	2,2	2,9	3,9
Kvinnor	4,6	4,3	3,3	3,2	4,8	4,5	4,5	2,5
55–64 år								
Män	7,6	4,6	5,1	4,0	4,8	7,4	6,6	3,3
Kvinnor	6,4	4,9	5,4	4,1	4,1	4,6	4,9	2,6
65–84 år								
Män	8,1	6,9	7,9	6,2	5,5	5,9	6,5	6,0
Kvinnor	6,0	5,9	5,6	4,5	3,6	6,1	5,7	3,6
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	4,1	3,1	4,0	3,8	3,6	3,8	3,6	3,1
Män	4,4	3,7	4,2	4,2	4,6	4,9	4,4	3,1
Kvinnor	3,8	2,5	3,8	3,4	2,8	2,6	2,8	3,0
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	5,1	4,4	4,7	3,8	3,9	4,7	4,6	3,5
Män	5,5	4,4	4,8	4,2	4,2	4,9	4,9	4,4
Kvinnor	4,7	4,4	4,6	3,4	3,6	4,5	4,4	2,7
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	5,1	3,7	5,4	3,5	3,3	4,3	4,4	3,3
Män	5,9	3,9	5,7	3,4	3,6	4,0	4,5	3,9
Kvinnor	4,4	3,5	5,0	3,5	2,9	4,6	4,4	2,7
Gymnasial								
Alla	4,3	3,9	3,9	3,4	4,2	3,9	3,9	2,9
Män	4,5	4,0	4,2	3,8	4,7	3,9	4,1	3,6
Kvinnor	4,0	3,9	3,7	3,1	3,7	3,9	3,7	2,2
Eftergymnasial								
Alla	5,9	5,3	4,9	4,5	3,8	5,8	5,4	4,4
Män	6,3	5,4	4,7	5,3	3,9	6,9	6,0	5,3
Kvinnor	5,6	5,1	5,1	3,7	3,7	4,8	4,9	3,5
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	3,7	2,6	3,4	3,0	2,7	3,1	3,2	2,3
Män	3,8	3,0	3,7	3,0	3,5	3,3	3,3	2,9
Kvinnor	3,6	2,3	3,1	3,0	1,7	2,8	3,0	1,6
Samtliga tjänstemän								
Alla	5,3	5,0	4,6	4,2	4,0	5,4	5,1	3,6
Män	5,9	4,6	4,8	5,1	4,4	5,7	5,5	4,3
Kvinnor	4,8	5,2	4,5	3,5	3,7	5,1	4,8	3,0

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Är aktiv i politiskt parti

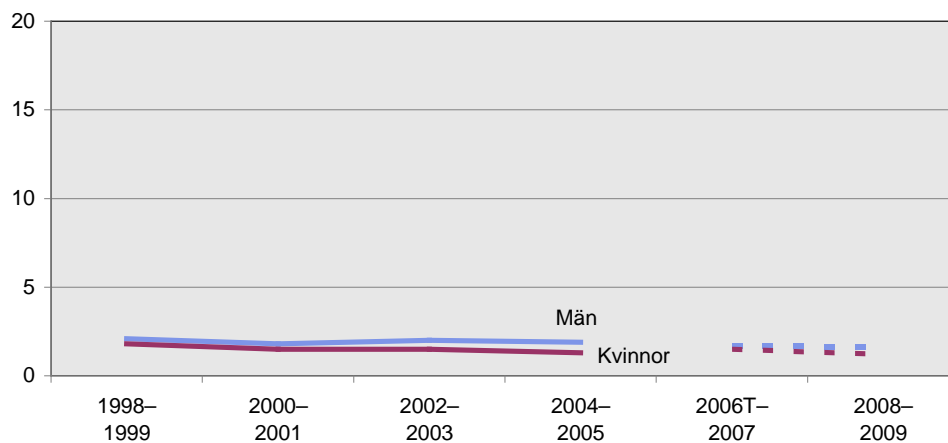
Politiskt aktiv bedöms personer vara som svarar "ja" såväl på frågan om de är medlemmar i ett politiskt parti, som på frågan om de deltar aktivt i partiets verksamhet. Enbart de som svarar att de är medlemmar i ett politiskt parti får följdfrågan om de deltar aktivt i partiets verksamhet.

I likhet med frågan om medlemskap i politiskt parti omfattades politiska ungdoms- och kvinnoförbund av frågan om aktivt deltagande före år 2008: "Deltar du aktivt i partiets (ungdoms/kvinnoförbundets) verksamhet?" Från och med år 2008 lyder frågan: "Deltar du aktivt i partiets verksamhet?"

Jämförelser mellan telefon- och besöksintervjuerna år 2006 visar inga signifikanta skillnader. Inte heller då man jämför år 2004–05 och 2007 finns några signifikanta skillnader. Frågan är dock delvis förändrad, varför jämförelser över tid bör göras med försiktighet.

Är aktiv i politiskt parti

Is active in a political party

Är aktiv i politiskt parti

Is active in a political party

	Är aktiv i politiskt parti							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	2,0	1,6	1,8	1,6	1,5	1,5	1,6	1,4
Alla män 16–84 år	2,1	1,8	2,0	1,9	2,1	1,7	1,7	1,6
Alla kvinnor 16–84 år	1,8	1,5	1,5	1,3	0,9	1,4	1,5	1,2
Ålder								
16–24 år	1,2	1,2	0,9	1,0	1,8	1,6	1,4	0,8
25–34 år	0,8	0,4	0,5	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8
35–44 år	1,2	1,2	1,3	1,1	1,3	0,6	0,8	1,1
45–54 år	2,6	2,1	2,2	2,1	1,8	1,7	1,9	1,5
55–64 år	3,5	2,6	2,8	2,2	1,3	2,0	2,1	1,6
65–84 år	2,6	2,1	2,8	2,1	2,2	2,7	2,6	2,4
16–24 år								
Män	1,0	1,1	1,0	1,5	2,3	2,6	2,1	1,2
Kvinnor	1,4	1,2	0,9	0,3	1,3	0,5	0,6	0,4
25–34 år								
Män	0,8	0,7	0,6	1,2	1,2	0,4	0,5	1,0
Kvinnor	0,8	0,1	0,4	0,4	0,0	1,0	0,9	0,6
35–44 år								
Män	1,2	1,4	1,8	1,1	2,1	0,4	0,7	1,0
Kvinnor	1,2	1,1	0,8	1,1	0,4	0,7	0,9	1,2
45–54 år								
Män	3,5	2,5	2,3	2,4	1,7	1,0	1,5	1,6
Kvinnor	1,7	1,7	2,0	1,8	2,0	2,3	2,4	1,4
55–64 år								
Män	3,9	2,4	2,8	2,4	2,2	3,6	3,3	1,8
Kvinnor	3,1	2,9	2,7	2,0	0,4	0,3	1,0	1,4
65–84 år								
Män	2,6	2,5	3,6	2,7	3,5	2,0	2,3	2,8
Kvinnor	2,7	1,8	2,1	1,7	1,1	3,3	2,8	1,9
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	1,3	0,5	1,4	1,9	1,3	1,3	1,2	1,2
Män	1,4	0,6	1,5	1,8	3,0	1,6	1,3	1,1
Kvinnor	1,2	0,5	1,3	2,0	0,0	1,0	1,1	1,2
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	2,1	1,8	1,9	1,5	1,6	1,6	1,7	1,5
Män	2,3	1,9	2,1	1,9	2,1	1,7	1,8	1,7
Kvinnor	1,9	1,6	1,6	1,1	1,1	1,5	1,6	1,2
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	1,5	1,3	1,5	1,1	1,4	1,7	1,5	1,1
Män	1,4	1,1	2,0	1,1	1,9	1,3	1,3	1,5
Kvinnor	1,6	1,4	1,1	1,1	0,9	2,0	1,8	0,7
Gymnasial								
Alla	1,9	1,6	1,7	1,5	1,5	1,3	1,5	1,2
Män	2,3	1,9	2,0	1,8	2,5	1,6	1,8	1,5
Kvinnor	1,6	1,3	1,3	1,2	0,4	1,0	1,2	1,0
Eftergymnasial								
Alla	2,6	1,9	2,2	2,0	1,6	1,9	1,9	1,9
Män	2,7	2,1	2,1	2,7	1,8	2,1	2,0	1,9
Kvinnor	2,5	1,8	2,2	1,5	1,4	1,7	1,8	1,8
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	1,6	1,1	1,4	1,1	1,2	1,0	1,1	0,9
Män	1,6	1,3	1,8	1,3	1,7	1,1	1,2	1,2
Kvinnor	1,6	0,9	1,0	0,9	0,7	0,9	1,0	0,5
Samtliga tjänstemän								
Alla	2,4	1,9	2,1	2,2	1,6	2,0	2,1	1,7
Män	2,8	2,0	2,2	2,6	2,6	2,1	2,2	1,6
Kvinnor	2,1	1,9	1,9	1,8	0,8	2,0	2,1	1,8

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Aktiviteter inom fackliga organisationer

Motsvarande frågor som för politiska partier har också ställts för fackliga organisationer. Till och med år 2007 ställdes följande frågor: "Har du varit på något möte eller sammankomst med någon fackförening, lantbruksorganisation, företagarorganisation eller liknande under de senaste tolv månaderna?" samt "Är du medlem i någon fackförening, lantbruksorganisation eller företagarorganisation?" och till de som svarat "ja": "Deltar du aktivt i (föreningens) verksamhet?".

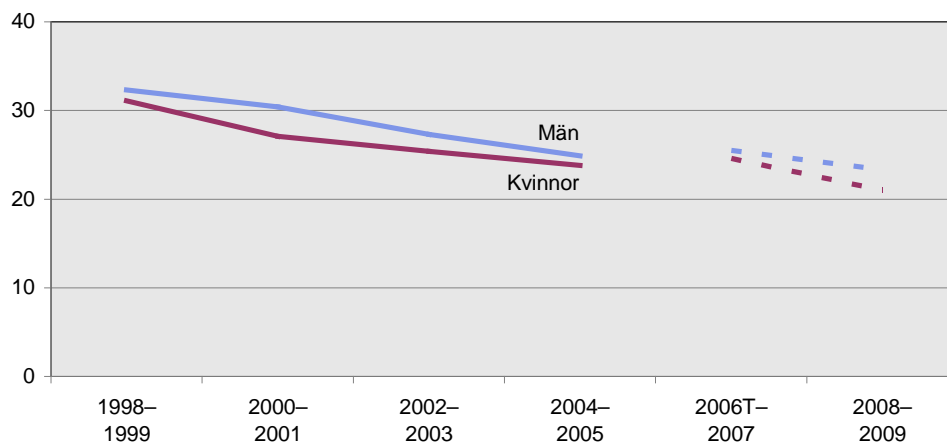
Från och med år 2008 ingår inte längre lantbruksorganisationer i frågan (LRF ska numera räknas som en intresseorganisation). Enbart detta försvårar tidsjämförelser.

Det största problemet är dock den omläggning som skedde år 2008 då sysselsättningsavsnittet fick en helt ny utformning i samband med att SILC integrerades i ULF. Detta beskrivs i bilaga 5 *Sysselsättning*. Från denna kan följande citeras: "På grund av de stora olikheterna mellan insamlingsförfarandet till och med år 2005 respektive 2008 och framåt är det synnerligen tveksamt om resultaten i sysselsättningskomponenten före och efter metodomläggningen är jämförbara. Att enbart konstatera att nivån i en viss indikator före och efter omläggningen överensstämmer garanterar inte att gruppernas inbördes sammansättning är oförändrad. Alla jämförelser bör därför göras med försiktighet." (se vidare bilaga 5).

Detta gäller naturligtvis även frågor om de anställdas respektive företagarernas fackliga aktiviteter. Man bör således studera utvecklingen till och med år 2005 för sig och se resultaten från och med år 2008 som inledningen på en ny tidsserie.

Möte med facklig organisation

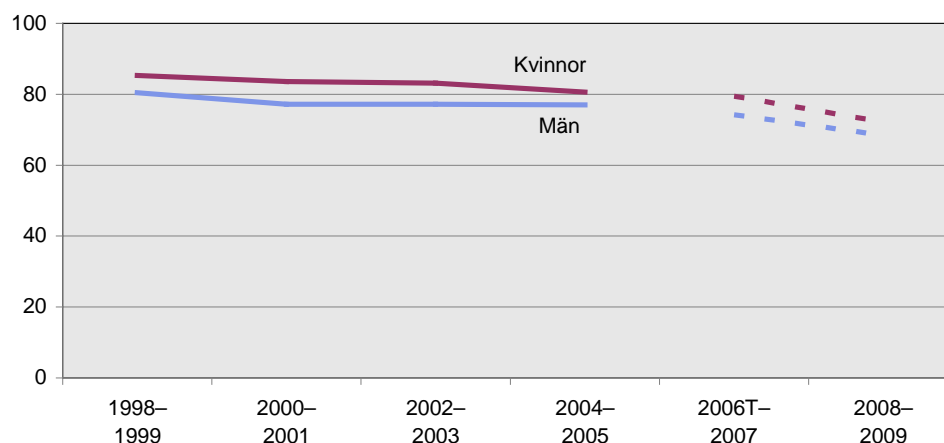
Meeting with trade union organisation

Möte med facklig organisation

Meeting with trade union organisation

	Möte med facklig organisation							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	31,7	28,8	26,4	24,3	25,9	25,2	25,1	22,2
Alla män 16-84 år	32,3	30,4	27,3	24,9	27,0	24,7	25,5	23,3
Alla kvinnor 16-84 år	31,1	27,1	25,4	23,8	24,7	25,7	24,6	21,0

Medlem i facklig organisation*Member in trade union organisation***Medlem i facklig organisation***Member in trade union organisation*

	Medlem i facklig organisation							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	82,8	80,3	80,1	78,8	78,6	77,7	76,8	70,3
Alla män 16-84 år	80,4	77,2	77,2	77,0	75,9	74,7	74,2	68,4
Alla kvinnor 16-84 år	85,3	83,6	83,1	80,6	81,4	80,6	79,4	72,1

Intresse för politik

En annan fråga handlar om hur intervjupersonen agerar om han/hon hamnar i en politisk diskussion: "Så en fråga om hur du själv brukar göra när ett samtal kommer in på politik. Jag kommer att läsa upp fyra påståenden och jag vill att du berättar vilket som passar bäst in på dig:"

- 1) Jag brukar inte bry mig om att lyssna när folk börjar prata om politik.
- 2) Jag brukar nog lyssna, men jag lägger mig aldrig i diskussionen.
- 3) Det händer ibland, men inte så ofta, att jag säger vad jag själv tycker.
- 4) Jag brukar för det mesta vara med i diskussionen och säga min åsikt.

De som har svarat med alternativ 4 redovisas nedan under rubriken "Deltar oftast i politiska diskussioner", medan de som angett något av svarsalternativen 1 eller 2 beskrivs under "Deltar ej i politiska diskussioner".

Frågelydelsen har enbart ändrats marginellt under åren. Däremot kan det vara av betydelse att svarkort användes vid besöksintervjuerna, jämfört med att alternativen numera läses upp ett efter ett i telefon. Jämförelser över tid bör alltså göras med försiktighet.

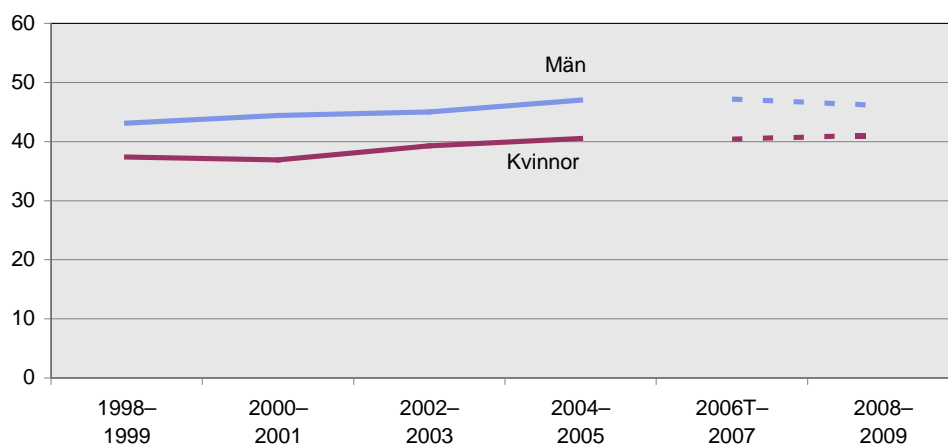
Deltar oftast i politiska diskussioner

Andelen som "för det mesta brukar delta i politiska diskussioner och säga sin åsikt" har ökat med 7-8 procentenheter sedan början av 1980-talet. Trenden är tydlig även mellan besöksintervjuerna fram till och med år 2005 och telefonintervjuerna från och med 2006. Vid besöksintervjuerna år 2006 var andelen lägre än vid tidpunkterna före och efter i flertalet redovisningsgrupper. Ingen förklaring till detta har hittats, annat än att urvalet var

relativt begränsat och att slumpen därmed kan ha stor inverkan. Även om tendenserna tycks logiska och stämma överens över tid är det tveksamt om resultaten från besöks- respektive telefonintervjuerna går att jämföra, eftersom metodbytet från besöksintervjuer med svarskort till telefonintervjuer med upplästa alternativ kan ha påverkat svarsfördelningen. År 2007 bör användas som en ny startpunkt för kommande jämförelser över tid.

Deltar oftast i politiska diskussioner

Most often takes part in political discussions

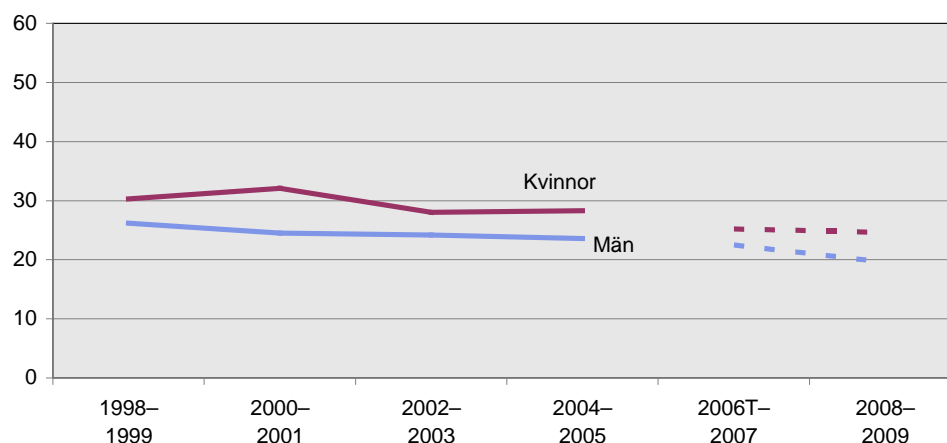
Deltar oftast i politiska diskussioner

Most often takes part in political discussions

	Deltar oftast i politiska diskussioner							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	40,2	40,6	42,1	43,8	38,6	43,0	43,8	43,6
Alla män 16-84 år	43,1	44,4	45,0	47,0	41,0	47,0	47,2	46,1
Alla kvinnor 16-84 år	37,4	36,9	39,3	40,5	36,3	39,0	40,4	41,1

Deltar ej i politiska diskussioner

Dessa andelar är ju naturligtvis i stort sett omvända till dem som ofta deltar i politiska diskussioner. Andelen minskar från drygt 30 procent vid början av 1980-talet till runt 25 procent vid telefonintervjuerna under åren 2006-2009. Även här är trenden tydlig utom vid besöksintervjuerna år 2006 då genomgående högre andelar noteras. Eventuellt kan det, liksom ovan, bero på slumpmässiga skillnader år 2006. Även här kan bytet från besöksintervjuer med svarskort till telefonintervjuer med upplästa alternativ ha påverkat svarsfördelningen. År 2007 bör användas som en ny startpunkt för kommande jämförelser över tid.

Deltar ej i politiska diskussioner*Does not take part in political discussions***Deltar ej i politiska diskussioner***Does not take part in political discussions*

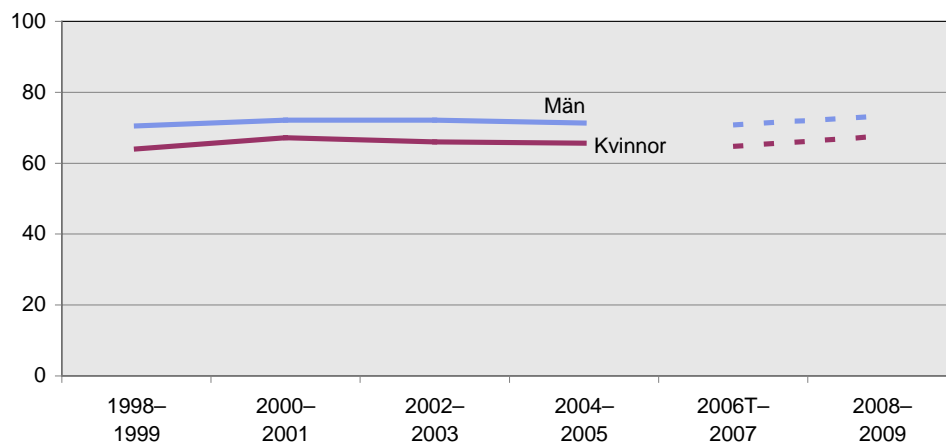
	Deltar ej i politiska diskussioner							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	28,3	28,3	26,1	26,0	28,9	24,5	23,9	22,1
Alla män 16-84 år	26,2	24,5	24,2	23,6	26,0	22,7	22,5	19,6
Alla kvinnor 16-84 år	30,3	32,1	28,0	28,3	31,8	26,3	25,2	24,6

Förmåga att överklaga myndighetsbeslut

Den inledande frågan som ställs är: "Skulle du själv kunna författa en skrivelse och överklaga ett beslut av en myndighet?" Svarsalternativen är "ja" eller "nej". Vid nej-svar: "Känner du någon som du vet att du skulle kunna få hjälp av i ett sådant fall?" och om den intervjuade fortfarande svarar "nej": "Vet du vart man kan vända sig för att få hjälp i sådana situationer?"

Redovisningen över tid visar en stabil utveckling mot högre andelar som själva tror sig kunna överklaga ett myndighetsbeslut.

Samma, fast omvända, förhållanden gäller naturligtvis de som inte tror sig klara av ett överklagande, varken själv, känner ingen och vet inte vart man ska vända sig. Under perioden 2002-2009 har andelarna rört sig inom området 5,8 till 4,5 procent, med små variationer mellan besöks- och telefonintervju. Dessa frågor tycks inte ha påverkats av metodbytet.

Förmåga att överklaga myndighetsbeslut*Ability to appeal a government decision***Förmåga att överklaga myndighetsbeslut***Ability to appeal a government decision*

	Förmåga att överklaga myndighetsbeslut							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	67,2	69,6	69,0	68,4	68,8	67,0	67,7	70,4
Alla män 16-84 år	70,5	72,1	72,1	71,3	73,4	69,9	70,8	73,3
Alla kvinnor 16-84 år	64,0	67,2	66,0	65,6	64,1	64,1	64,7	67,6

Bilaga 9 – Trygghet

I trygghetsavsnittet undersöks om intervjupersonen blivit utsatt för våld eller hot, stöld eller skadegörelse samt om personen oroar sig för förhållanden eller situationer som kan upplevas som skrämmande.

Våld och hotelser

I ULF ställs frågor om intervjupersonen blivit utsatt för något våld eller hot, med en indelning i fyra nivåer. Under 1978–2007 var ordalydelsen:

"Har du själv under de senaste 12 månaderna, alltså sedan..., blivit utsatt för...."

A ... våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska (om "ja": "Hur många gånger?")

B ... våld som ledde till synliga märken eller kroppsskada, men som ej krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska (om "ja": "Hur många gånger?")?

C ... våld som inte ledde till synliga märken eller kroppsskada (om "ja": "Hur många gånger?")?

D ... hot eller hotelser om våld som var farliga eller så allvarliga att du blev rädd (om "ja": "Hur många gånger?")?

Från och med år 2008 har smärre språkliga förändringar gjorts, exempelvis under A-alternativet: *"Har du själv sedan ... varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att du var tvungen att söka sjukvård eller tandvård?"*.

För varje ja-svar vid någon/några av de fyra frågorna ställs en fråga om var någonstans det inträffade:

... i egna bostaden?

... i annans bostad?

... på egna arbetsplatsen?

... på tåg, buss, tunnelbana eller järnvägs- / buss- / tunnelbanestation?

... på restaurang, dansställe, folkpark eller annat nöjesställe?

... på gata, torg eller annan allmän plats?

... annan plats? (ange vad)

Från och med år 2008 har alternativet utomlands lagts till som ett eget alternativ.

Utsatt för något våld eller hot

Från och med år 1990 och fram till och med besöksintervjuerna år 2006 pendlade andelen drabbade hela tiden mellan drygt sex och cirka sju och en halv procent. Vid telefonintervjuerna samma år, 2006, steg andelen till åtta och en halv procent (skillnaden är inte statistiskt säkerställd), och vid telefonintervjuerna år 2007 redovisades åtta procent drabbade. Vid SILC-integreringen år 2008–09 återgick värdena för hela befolkningen till de nivåer som kännetecknade 1990-talet och den första delen av 2000-talet.

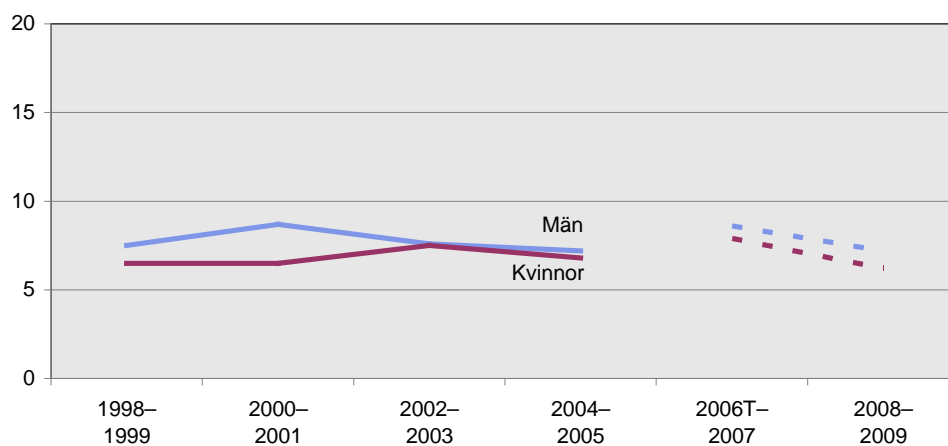
Denna indikator tycks alltså vara ganska robust och till synes mindre påverkbar av valet av mätmetod. Dock finns det betydande svårigheter och frågetecken om *vad* de intervjuade *vill* berätta. Dessa kan sammanfattas i att resultaten antagligen är en bättre bild av det "anonyma" våldet än när detta kryper inpå, och gärningsmannen återfinns inom bekantskapskretsen eller inom familjen. Men dessa troliga underskattningar bör i huvudsak vara lika både vid besöks- och telefonintervjuer. En hypotes i en annan

riktning skulle möjligen vara att fler sammanboende kvinnor kunde berätta om något våld eller hot i den egna bostaden vid telefonintervjuer då man borde kunde lämna ett mera anonymt ja-svar än vid besöksintervjuer, då mannen kanske sitter bredvid. Denna hypotes infrias dock inte.

Det tycks alltså inte som att metodbytet påverkat denna indikator.

Utsatt för något hot eller våld

Exposed to some threats or violence

Utsatt för något hot eller våld*Exposed to some threats or violence*

	Något våld eller hot							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	7,0	7,6	7,5	7,0	7,6	8,4	8,3	6,7
Alla män 16–84 år	7,5	8,7	7,6	7,2	7,6	8,7	8,6	7,2
Alla kvinnor 16–84 år	6,5	6,5	7,5	6,8	7,6	8,1	7,9	6,2
Ålder								
16–24 år	15,4	17,2	16,0	14,3	17,3	21,1	20,7	15,4
25–34 år	10,2	12,4	9,9	10,8	11,0	11,3	10,9	10,4
35–44 år	6,8	7,5	8,0	6,9	6,8	9,7	9,2	6,4
45–54 år	5,4	5,1	7,3	6,3	6,7	6,2	6,4	5,4
55–64 år	4,4	4,4	5,1	3,8	3,4	2,8	3,2	3,8
65–84 år	1,7	1,6	1,3	1,6	2,6	2,0	1,9	1,2
16–24 år								
Män	19,8	20,2	20,2	16,6	19,0	24,4	24,0	18,2
Kvinnor	10,9	14,1	11,7	12,0	15,5	17,6	17,3	12,4
25–34 år								
Män	11,4	14,2	9,8	11,4	10,5	11,7	11,2	11,7
Kvinnor	8,9	10,4	9,9	10,2	11,4	10,9	10,6	9,0
35–44 år								
Män	5,5	7,9	6,8	6,3	7,0	9,4	8,9	5,8
Kvinnor	8,2	7,1	9,2	7,6	6,6	10,0	9,4	7,0
45–54 år								
Män	5,2	5,3	6,3	4,6	6,0	5,1	5,1	5,0
Kvinnor	5,7	4,9	8,2	8,0	7,4	7,2	7,7	5,7
55–64 år								
Män	3,9	4,8	2,8	4,0	3,8	2,1	2,5	3,2
Kvinnor	4,8	3,9	7,3	3,5	3,0	3,6	3,9	4,3
65–84 år								
Män	1,3	1,8	1,7	1,9	0,9	1,7	1,9	1,2
Kvinnor	2,1	1,4	0,9	1,4	4,0	2,2	1,8	1,2
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	8,3	9,0	8,4	8,3	8,6	9,1	9,0	7,2
Män	9,2	11,3	8,8	8,4	8,2	10,1	10,0	7,4
Kvinnor	7,4	6,9	8,1	8,3	8,8	8,0	8,0	7,1
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	6,8	7,4	7,4	6,7	7,4	8,2	8,1	6,6
Män	7,3	8,4	7,4	7,0	7,5	8,4	8,3	7,2
Kvinnor	6,3	6,5	7,4	6,4	7,4	8,1	7,9	6,0
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	5,9	6,5	6,0	5,7	7,4	10,7	10,3	7,3
Män	6,9	7,7	7,4	7,5	8,7	11,9	11,9	9,2
Kvinnor	4,9	5,3	4,6	3,8	6,0	9,6	8,7	5,3
Gymnasial								
Alla	7,5	8,2	8,4	7,5	8,0	8,3	8,1	6,8
Män	7,8	9,3	8,1	7,0	7,1	8,1	7,9	6,9
Kvinnor	7,2	7,0	8,6	8,0	9,0	8,4	8,3	6,7
Eftergymnasial								
Alla	7,3	7,8	7,7	7,1	7,2	7,1	7,1	6,1
Män	7,8	8,8	7,0	7,1	7,6	7,5	7,2	6,1
Kvinnor	6,8	6,8	8,2	7,1	7,0	6,8	7,0	6,1
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	7,3	7,9	7,4	6,6	8,1	8,9	8,8	7,6
Män	7,3	8,8	7,0	6,2	6,0	7,8	8,4	8,1
Kvinnor	7,2	7,0	7,9	7,0	10,4	10,0	9,2	7,1
Samtliga tjänstemän								
Alla	6,2	6,0	6,8	5,8	4,9	6,1	6,0	4,8
Män	6,3	6,7	6,8	5,7	6,3	6,2	5,8	4,5
Kvinnor	6,1	5,4	6,9	6,0	3,7	6,1	6,2	5,0

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

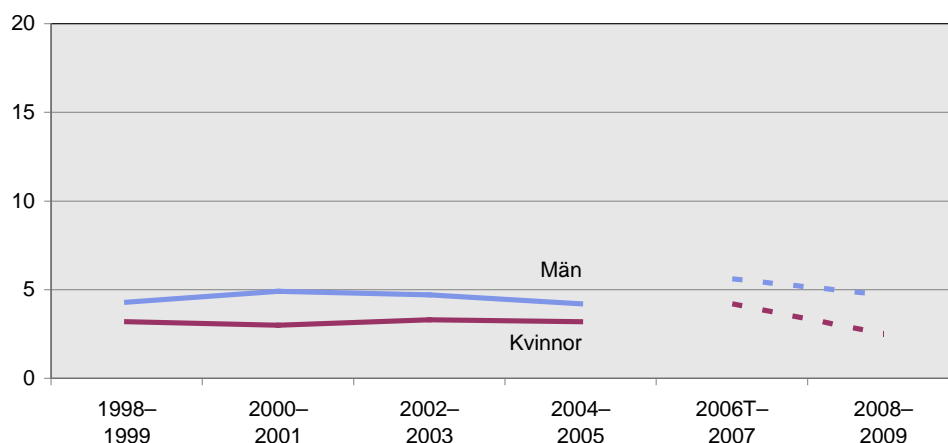
Utsatt för något våld

Utvecklingskurvan för utsatthet för våld följer i stort den för de sammanlagda andelarna av utsatta för våld eller hot, men på en lägre nivå. Under hela 1990-talet fram till och med år 2005 låg nivån drabbade på mellan tre och en halv och fyra procent. Under åren 2006–07 tycks andelarna ha ökat något: till fyra och en halv procent vid besöksintervjuerna 2006 respektive fem procent vid telefonintervjuerna. Vid telefonintervjuerna år 2007 får vi på nytt fyra och en halv procent. Det finns inga signifikanta skillnader med besöks- och telefonintervjuer år 2006. Under år 2008–09 har nivån återgått till det "normala" mellan tre och en halv och fyra procent. En mycket stabil utveckling således.

Inte heller denna indikator tycks alltså ha påverkats av metodbytet.

Utsatt för något våld

Exposed to some violence

Utsatt för något våld

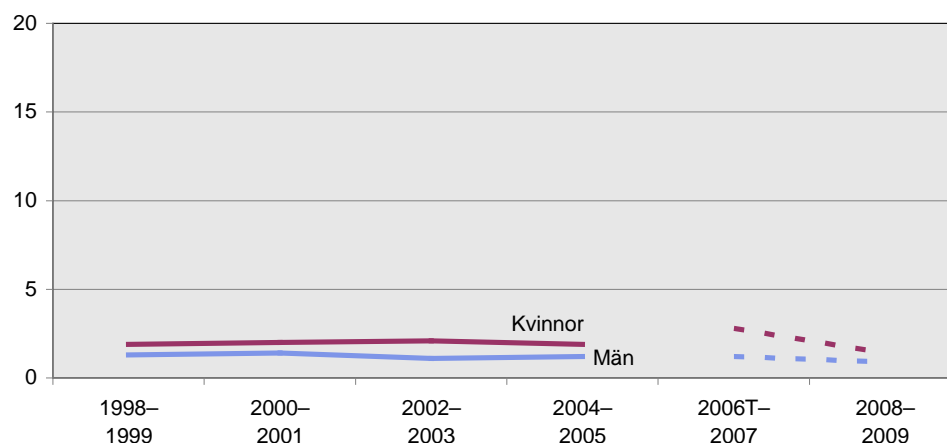
Exposed to some violence

	Utsatt för något våld							
	1998–1999	2000–2001	2002–2003	2004–2005	2006B	2006T	2006T–2007	2008–2009
Samtliga 16–84 år	3,8	3,9	4,0	3,7	4,6	5,1	4,9	3,6
Alla män 16–84 år	4,3	4,9	4,7	4,2	5,3	5,8	5,6	4,7
Alla kvinnor 16–84 år	3,2	3,0	3,3	3,2	4,0	4,4	4,2	2,5

Utsatt för något bostadsvåld eller hot

Andelen som drabbats av något våld eller hot i sin egen eller någon annans bostad visar en jämn utvecklingskurva från 1978–2005. För hela befolkningen ligger andelarna stadigt mellan en och en och en halv procent. Under såväl besöks- som telefonintervjuerna år 2006 ökade andelen något, till två procent, för att under efterföljande år åter hamna på drygt en procent. Inga skillnader går dock att belägga statistiskt.

Inte heller denna indikator tycks ha påverkats av metodbytet.

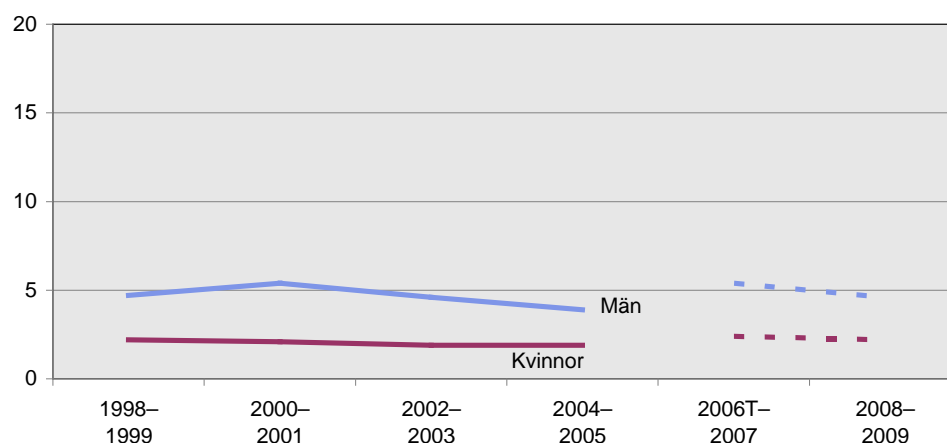
Utsatt för något bostadsvåld eller hot*Exposed to violence or threats in the home***Utsatt för något bostadsvåld eller hot***Exposed to violence or threats in the home*

	Utsatt för något hot eller våld i egen eller anns bostad							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	1,6	1,7	1,6	1,5	2,0	2,2	2,0	1,2
Alla män 16-84 år	1,3	1,4	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2	0,9
Alla kvinnor 16-84 år	1,9	2,0	2,1	1,9	2,7	3,2	2,8	1,4

Utsatt för något gatuvåld eller hot

Denna indikator är en sammanslagning av frågorna om man under en ettårsperiod blivit utsatt för något våld eller hot på "tåg, buss eller tunnelbana eller -station", "restaurang, dansställe, folkpark eller annat nöjesställe" eller "gata, torg eller annan allmän plats".

Denna indikator ligger stabilt mellan tre och fyra procent drabbade under hela perioden fram till 2009. Vid metodbytet år 2006 angav 3,7 procent sig utsatta vid besöksintervjuerna – vid telefonintervjuerna 3,8. Det finns inga signifikanta skillnader för någon befolkningsgrupp.

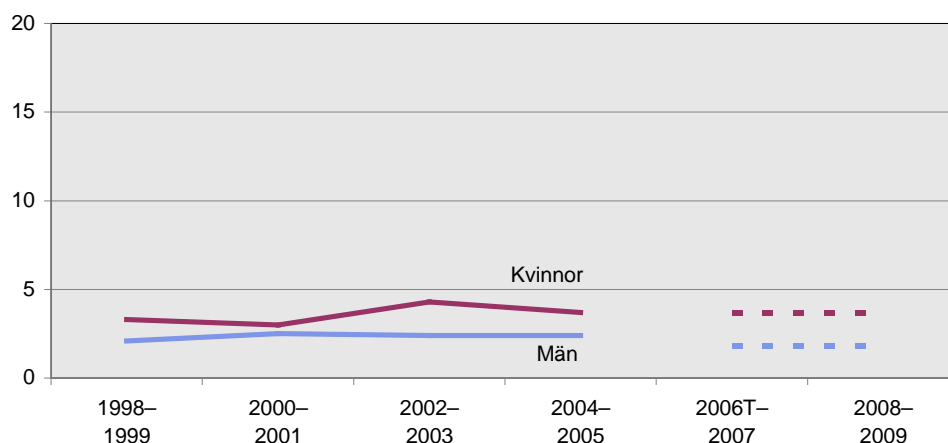
Utsatt för något gatuvåld eller hot*Exposed to some street violence or threats*

Utsatt för något gatuvåld eller hot*Exposed to some street violence or threats*

	Utsatt för något gatuvåld eller hot							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	3,4	3,7	3,3	2,9	3,7	3,8	3,9	3,4
Alla män 16–84 år	4,7	5,4	4,6	3,9	4,6	5,3	5,4	4,6
Alla kvinnor 16–84 år	2,2	2,1	1,9	1,9	2,8	2,4	2,4	2,2

Utsatt för något våld eller hot i yrket

Under hela perioden från mitten av 1980-talet ligger andelarna för den yrkesverksamma delen av befolkningen mellan två och tre procent. Och under besöksintervjuerna år 2006, såväl som vid telefonintervjuerna under 2006–2009, har andelen legat stabilt på samma nivå. Utifrån detta perspektiv synes indikatorn vara opåverkad av de senaste årens metodomläggning.

Utsatt för något våld eller hot i yrket*Exposed to some violence or threats at the workplace***Utsatt för något våld eller hot i yrket***Exposed to some violence or threats at the workplace*

	Utsatt för något hot eller våld i yrket							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	2,7	2,8	3,3	3,1	2,6	2,8	2,7	2,8
Alla män 16–84 år	2,1	2,5	2,4	2,4	2,0	1,8	1,8	1,8
Alla kvinnor 16–84 år	3,3	3,0	4,3	3,7	3,2	3,7	3,7	3,7

Oro för våld

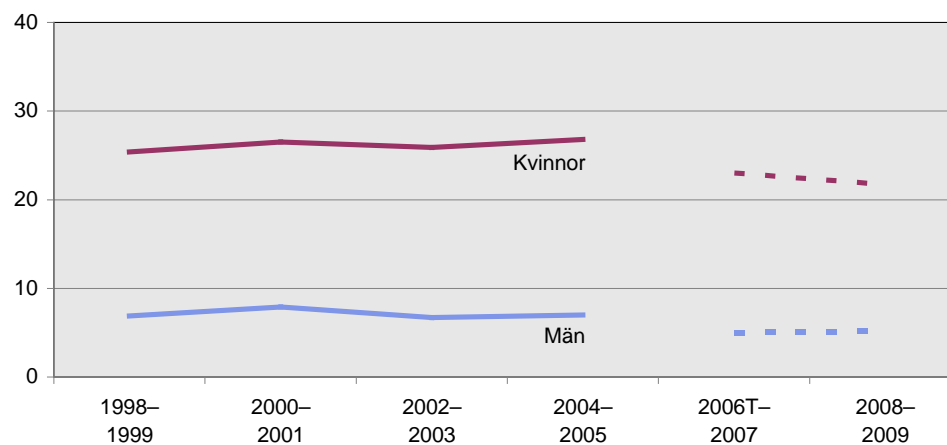
I trygghetsavsnittet ställs också en fråga som avser att kartlägga oro för våld.

Till och med år 2007 var frågelydelsen: "Har det under de senaste 12 månaderna hänt att Du avstått från att ge Dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?" Svartalternativen var "ja, ofta", "ja, någon gång" eller "nej".

Från och med år 2009 är frågan något annorlunda formulerad: "Har du någon gång sedan ... (månad och år – ett år före intervjutillfället) avstått från att ge dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen eller på annat sätt hotad?" Svartalternativen är "ja", "nej" och "ej aktuellt".

Avstått från att gå ut på kvällen

Has declined offers to go out at night

Avstått från att gå ut på kvällen

Has declined offers to go out at night

	Avstått från att gå ut på kvällen p.g.a. rädsla för våld							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	16,2	17,3	16,4	16,9	17,3	13,7	14,0	13,5
Alla män 16–84 år	6,9	7,9	6,7	7,0	6,9	4,3	5,0	5,2
Alla kvinnor 16–84 år	25,4	26,5	25,9	26,8	27,7	23,1	23,0	21,7
Ålder								
16–24 år	14,1	14,0	14,6	15,2	16,3	12,0	13,0	12,3
25–34 år	13,6	15,5	12,5	14,8	16,9	13,6	13,3	12,0
35–44 år	12,4	13,2	11,6	11,5	15,8	13,6	12,7	11,4
45–54 år	12,3	13,3	13,1	13,7	13,4	11,0	11,6	9,6
55–64 år	15,5	16,2	16,1	18,1	14,6	11,1	12,3	13,9
65–84 år	27,9	29,5	29,0	27,4	26,4	20,6	20,7	20,4
16–24 år								
Män	6,1	4,6	5,8	5,1	6,5	2,9	3,8	4,4
Kvinnor	22,5	24,0	23,9	25,8	26,5	21,5	22,6	20,7
25–34 år								
Män	5,3	6,1	4,5	3,7	7,6	3,0	3,7	4,0
Kvinnor	22,2	25,3	21,1	25,8	26,8	26,5	24,7	20,7
35–44 år								
Män	5,4	5,6	4,4	4,4	5,4	5,2	4,4	4,5
Kvinnor	19,6	21,1	18,8	19,1	26,2	21,0	20,4	18,2
45–54 år								
Män	5,1	7,4	5,5	5,2	4,2	3,6	4,6	2,8
Kvinnor	19,3	19,5	20,8	21,9	22,8	18,3	18,6	16,3
55–64 år								
Män	6,6	8,1	7,5	9,3	7,9	4,8	5,4	5,7
Kvinnor	25,0	24,3	24,7	27,5	21,3	17,4	19,1	22,3
65–84 år								
Män	13,0	15,0	12,9	14,1	9,7	6,1	7,9	9,3
Kvinnor	39,9	41,0	42,1	38,4	41,1	33,2	31,8	30,1
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	21,3	24,5	19,3	21,5	22,8	16,6	16,5	15,5
Män	10,3	13,6	10,2	10,7	7,0	6,8	7,2	5,8
Kvinnor	31,8	34,6	27,2	31,8	35,3	26,8	26,1	24,5
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	15,4	16,2	15,9	16,2	16,5	13,2	13,6	13,2
Män	6,4	7,1	6,2	6,4	6,9	3,8	4,5	5,1
Kvinnor	24,4	25,3	25,7	25,9	26,3	22,5	22,5	21,3
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	20,4	22,4	21,2	22,2	20,4	15,1	15,9	16,2
Män	8,9	10,2	9,3	11,4	8,6	4,0	5,6	6,8
Kvinnor	30,9	33,9	32,7	32,8	33,4	25,7	26,0	26,4
Gymnasial								
Alla	15,4	15,9	15,2	16,1	15,1	13,2	13,5	13,2
Män	6,4	7,4	5,9	6,4	5,0	5,3	5,3	4,8
Kvinnor	24,7	24,6	25,0	26,7	27,0	21,8	22,3	22,1
Eftergymnasial								
Alla	13,3	14,8	14,3	14,3	17,9	13,2	13,3	12,2
Män	5,9	6,5	5,9	4,6	8,4	3,1	4,1	4,6
Kvinnor	20,5	22,6	22,0	22,7	24,9	22,2	21,4	18,6
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	17,9	19,1	17,9	19,0	18,6	13,5	14,0	14,4
Män	7,6	8,7	7,5	7,9	6,6	4,8	5,4	6,1
Kvinnor	27,7	29,7	28,5	30,3	32,4	22,1	22,7	23,4
Samtliga tjänstemän								
Alla	16,0	16,8	16,0	16,2	17,4	14,6	14,6	13,9
Män	6,5	8,0	6,2	6,6	7,6	3,8	4,4	5,0
Kvinnor	24,7	24,4	24,4	24,5	25,3	23,8	23,1	21,2

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Det faktum att frågelydelsen ändrats gör att denna indikator inte ska användas för att söka studera utvecklingen.

Stöld och skadegörelse

Frågor kring stöld och skadegörelse har funnits i ULF sedan 1978. Av utrymmes- och prioriteringsskäl fanns dock inte frågorna med under perioden 2004–2007. Det innebär att inga frågor om egendomsbrott ställdes i samband med övergången till telefonintervjuer. Först år 2008 återkom dessa frågor på nytt, och då med delvis förändrad frågelydelse.

Glappet mellan år 2003 och 2008 försvårar en diskussion kring utvecklingen av dessa indikatorer. Är de skillnader vi ser mellan år 2003 och 2008 en konsekvens av den förändrade intervjumetoden eller kan den helt eller delvis förklaras av en faktisk förändring i "verkligheten"? Till detta kommer också mindre förändringar i frågeställningarna. Redan utifrån dessa fakta kan fastslås att det naturliga förhållningssättet bör vara att tills vidare betrakta utvecklingen från år 1978 fram till 2003 för sig, och utvecklingen från och med 2008 som inledningen på en ny tidserie.

Under perioden 1978–2003 ställdes följande frågor (med undantag av 1980–81): *"Jag (dvs. intervjuaren) skall nu räkna upp några olika typer av brott. Har du (eller någon i ditt hushåll) blivit utsatt för något eller några av följande brott under de senaste 12 månaderna, alltså sedan ... (datum)?"* Intervjupersonen fick därefter ta ställning till var och en av sju olika brottstyper (efter varje "ja"-svar ställdes en fråga om hur många gånger detta inträffat under året).

Stöld eller skadegörelse...

... i den ordinarie bostaden

... på vind, i källare, i garage eller annat förvaringsutrymme

... i fritidsbostaden

... av bil

... av något i eller från bilen

... av cykel, moped, MC eller delar av dessa

... annan stöld, t.ex. på arbetsplatsen, i samband med resor, av båt etc.

Från och med år 2008 sägs följande: *"Nu kommer några frågor som gäller stöld och skadegörelse under de senaste 12 månaderna"* (för varje "ja-svar" ställs även nu en fråga om *"Hur många gånger under de senaste 12 månaderna?"*):

Har du / ni sedan ... (månad) ... (år) haft inbrott eller inbrottsförsök i bostaden?

Har du / ni sedan... haft inbrott eller inbrottsförsök på vinden, i källare, garage eller annat förvaringsutrymme?

Har du / någon i ditt hushåll sedan ... haft inbrott eller inbrottsförsök i någon fritidsbostad?

Har du / någon i ditt hushåll sedan fått en bil stulen eller utsatt för skadegörelse?

Har det sedan ... hänt att något i en bil som du / hushållet använt blivit stulet eller förstört?

Har du / någon i ditt hushåll sedan ... fått en cykel, moped, motorcykel eller liknande stulen eller utsatt för skadegörelse?

Har du / någon i ditt hushåll sedan ... varit utsatt för någon annan typ av stöld eller skadegörelse, t.ex. på arbetsplatsen, i skolan, av båt el. liknande?

De smärre språkliga förändringar som gjorts har syftat till att precisera och förtydliga frågeställningarna, men kan ju i sig också innebära att svarsfördelningarna förändras.

Den allmänna utvecklingen: I hela befolkningen, 16–84 år, låg andelen som svarat "ja" på någon av delfrågorna (det vill säga blivit utsatt för någon stöld eller skadegörelse under en ettårsperiod) från och med början av 1990-talet och fram till 2003 ganska stabilt kring 26 procent. De data som finns efter uppehållet är 24 procent år 2008 och 22 procent år 2009. Andelen drabbade har alltså minskat. De minskande andelarna återfinns i så gott som samtliga redovisningsgrupper.

Är skillnaderna, de minskande andelarna, mellan perioden före år 2004 respektive 2008–09 "verklig" eller en följd av metodbytet i ULF?

Jämförelser med den officiella statistiken av antalet *anmälda* brott som redovisas av BRÅ ger ett visst stöd för utvecklingen i ULF.²² Ytterligare ett stöd för att det faktiskt är en vikande trend är att andelen drabbade är påtagligt lägre år 2009 än 2008. I hela befolkningen minskade andelen från 24 procent till knappt 22 procent, med genomslag i flertalet befolkningsgrupper. Det finns alltså skäl att tro att ULF-data i viss utsträckning speglar en faktisk verklighet, snarare än ett resultat av metodomläggningen eller frågeändringarna. Osäkerheten är dock stor, och man bör avvakta den framtida utvecklingen. Tills vidare bör vi således studera utvecklingen till och med år 2003 för sig och resultaten från och med 2008 som en ny tidsserie.

Oro för andra förhållanden

Ett avslutande frågeavsnitt inom trygghetsavsnittet behandlar förhållanden eller situationer som kan upplevas som oroande eller skrämmande: oro för den framtida ekonomin, för att bli arbetslös, för sviktande hälsa, för barnens situation eller för läget i världen. Frågor om detta har mer eller mindre regelbundet ställts vid intervjuerna.

Här finns samma problem som i avsnittet om stöld och skadegörelse: av utrymmesskäl ställdes inte frågorna under åren 2004–2007 och därför går det inte att studera eventuella förändringar strax före respektive efter metodbytet.

Följande frågor ställdes under åren 2008–09:

"Vissa saker eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Nu kommer några frågor om hur du själv känt under den senaste tiden."

Är du orolig för att bli arbetslös?

Är du orolig för att få inbrott eller skadegörelse i bostaden?

Är du orolig för din egen hälsa?

Är du själv orolig för hur det ska gå med din / hushållets ekonomi det närmaste året?

Är du orolig för att ditt/dina barn ska bli utsatta för mobbning eller misshandel av barn eller ungdomar?

Är du orolig för att ditt/dina barn ska hamna i gäng som använder alkohol, narkotika, sniffar el. dyligt?

²² Brottsförebyggande rådet (2010) Kriminalstatistik för 2009

Vid ett "ja"-svar ställdes en följdfråga om man var "mycket orolig" eller "lite orolig".

Svarsalternativen var till och med år 2003 "ja, ofta", "ja, då och då" och "nej, aldrig". Från och med år 2008 är de "ja, mycket orolig", "ja, lite orolig" och "nej". Hur dessa förändringar påverkar svarsfördelningarna är osäkert. De borde i varje fall ha mindre betydelse om man enbart jämför "ja"- respektive "nej"-svaren. Tre av dessa frågor får tjäna som exempel på hur denna typ av frågor har utvecklats före och efter glappet år 2004–2007.

Oro för hushållets ekonomi

Oron för sin eller hushållets ekonomi under "det kommande året" (efter intervjutillfället) följer de ekonomiska konjunkturernas upp- och nedgångar. År 2002–03 var 27 procent av befolkningen i åldern 16–84 år oroad för sin ekonomi (svaret "ja, ofta" eller "ja, då och då" på frågan). Detta är en markant och successiv minskning sedan "toppnoteringen" år 1992/93 då närmare 40 procent kände denna oro. Den nedåtgående trenden har fortsatt efter glappet under åren 2004–2007 och visar 2008–09 på en andel kring 24 procent.

Minskningen gäller för flertalet redovisningsgrupper, med vissa undantag. Samtliga åldersgrupper i åldern 16–54 år visar minskade andelar, medan det bland ålderspensionärerna snarast har skett en mindre ökning (men från en mycket låg nivå – pensionärerna visar andelar strax över 10 procent medan 16–54-åringar hamnar kring 30 procent). Arbetare ligger kvar på relativt höga nivåer kring 30 procent, medan andelen bland tjänstemän minskat.

En annan grupp med höga andelar, personer med utländsk bakgrund, ligger kvar på ungefär samma andelar mellan år 2002–03 och 2008–09, kring 40 procent. Andelarna bland personer med svensk bakgrund har minskat under motsvarande tid. Är det då de som tidigare haft höga andelar som ligger kvar kring dessa, och att skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper ökat? En del resultat tyder på detta, medan andra går åt motsatt håll. Det tydligaste exemplet är den grupp som år 2002–03 hade de högsta andelarna, de ensamstående mödrarna med drygt 70 procent oroad. Denna andel har minskat till under 60 procent åren 2008–09.

En tvetydig utveckling således. För flertalet redovisningsgrupper syns en minskande trend från år 1992–93 fram till 2008–09. Å andra sidan, om dessa andelar någorlunda ska följa de ekonomiska konjunkturerna "borde" andelarna varit högre under lågkonjunkturen år 2008–09 än under de "godare" åren 2002–03. Även för denna indikator måste rådet bli att tills vidare vara restriktiv med att använda hela tidsserien, utan se 1980–2003 som en avslutad tidsserie, och påbörja en ny från och med år 2008. En bidragande orsak till detta är ju också de tidigare nämnda förändringarna i svarsalternativen.

Oro för inbrott i bostaden

Under perioden fram till år 2003 låg andelen oroad för brott i bostaden på en ganska jämn nivå. År 2008 hade andelen minskat med cirka tre procentenheter till strax under 20 procent.

För hela tidsserien är det således ganska små förändringar före och efter metodomläggningen. Den minskning som finns under år 2008–09, korres-

ponderar ganska väl med tidsserien vad beträffar faktiskt rapporterade inbrott eller skadegörelser i bostaden eller i förrådsutrymmen. Vad som ändå bidrar till att tidsserien bör användas med försiktighet är även här förändringen av svarsalternativen. Till och med år 2003 "ja, ofta" respektive "ja, då och då" och från och med år 2008 "ja, mycket orolig" respektive "ja, lite orolig".

Orolig för sin egen hälsa

Från år 1978 varierade andelen oroade i hela befolkningen ganska osystematiskt, men under perioden 1998–2003 låg nivån stabilt kring 34 procent. Andelen minskar sedan till 26,4 procent år 2008 och 26,9 år 2009. Denna skillnad på cirka åtta procentenheter mellan åren 1998–2003 och 2008–09 kan knappast återspegla en reell minskad oro. Den beror troligen på skillnader i mätmetod och/eller skillnaderna när det gäller svarsalternativen (se inledningen av avsnittet). Det är alltså inte möjligt att jämföra resultaten från 2008 och framåt med tidigare år.

Bilaga 10 – Sociala relationer

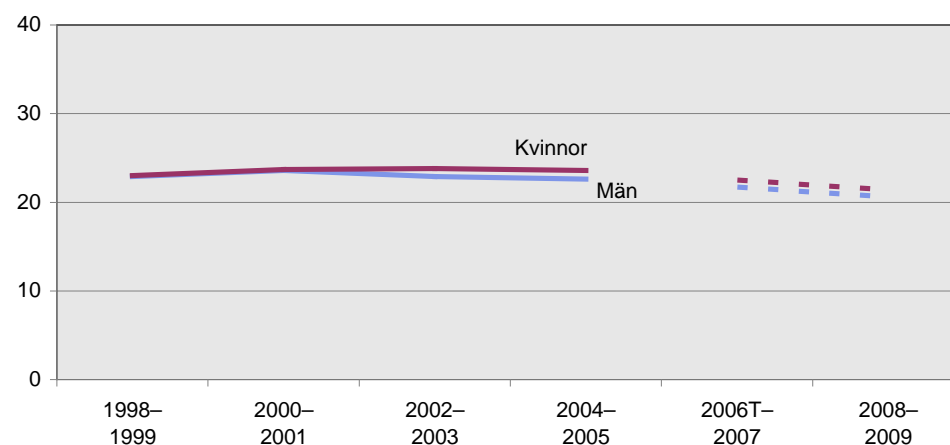
Inom området sociala relationer undersöks intervjupersonens umgänge med andra människor, såväl familjemedlemmar som nära vänner. Dessutom redovisas uppgifter om andelen ensamboende i olika redovisningsgrupper. I samband med att ULF integrerades med SILC togs flera fördjupningsfrågor liksom en del av de ordinarie frågorna inom området sociala relationer bort av utrymmesskäl. De indikatorer som inte längre kan redovisas är: *Umgänge med grannar varje vecka*, *Umgänge med arbetskamrater varje vecka*, *Umgänge med andra än nära anhöriga* samt *Litet umgänge*.

Ensamboende

Förekomsten av ensamboende härleds från frågor om antalet hushållsmedlemmar. I diagrammet nedan visas utvecklingen för andelen ensamboende personer.

Ensamboende

Living alone

Ensamboende

Living alone

	Ensamboende							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	22,9	23,6	23,4	23,1	21,8	22,4	22,1	21,0
Alla män 16-84 år	22,9	23,6	22,9	22,6	21,9	21,9	21,7	20,6
Alla kvinnor 16-84 år	23,0	23,7	23,8	23,6	21,6	22,9	22,5	21,4

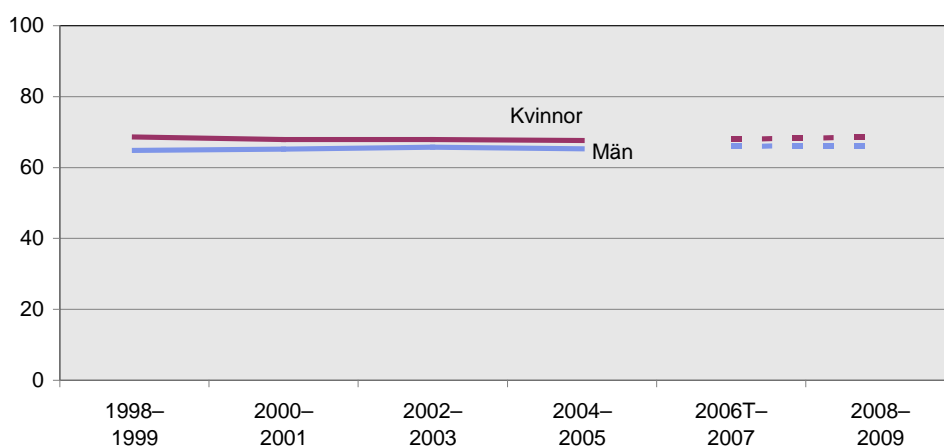
Metodbytet och SILC-anpassningen kan ha haft en effekt på resultaten, då det går att observera en svagt nedåtgående trend sedan 2004–05. På vilket sätt indikatorn kan ha påverkats har vi idag inga rimliga förklaringar till.

Har egen familj

Att ha egen familj innebär i detta sammanhang att intervjupersonen är sammanboende (med eller utan barn) eller ensamstående med barn, oavsett barnens ålder. Förekomsten av egen familj härleds utifrån frågor om antal barn samt om intervjupersonen är samboende eller gift. De individer som varken har barn eller är samboende anses inte ha en egen familj.

Har egen familj

Do you have on own family

Andelen som har familj har inte ändrats under de senaste åren. Metodbytet tycks inte ha haft några effekter på resultaten.

Har egen familj*Do you have on own family*

	Har egen familj							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	66,7	66,6	66,8	66,5	67,6	66,8	67,0	67,4
Alla män 16–84 år	64,8	65,2	65,7	65,3	65,9	65,9	66,0	66,2
Alla kvinnor 16–84 år	68,6	67,9	67,9	67,6	69,3	67,7	68,0	68,6
Ålder								
16–24 år	15,6	17,3	17,0	14,2	14,8	14,7	14,9	14,2
25–34 år	70,9	67,8	68,8	70,3	71,0	66,3	67,3	68,9
35–44 år	85,5	85,3	86,8	85,5	85,7	86,9	87,2	87,4
45–54 år	83,0	82,4	81,5	82,8	83,6	83,3	83,3	85,7
55–64 år	78,1	77,5	75,9	76,4	77,5	77,9	77,8	76,9
65–84 år	57,8	59,0	60,8	60,3	64,8	62,2	62,7	65,0
16–24 år								
Män	9,7	12,3	11,4	8,6	11,4	7,9	8,6	8,1
Kvinnor	21,9	22,7	23,0	20,1	18,3	21,9	21,7	20,7
25–34 år								
Män	59,6	58,0	61,1	63,2	65,4	59,9	60,8	60,2
Kvinnor	82,8	78,1	77,0	77,3	77,1	73,9	74,9	78,3
35–44 år								
Män	79,0	78,6	80,2	79,1	77,5	79,9	80,7	82,7
Kvinnor	92,3	92,2	93,4	92,4	93,9	93,4	93,4	92,2
45–54 år								
Män	80,3	78,5	78,8	79,3	79,0	82,1	81,4	82,7
Kvinnor	85,7	86,6	84,2	86,3	88,4	84,4	85,3	88,6
55–64 år								
Män	79,8	80,8	78,9	78,3	78,1	79,5	79,6	78,5
Kvinnor	76,2	74,2	72,8	74,3	76,8	76,2	76,0	75,3
65–84 år								
Män	71,4	72,9	73,5	72,8	76,5	77,1	76,5	77,4
Kvinnor	47,1	47,9	50,5	49,8	55,1	49,8	51,0	54,3
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	64,5	65,4	66,3	67,5	66,4	64,2	65,9	67,0
Män	60,7	61,2	63,6	65,3	64,9	59,4	61,1	63,2
Kvinnor	68,0	69,3	68,5	69,7	67,7	69,0	70,7	70,5
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	67,1	66,8	66,9	66,5	68,0	67,2	67,2	67,6
Män	65,5	65,8	66,1	65,6	66,3	67,0	66,8	66,7
Kvinnor	68,6	67,7	67,8	67,4	69,8	67,4	67,6	68,4
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	52,8	52,9	50,8	48,9	49,1	52,1	50,2	47,8
Män	54,5	56,1	52,2	50,9	50,6	55,3	52,7	50,1
Kvinnor	51,4	49,9	49,5	46,9	47,6	49,0	47,8	45,3
Gymnasial								
Alla	70,5	69,8	70,7	70,0	71,8	69,4	70,7	70,6
Män	65,7	66,2	68,3	67,3	69,4	67,7	68,4	67,9
Kvinnor	75,4	73,5	73,1	72,8	74,7	71,4	73,3	73,5
Eftergymnasial								
Alla	75,0	74,5	74,3	75,2	75,5	77,0	76,4	77,3
Män	73,8	72,2	72,9	74,0	73,2	72,2	73,7	76,8
Kvinnor	76,2	76,6	75,5	76,2	77,4	81,1	78,7	77,8
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	66,5	67,4	67,3	66,5	67,6	67,1	67,6	68,0
Män	62,4	65,5	64,9	62,8	65,3	65,3	65,2	64,9
Kvinnor	70,4	69,2	69,6	70,3	70,1	69,0	70,1	71,4
Samtliga tjänstemän								
Alla	77,0	76,0	76,5	77,8	80,2	77,7	77,7	78,6
Män	76,9	76,0	77,6	79,5	80,0	78,4	78,9	80,1
Kvinnor	77,0	76,0	75,6	76,4	80,4	77,2	76,7	77,3

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

Umgänge med nära anhörig varje vecka

Uppgifter om andelen personer som umgås med en nära anhörig härleds från frågor om hur ofta individen träffar antingen en förälder, eget/egna barn eller syskon. Varje fråga föregås av en selektionsfråga och ställs på följande sätt:

"Lever dina föräldrar?" Om ja: "Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med någon av dina föräldrar?"

"Har du några barn som INTE bor med dig?" Om ja: "Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med något av dessa barn?"

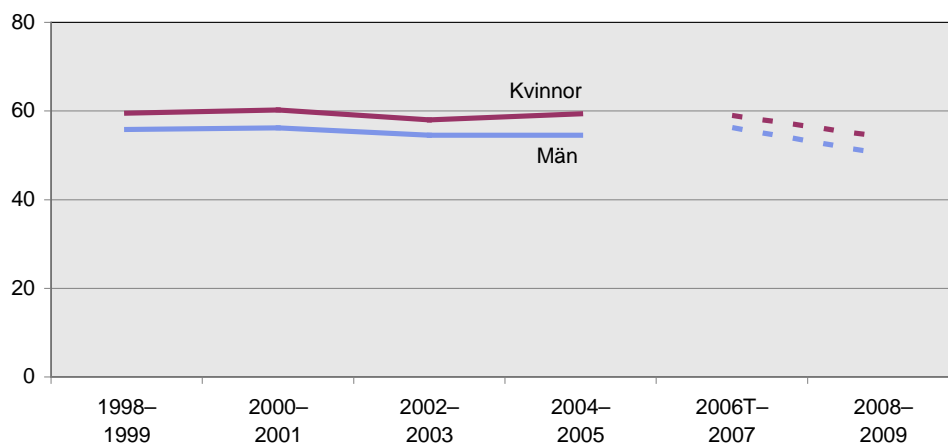
"Har du några syskon/några fler syskon än dem du bor tillsammans med?" Om ja: "Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med något av dessa syskon?"

Frågeställningarna har inte ändrats nämnvärt genom åren. Däremot har svarsalternativen minskat från 6 till 5 alternativ från och med år 2008 genom att svarsalternativen: "en gång i veckan" och "flera gånger i veckan" har slagits ihop till: "en eller flera gånger i veckan". Svarsalternativen ser från och med år 2008 ut enligt följande: "En eller flera ggr varje vecka", "Någon/några gånger i månaden", "Någon/några gånger i kvartalet", "Någon/några gånger om året" samt "Mer sällan eller aldrig". Svarsalternativen läses inte upp för intervjupersonen. För år 2007 och tidigare sker en summering av andelen personer som svarat att de träffat sina anhöriga en gång i veckan med andelen som svarat att de träffat sina anhöriga flera gånger i veckan.

Skillnaderna mellan resultaten för besöks- och telefonintervju är större än de skillnader som vanligtvis uppstår från ett år till ett annat. Det tycks vara så att övergången vid SILC-anpassningen har haft effekt på resultaten för denna indikator. Orsaken till utvecklingen är i dagsläget oklar.

Umgänge med nära anhörig varje vecka

Social contact with near relatives every week

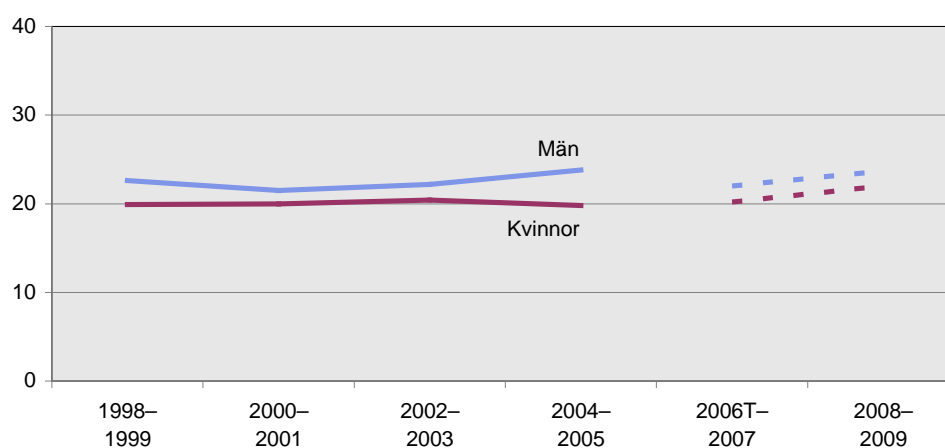

Umgänge med nära anhörig varje vecka*Social contact with near relatives every week*

	Umgänge med nära anhörig varje vecka							
	1998– 1999	2000– 2001	2002– 2003	2004– 2005	2006B	2006T	2006T– 2007	2008– 2009
Samtliga 16–84 år	57,7	58,2	56,2	57,0	55,0	58,5	57,7	52,2
Alla män 16–84 år	55,8	56,2	54,5	54,5	53,7	57,1	56,3	50,3
Alla kvinnor 16–84 år	59,5	60,2	58,0	59,4	56,2	59,9	59,0	54,1

Inget umgänge med nära anhöriga

Uppgifterna om andelen personer som inte har något umgänge med nära anhöriga härleds från samma frågeställning som används för att beräkna hur många som umgås med nära anhöriga varje vecka. Personer som umgås med nära anhöriga någon gång i kvartalet eller mer sällan räknas som att de inte har något umgänge med nära anhöriga.

Inget umgänge med nära anhörig varje vecka*No social contact with near relatives every week*

Inget umgänge med nära anhörig varje vecka

No social contact with near relatives every week

	Inget umgänge med nära anhöriga							
	1998–1999	2000–2001	2002–2003	2004–2005	2006B	2006T	2006T–2007	2008–2009
Samtliga 16–84 år	21,3	20,7	21,3	21,8	22,0	20,5	21,1	22,9
Alla män 16–84 år	22,6	21,5	22,2	23,8	22,9	21,1	22,0	23,7
Alla kvinnor 16–84 år	19,9	20,0	20,4	19,8	21,2	19,8	20,2	22,0
Ålder								
16–24 år	40,1	39,4	39,1	40,0	42,1	35,9	37,7	42,6
25–34 år	18,6	18,1	20,5	19,7	23,4	17,1	18,5	21,7
35–44 år	23,5	21,3	23,4	23,4	24,4	19,8	20,9	23,7
45–54 år	18,1	18,9	18,2	19,6	16,5	17,6	19,0	20,9
55–64 år	13,1	13,4	13,5	15,0	12,8	18,2	16,7	15,4
65–84 år	17,7	17,3	17,2	16,9	16,5	16,6	16,6	16,1
16–24 år								
Män	42,1	39,0	39,0	41,1	47,2	34,7	37,5	44,5
Kvinnor	37,9	39,7	39,1	38,8	36,7	37,3	37,8	40,7
25–34 år								
Män	17,7	16,3	19,5	20,3	21,8	15,6	17,3	19,5
Kvinnor	19,5	20,0	21,5	19,2	25,1	18,9	20,0	24,1
35–44 år								
Män	23,9	20,3	22,2	22,9	21,0	21,3	21,9	23,3
Kvinnor	23,2	22,4	24,7	24,1	27,9	18,3	19,9	24,1
45–54 år								
Män	19,5	21,0	19,9	21,6	18,0	18,0	19,2	21,4
Kvinnor	16,6	16,7	16,4	17,7	14,9	17,2	18,8	20,4
55–64 år								
Män	13,8	16,3	16,0	19,1	13,1	19,4	18,5	17,3
Kvinnor	12,4	10,5	10,9	10,6	12,6	17,0	14,9	13,4
65–84 år								
Män	21,4	19,4	19,8	20,7	19,3	19,3	19,3	18,1
Kvinnor	14,7	15,6	15,2	13,8	14,1	14,4	14,3	14,4
Utländsk bakgrund								
Samtliga med utländsk bakgrund								
Alla	39,1	39,6	39,6	38,2	36,3	37,6	39,0	40,8
Män	39,0	39,4	39,5	40,1	37,4	34,3	36,4	41,1
Kvinnor	39,3	39,7	39,7	36,3	35,4	41,1	41,8	40,5
Svensk bakgrund								
Samtliga med svensk bakgrund								
Alla	18,6	17,9	18,2	19,0	19,5	17,6	18,1	19,7
Män	20,2	19,0	19,5	21,0	20,6	18,9	19,6	20,8
Kvinnor	17,0	16,9	16,9	17,1	18,4	16,4	16,7	18,7
Utbildning								
Förgymnasial								
Alla	23,8	24,2	24,3	25,8	26,7	26,2	27,5	29,4
Män	26,6	25,2	25,8	28,4	28,9	26,6	28,6	30,9
Kvinnor	21,3	23,3	22,8	23,3	24,5	25,7	26,5	27,7
Gymnasial								
Alla	17,5	15,9	17,1	17,3	17,9	16,2	16,2	17,6
Män	17,8	16,8	17,7	18,8	18,3	16,3	16,5	17,8
Kvinnor	17,1	14,9	16,5	15,7	17,5	16,1	15,9	17,4
Eftergymnasial								
Alla	25,0	25,4	24,6	24,4	24,0	21,2	22,5	25,0
Män	26,9	26,0	25,7	27,0	25,1	23,0	24,3	26,5
Kvinnor	23,2	24,8	23,5	22,2	23,2	19,7	21,0	23,7
Socioekonomisk grupp								
Samtliga arbetare								
Alla	16,8	16,6	17,0	17,0	16,2	16,6	16,9	17,7
Män	19,0	18,2	18,6	19,4	16,3	16,0	17,2	17,8
Kvinnor	14,8	15,0	15,3	14,5	16,1	17,1	16,7	17,5
Samtliga tjänstemän								
Alla	20,6	19,2	19,6	20,6	20,0	18,8	19,5	21,1
Män	22,2	20,6	20,9	23,4	21,3	20,3	21,1	22,6
Kvinnor	19,2	18,0	18,6	18,2	18,8	17,6	18,2	19,8

Källa SCB: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF).

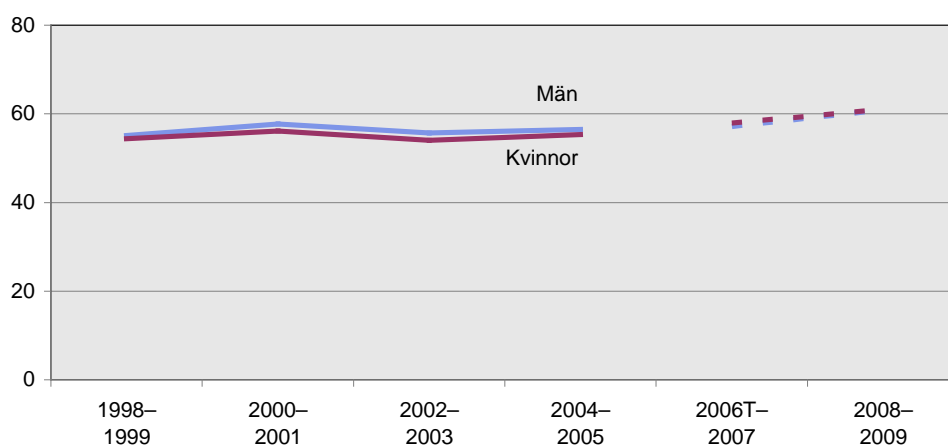
Problemen med jämförbarhet liknar de som gäller för indikatorn "Umgänge med nära anhörig varje vecka".

Umgänge med nära vänner varje vecka

Personer som på frågan "Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med andra släktingar, vänner och bekanta eller kompisar?" svarat "en eller flera gånger varje vecka". Nytt från och med år 2008 är att även arbetskamrater (om man umgås utanför jobbet) och grannar (om intervjupersonen umgås med sina grannar) har inkluderats i instruktionen till intervjuaren. Det är dock oklart hur intervjuaren använder sig av instruktionen vid intervju. Mest troligt rör det sig om tidsseriebrott mellan 2007 och 2008 till följd av att frågan har ändrats.

Umgänge med nära vänner varje vecka

Social contact with close friends every week

Umgänge med nära vänner varje vecka

Social contact with close friends every week

	Umgänge med vänner varje vecka							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	54,7	56,9	54,9	55,9	56,0	57,3	57,5	60,9
Alla män 16-84 år	55,1	57,7	55,7	56,5	55,4	57,0	57,1	60,9
Alla kvinnor 16-84 år	54,4	56,1	54,0	55,3	56,5	57,6	57,9	61,0

Har ingen nära vän

Till och med år 2007 ställdes frågan: "Har du någon riktigt nära vän som du kan ta kontakt med och prata med om vad som helst? (Räkna inte med medlemmar i din familj eller ditt hushåll)."

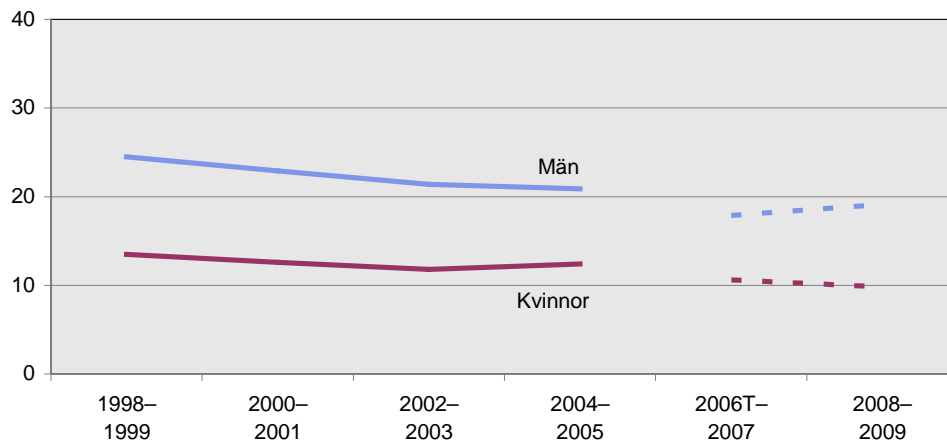
Från och med år 2008 används istället frågan: "Om du inte räknar med din make/maka/sambo, har du någon nära vän som du kan prata med om vad som helst?"

Den nya frågeställningen innebär alltså att medlemmar i familjen eller hushållet (med undantag för intervjupersonens make/maka/sambo) skulle kunna räknas som en nära vän. Inget tyder emellertid på att denna ändring har påverkat tidsserien. Det är för övrigt svårt att urskilja någon skillnad mellan besöks- och telefonintervjuerna då det samtidigt finns en

nedåtgående trend för indikatorn. Jämförelser bakåt bör idag göras med försiktighet innan vi vet mer om utvecklingen.

Har ingen nära vän

Has no near friends

Har ingen nära vän

Has no near friends

	Har ingen nära vän							
	1998-1999	2000-2001	2002-2003	2004-2005	2006B	2006T	2006T-2007	2008-2009
Samtliga 16-84 år	18,9	17,7	16,5	16,6	14,6	13,7	14,2	14,4
Alla män 16-84 år	24,5	22,9	21,4	20,9	19,0	16,8	17,9	19,1
Alla kvinnor 16-84 år	13,5	12,6	11,8	12,4	10,2	10,7	10,6	9,8

Bilaga 11 – Ekonomi

Då SILC integrerades i ULF gjordes stora förändringar i ekonomiavsnittet. SILC innehöll många ekonomifrågor, och eftersom Sverige har förbundit sig att genomföra SILC var det alltså frågorna i ULF som fick ändras för att passa de frågor som redan fanns i SILC.

Svårt att klara löpande utgifter

För att undersöka vilka som haft svårt att klara de löpande utgifterna användes till och med år 2007 följande fråga:

"Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar m.m.?"

Från och med år 2008 används istället följande frågor:

"Har det hänt att du/ni har kommit efter med betalningen till bostadsrättsföreningen/hyran för bostaden?"

"Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du /ni kommit efter med betalningen av räntor och amorteringar för bostaden?"

"Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du/ni kommit efter med betalningen av räkningar för el, gas, telefon, vatten, sophämtning eller liknande?"

Någon möjlighet att göra jämförelser över tid mellan 2008 och tidigare år för variabeln "svårt att klara löpande utgifter" finns alltså inte.

Ekonomisk kris

Med ekonomisk kris menas här att man någon gång under de senaste 12 månaderna varit med om att lönen eller pengarna tagit slut och man har blivit tvungen att vidta något av följande:

Låna från släkt eller vänner för att klara matkontot.

Låna från släkt eller vänner för att kunna betala hyran i tid.

Begära socialhjälp för att klara matkontot.

Begära socialhjälp för att kunna betala hyran i tid.

Ett ja-svar på någon av dessa gjorde alltså att individen bedömdes befinna sig i ekonomisk kris. Från och med år 2008 ställs inte längre dessa frågor. Någon möjlighet att följa utvecklingen för variabeln "ekonomisk kris" från och med år 2008 finns alltså inte.

Saknar kontantmarginal

För att undersöka tillgången till en kontantmarginal ställdes till och med år 2007 frågan: "Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation där du på en vecka måste skaffa fram 14.000 kr, skulle du klara det?" Från och med år 2008 ställs istället frågan: "Skulle du /ditt hushåll inom en månad klara av att betala en oväntad utgift på 8 000 kronor utan att låna eller be om hjälp?"

Eftersom såväl tidsperiod som belopp ändrats i frågan finns ingen möjlighet att göra jämförelser över tid mellan 2008 och tidigare år för variabeln "Saknar kontantmarginal".

Bilaga 12 – Urvalsstorlek och bortfall

Urvalsstorlekar och bortfall. Utvecklingen 1980–2009

	Nettourval	Antal intervjuer	Bortfall i procent	
			Vägrare	Ej anträffade
1980	8 418	7 261	11,3	1,6
1981	8 903	7 703	10,3	2,1
1982	8 419	7 290	10,4	2,1
1983	7 952	6 683	13,2	2,2
1984	8 673	7 211	13,6	2,2
1985	7 915	6 585	12,3	2,8
1986	6 171	4 774	17,7	3,1
1987	8 754	7 052	14,4	2,9
1988	8 189	6 514	14,6	3,7
1989	8 552	6 781	14,5	4,0
1990	7 946	6 191	16,7	3,5
1991	7 402	5 827	16,0	4,0
1992	7 481	5 980	14,8	3,3
1993	7 685	6 190	13,8	4,1
1994	7 494	6 001	13,9	4,5
1995	7 475	6 014	13,2	4,4
1996	7 483	5 891	14,4	5,0
1997	7 467	5 807	14,4	5,8
1998	7 472	5 732	16,3	5,1
1999	7 482	5 734	15,1	6,1
2000	7 456	5 680	15,3	6,8
2001	7 469	5 805	14,6	5,9
2002	7 969	5 973	16,0	6,8
2003	7 975	6 033	15,8	6,5
2004	7 477	5 591	17,2	6,4
2005	5 698	4 277	16,2	7,0
2006	7 314	5 442	15,8	7,5
2007	8 287	6 081	15,7	8,2
2008	6 400	4 689	16,2	8,3
2009	9 047	6 309	17,0	10,7

Det är endast de ordinarie ULF-urvalen av personer 16–84 år, inklusive eventuella äldre tillägg (personer som är 65 år eller äldre), som avses i tabellen. Anledningen till att panelerna i SILC exkluderas beror på att urvalsstorlekar och bortfall i ULF-delen ska kunna jämföras över tiden.

Bilaga 13 – Översikt för välfärdsindikatorerna

Sammanställning av välfärdsindikatorerna	Jämförelser kan göras utan större problem	Jämförelser bör göras med försiktighet	Ändring av fråga	Byte av insamlingsmetod	Övriga händelser
Boende					
Boende i småhus	x				
Boende i flerfamiljshus	x				
Boende i hyresrätt	x				
Boende äganderätt	x				
Boende i bostadsrätt	x				
Trångbodda norm 2	x				
Trångbodda norm 3	x				
Hög utrymmesstandard	x				
Antal boende per rumsenhet	x				
Fritid					
Bokläsning varje vecka				x	
Motionerar aldrig				x	
Tillgång till fritidshus				x	
Läsning av skönlitteratur				x	
Semesterresa minst en vecka			x		
Sysselsättning					
Förvärvsarbete i befolkningen			x		
Anställda i befolkningen			x		
Heltidsanställda i befolkningen			x		
Deltidsanställda i befolkningen			x		
Tidsbegränsat anställda av alla anställda			x		
Arbetsmiljö					
Olycksfall i arbetet					x ¹
Tunga lyft dagligen					x ¹
Kraftiga skakningar eller vibrationer					x ¹
Buller					x ¹
Jäktigt och enformigt arbete					x ¹
Psyiskt ansträngande arbete					x ¹
Möjligheter att lära nya saker i arbetet					x ¹
Omorganisation på arbetsplatsen					x ¹
Olämpliga arbetsställningar					x ¹
Svårt nedsmutsad i arbetet					x ¹
Instrumentell inställning till arbetet					x ¹
Materiella tillgångar					
Tillgång till bil	x				
Tillgång till dator	x				
Tillgång till internet	x				
Tillgång till båt					x ²
Tillgång till husvagn					x ²
Tillgång till daglig tidning					x ²
Tillgång till video					x ²
Tillgång till tvättmaskin					x ²
Tillgång till diskmaskin					x ²
Utbildning					
Högst förgymnasial utbildning		x ³			
Högst gymnasial utbildning		x ³			
Eftergymnasial utbildning		x ³			
Kursdeltagande senaste året		x			
Kursdeltagande på arbetstid	x				

(forts.)

Sammanställning av välfärdsindikatorerna	Jämförelser kan göras utan större problem	Jämförelser bör göras med försiktighet	Ändring av fråga	Byte av insamlingsmetod	Övriga händelser
Medborgerliga aktiviteter					
Medlemskap i politiskt parti		x			
Varit på möte med politiskt parti		x			
Är aktiv i politiskt parti		x			
Möte med facklig organisation				x	
Medlem i facklig organisation				x	
Aktiv i facklig organisation				x	
Deltar oftast i politiska diskussioner				x	
Deltar ej i politiska diskussioner				x	
Förmåga att överklaga myndighetsbeslut	x				
Klarar ej att överklaga myndighetsbeslut	x				
Trygghet					
Utsatt för våld eller hot	x				
Utsatt för något våld	x				
Utsatt för något bostadsvåld eller hot		x			
Utsatt för något gatuvåld eller hot	x				
Utsatt för något hot eller våld i yrket	x				
Avstått från att gå ut på kvällen			x		
Inbrott eller inbrottsförsök i bostaden			x		
Inbrott eller inbrottsförsök på vinden, i källare, garage			x		
Inbrott eller inbrottsförsök i någon fritidsbostad			x		
Fått en bil stulen eller utsatt för skadegörelse			x		
Något i en bil du använt har blivit stulet eller förstört			x		
Fått en cykel, moped, motorcykel eller liknande stulen eller utsatt för skadegörelse?			x		
Utsatt för någon annan typ av stöld eller skadegörelse			x		
Är du orolig för att bli arbetslös?			x		
Är du orolig för att få inbrott eller skadegörelse i bostaden?			x		
Är du orolig för din egen hälsa?			x		
Är du själv orolig för hur det ska gå med ekonomin?			x		
Oro att barnen ska bli utsatta för mobbning eller misshandel?			x		
Oro att barnen ska hamna i gäng som använder alkohol, narkotika, sniffar el. dylikt?			x		
Sociala relationer					
Ensamboende		x			
Har egen familj	x				
Umgänge med nära anhörig					x ⁴
Inget umgänge med nära anhörig					x ⁴
Umgänge med nära vänner varje vecka			x		
Har ingen nära vän		x			
Umgänge med grannar varje vecka					x ⁵
Umgänge med arbetskamrater varje vecka					x ⁵

(forts.)

Sammanställning av välfärdsindikatorerna	Jämförelser kan göras utan större problem	Jämförelser bör göras med försiktighet	Ändring av fråga	Byte av insamlingsmetod	Övriga händelser
Umgänge med andra än nära anhöriga varje vecka					x ⁵
Inget umgänge med andra än nära anhöriga					x ⁵
Litet umgänge					x ⁵
Ekonomi					
Svårt att klara löpande utgifter			x		
Ekonomisk kris			x		
Saknar kontantmarginal			x		
Fattiga under socialbidragsnormen					x ⁶
Hälsa					
Gott hälsotillstånd		x			
Dåligt hälsotillstånd		x			
Svåra besvär av långvarig sjukdom		x			
Har i hög grad nedsatt arbetsförmåga			x		
Svår värk		x			
Besvär av ängslan oro eller ångest				x	
Svåra besvär av ängslan oro eller ångest				x	
Sömnbesvär	x				
Rörelsehinder				x	
Har svåra rörelsehinder					x ⁷
Nedsatt hörsel			x		
Nedsatt syn			x		
Röker dagligen	x				
Snusar dagligen	x				
Överviktiga eller feta	x				
Läkarbesök de senaste 3 månaderna		x			
Tandläkarbesök under det senaste året	x				

Not: I kolumnen **Jämförelser kan göras utan större problem** återfinns de indikatorer som går att jämföra ända fram till och med 2009.

Not: I kolumnen **Jämförelser bör göras med försiktighet** återfinns de indikatorer där inga signifikanta effekter av omläggningarna har påverkat resultatutvecklingen men där användaren ändå bör vara försiktig med jämförelser.

Not: I kolumnen **Ändring av fråga** återfinns de variabler som inte går att jämföra mellan 2007–2008/2009 p.g.a. att frågan har ändrats ganska mycket.

Not: I kolumnen **Byte av insamlingsmetod** återfinns de indikatorer som inte går att jämföra 2005 och åren därefter till följd av metodbytet.

Not: I kolumnen **Övriga händelser** återfinns de indikatorer som inte går att jämföra över tid p g a ändrade förutsättningar som inte nödvändigtvis har med byte av insamlingsmetod eller frågeändring att göra.

Not: För blåmarkerade indikatorer saknas data för åren 2006–2009 p.g.a. omläggningarna. Dessa indikatorer har placerats i kategorin övriga händelser.

1) Frågorna ställs till en annan målgrupp från och med 2008 eller så har frågorna utgått.

2) Frågorna finns med i SILC men inte i ULF från och med 2008.

3) Användning av utbildningsregister från och med 2006. Detta kan delvis ha påverkat jämförbarheten även om inga tydliga effekter utav registeranvändningen kan skönjas.

4) Tydligt brott i tidsserien som varken kan tillskrivas metodbyte eller frågeändring.

5) Frågor om kontakt med grannar resp. med arbetskamrater har utgått på grund utrymmesbrist/ för lång intervju.

6) Underlag saknas för åren 2008–2009. Indikatorn kan publiceras under nästa år.

7) Sättet att definiera svårt rörelsehinder har varierat över tid oberoende av metodbyte och SILC-anpassning.

In English

Summary

During the years 2006 to 2008 the Survey on Living Conditions has undergone significant changes. The main data collection method has been changed from primarily face-to-face interviews using printed questionnaires to computer-supported telephone interviews. In addition, the questionnaire has been reviewed to better suit telephone interviews. In some cases, questions have been changed to better suit the new method. Further, the EU-SILC (EU Statistics on Income and Living Conditions) survey has been integrated with the Survey on Living Conditions. Consequently, certain questions and definitions of different variables have been improved to be better adapted to what applies for SILC.

The report contains a review of the changes performed. Both the change of method and the integration of SILC and the changes these have brought about can have significance for the results, and may affect comparability over time. The appendices of the report include a summary of the different question areas, or components. There is also a summary discussing how each indicator or question has been changed with regard to possible changes in the formulation of other questions or definitions. The extent to which these changes and alterations of method have affected the results has also been taken up here.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

List of tables

Housing in one- or two family dwellings	38
Housing in multi-dwelling building	38
Housing in rented dwelling	40
Housing in sole-ownership dwelling	41
Cramped living conditions norm 2	41
Cramped living conditions according to norm 3	42
High standard of spaciousness	43
Number of inhabitants per 100 room units	45
Access to a car	47
Access to a computer	48
Access to the Internet at home	50
Good health	54
Difficult problems from a long-tem sickness	57
Problems of anxiety, worry or angst	61
Smoke daily	66
Overweight or fat	70
Doctor visits for one's own sicknesses occurring in the last 12 months	72
Have access to holiday home	75
No exercise	77
At least one week of vacation travel	78
Weekly fiction reading	83
Gainfully employed persons in the population	88
Employed persons in the population	89
Full-time employees in the population	90
Part-time employees in the population	90
Temporary employees as part of all employees	91
Heavy lifting in daily work	95
Strong shaking or vibrations in work	96
Hectic and monotonous work	97
Hectic and monotonous work	97
Psychologically straining work	98
Opportunities to learn new things at work	99
Working place reorganised during the last 12 months. Employees	100
Compulsory education	103
Upper secondary education	105
Post-secondary education	107
Course participation in the last year	109
Course participation in the last year during working hours	109
Member of a political party	111
Attended meetings with a political party during the past year	113
Is active in a political party	115
Meeting with trade union organisation	116
Member in trade union organisation	117
Most often takes part in political discussions	118
Does not take part in political discussions	119
Ability to appeal a government decision	120
Exposed to some violence	124
Exposed to violence or threats in the home	125
Exposed to some street violence or threats	126
Exposed to some violence or threats at the workplace	126
Has declined offers to go out at night	128

Living alone.....	133
Do you have on own family.....	135
Social contact with near relatives every week.....	137
No social contact with near relatives every week.....	138
Social contact with close friends every week.....	139
Has no near friends	140

List of graphs

Housing in one- or two family dwellings	37
Housing in multi-dwelling building.....	38
Housing in rented dwelling	40
Housing in sole-ownership dwelling	40
Cramped living conditions norm 2	41
Cramped living conditions according to norm 3	42
High standard of spaciousness.....	43
Number of inhabitants per 100 room units.....	44
Access to a car	46
Access to a computer.....	48
Access to the Internet at home	49
Good health	53
Difficult problems from a long-tem sickness.....	56
Serious pain	59
Problems of anxiety, worry or angst.....	60
Sleeping disorders	62
Motor disabilities	63
Impaired hearing	63
Impaired vision.....	64
Smoke daily	65
Take snuff daily	67
Overweight.....	68
Fat	68
Doctor visits for one's own sicknesses occurring in the last 12 months	71
Visit to the dentist during the last year	73
Have access to holiday home.....	74
No exercise.....	77
At least one week of vacation travel	78
Weekly book reading	79
Weekly book reading	80
Weekly fiction reading.....	82
Gainfully employed persons in the population	87
Employed persons in the population.....	89
Full-time employees in the population	89
Part-time employees in the population	90
Temporary employees as part of all employees.....	90
Number of accidents at work in this last year	94
Number of accidents at work in this last year	94
Heavy lifting in daily work.....	95
Strong shaking or vibrations in work	96
Noise in work, constant and ear numbing.....	96
Noise in work, constant and ear numbing.....	97
Psychologically straining work	98

Opportunities to learn new things at work	99
Working place reorganised during the last 12 months. Employees.....	100
Compulsory education	102
Upper secondary education.....	104
Post-secondary education	106
Course participation in the last year.....	108
Course participation in the last year during working hours	109
Member of a political party.....	110
Attended meetings with a political party during the past year.....	112
Is active in a political party	114
Meeting with trade union organisation	116
Member in trade union organisation.....	117
Most often takes part in political discussions.....	118
Does not take part in political discussions.....	119
Ability to appeal a government decision	120
Exposed to some threats or violence	122
Exposed to some threats or violence	123
Exposed to some violence	124
Exposed to violence or threats in the home.....	125
Exposed to some street violence or threats.....	125
Exposed to some violence or threats at the workplace	126
Has declined offers to go out at night	127
Living alone.....	133
Do you have on own family.....	134
Social contact with near relatives every week.....	136
No social contact with near relatives every week.....	137
Social contact with close friends every week	139
Has no near friends	140

- 2004:1 Örestat II, Utvidgad och integrerad flyttningsstatistik, Förstudie
- 2004:2 Frågebank över bakgrundsfrågor i postenkätundersökningar
- 2004:3 Samordning av BHU-H och HEK – Samordning 2003
- 2004:4 Könsuppdelad statistik – Återrapportering av ett uppdrag i regleringsbrevet
- 2004:5 Flergenerationsregistret 2003 – En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2004:6 Den nya HUT:en, Hushållens utgifter
- 2004:7 Multi-Generation Register 2003 - A description of contents and quality
- 2005:1 Flergenerationsregistret 2004 – En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2005:2 Multi-Generation Register 2004 - A Description of contents and quality
- 2005:3 Datafångst av personakter för komplettering av Flergenerationsregistret
- 2005:4 Historiska befolkningsregistret (HBR)
- 2005:5 Migrations- och integrationsstatistik vid SCB – nuläge och utveckling
- 2006:1 Publikationsprojektet – slutrapport
- 2006:2 Översyn av forskarutbildningsstatistiken
- 2006:3 Historic population register
- 2006:4 Evalvering av utbildningsregistret
- 2006:5 Flergenerationsregistret 2005 – En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2006:6 Multi-generation register 2005. A description of contents and quality
- 2006:7 To measure and monitor internal migration based on national population register. IAOS Conference Ottawa, Canada
- 2007:1 Personnummer– dess konstruktion och hantering inom Statistiska centralbyrån
- 2007:2 Flergenerationsregistret 2006. En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2007:3 Multi-generation register 2006. A description of contents and quality
- 2008:1 Flergenerationsregistret 2007. En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2008:2 Multi-generation register 2007. A description of contents and quality
- 2009:1 Flergenerationsregistret 2008. En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2009:2 Multi-generation register 2008. A description of contents and quality
- 2010:1 Alternativa datainsamlingsmetoder i ULF, fas 2. En jämförelse mellan två olika datainsamlingsmetoder
- 2010:2 Flergenerationsregistret 2009. En beskrivning av innehåll och kvalitet
- 2010:3 Multi-generation register 2009. A description of contents and quality

ISSN 1654-4331 (online)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Customer service, phone +46 8 506 948 01